

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

στη
ΝΑΥΤΙΛΙΑ

**Η ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.
ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ
ΤΗΣ**

Νικολέτα Ελευθεριάδου

Διπλωματική Εργασία
που υποβλήθηκε στο Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των
απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού
Διπλώματος Ειδίκευσης στη Ναυτιλία

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2012

ΔΗΛΩΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Το άτομο, το οποίο εκπονεί την Διπλωματική Εργασία, φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και του χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες ή χάρτες), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με όλο το κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στη γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εγκρίθηκε από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίστηκε από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Ναυτιλία.

Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Πελαγίδης Θεόδωρος (Επιβλέπων)
- Τσελεπίδης Αναστάσιος
- Παζαρζής Μιχάλης

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευτεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας την πορεία μου για την απόκτηση ενός εφοδίου προσωπικής αλλά και επαγγελματικής εξέλιξης, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά καταρχάς τον επιβλέποντα καθηγητή Κο Θεόδωρο Πελαγίδα για τις πολύτιμες κατευθύνσεις του, οι οποίες με βοήθησαν κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας, και στη συνέχεια τους υπόλοιπους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος, οι οποίοι συνέβαλαν, ο καθένας ξεχωριστά και στο αντικείμενό του, στην απόκτηση πολύπλευρων γνώσεων, χάρη στις οποίες κατάφερα να δώσω στην εργασία αυτή πολυδιάστατο χαρακτήρα.

Αφιερώνω τη μελέτη αυτή στο σύντροφο μου Αριστείδα, για τη στήριξη και την υπομονή του όλο αυτό το χρονικό διάστημα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΕΝΟΤΗΤΑ 1^Η	2
1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΟΖ	2
1.1.1 Η προέλευση της ιδέας της ΑΟΖ	2
1.1.2 Η Τρίτη Συνδιάσκεψη των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας και η Δημιουργία της ΑΟΖ	10
1.2 ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΑΟΖ	12
1.2.1 Το νομικό καθεστώς της ΑΟΖ	12
1.2.2 Δικαιώματα και εξουσίες στην ΑΟΖ	12
1.2.3 Η αλιεία στην ΑΟΖ	15
1.3 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΟΖ	16
1.3.1 Το πλάτος της ΑΟΖ	16
1.3.2 Μέτρηση και χάραξη της ΑΟΖ	16
1.4 ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΒΡΑΧΩΝ	19
1.4.1 Δικαιώματα νησιών και βράχων σε ΑΟΖ	19
1.5 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΟΖ ΜΕΤΑΞΥ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ	20
1.5.1 Οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ παρακείμενων ή αντικείμενων κρατών	20
1.6 ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ	22
1.6.1 Ιστορική εξέλιξη- Ορισμός	22
1.6.2 Σύγκριση ΑΟΖ- Υφαλοκρηπίδας	25
1.6.3 Χάραξη ενός ενιαίου θαλάσσιου συνόρου	26
1.7 ΚΛΕΙΣΤΕΣ Η ΗΜΙΚΛΕΙΣΤΕΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ	27
1.7.1 Το καθεστώς των κλειστών ή ημικλειστών θαλασσών	27
ΕΝΟΤΗΤΑ 2^Η	28
2.1 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΜΕΣΩ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	28
2.1.1 Ο ρόλος των σχετικών/ ειδικών περιστάσεων κατά τις οριοθετήσεις θαλάσσιων συνόρων μεταξύ γειτονικών κρατών	28
2.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	29
Υπόθεση για την Υφαλοκρηπίδα της Βόρειας Θάλασσας (1969)	29
2.2.2 Υπόθεση Διαιτησίας για την Οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλίας (1977)	31
2.2.3 Υπόθεση της Υφαλοκρηπίδας Τυνησίας/Λιβύης (1982)	32
2.2.4 Υπόθεση για την Οριοθέτηση του Κόλπου του Maine (1984)	32
2.2.5 Υπόθεση Διαιτησίας Γουινέας/Γουινέας- Μπισσάου (1985)	33
2.2.6 Υπόθεση της Υφαλοκρηπίδας Λιβύης/Μάλτας (1985)	33
2.2.7 Διαφορά Γαλλίας/Καναδά για τις θαλάσσιες ζώνες των νησιών Saint Pierre et Miquelon (1992)	34
2.2.8 Υπόθεση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen (1993)	35
2.2.9 Διαφορά μεταξύ Υεμένης/Ερυθραίας (1999)	36

2.2.10 Υπόθεση για την Οριοθέτηση Θαλάσσιων Ζωνών και Εδαφικών Ζητημάτων Κατάρ/Μπαχρέιν (2001).....	37
2.2.11 Υπόθεση Εδαφικών και Θαλάσσιων Ζητημάτων Νικαράγουα/ Ονδούρας στην Καραϊβική (2007).....	38
2.2.12 Υπόθεση για την Θαλάσσια Οριοθέτηση στη Μαύρη Θάλασσα (Ρουμανία/ Ουκρανία) (2009)	38
2.2.13 Υπόθεση για την Οριοθέτηση του Θαλάσσιου Συνόρου μεταξύ Μπαγκλαντές και Μιανμάρ στον κόλπο της Βεγγάλης (2012)	39
2.2.14 Διαπιστώσεις από τη μελέτη της διεθνούς νομολογίας	40
ΕΝΟΤΗΤΑ 3^Η.....	42
3.1 Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ	42
3.1.1 Υπάρχουσες συμφωνίες οριοθέτησης θαλάσσιων ζωνών στη Μεσόγειο.....	42
3.2 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	46
3.2.1 Η ανακήρυξη ΑΟΖ.....	46
3.2.2 Η στάση της Τουρκίας	47
3.2.3 Αδειοδοτήσεις για εντοπισμό και εκμετάλλευση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων	49
3.3 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΟΖ.....	51
3.3.1 Παρούσα κατάσταση, πλάτος χωρικής θάλασσας και κανόνες διεθνούς δικαίου	51
3.3.2 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αλβανία	52
3.3.3 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Ιταλία.....	53
3.3.4 Οριοθέτηση ΑΟΖ με τη Λιβύη.....	53
3.3.5 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο	54
3.3.6 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Κύπρο.....	55
3.3.7 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Τουρκία	55
3.3.7.1 Διαφωνία για το πλάτος της χωρικής θάλασσας στο Αιγαίο.....	55
3.3.7.2 Υπάρχουσες συμφωνίες καθορισμού συνόρων.....	56
3.3.7.3 Ιστορικό της οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ελλάδας -Τουρκίας	57
3.3.7.4 Θαλάσσιες Οριοθετήσεις Τουρκίας με άλλες χώρες.....	58
3.3.7.5 Οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.....	59
3.4 ΙΔΕΑΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΟΖ	60
ΕΝΟΤΗΤΑ 4^Η	61
4.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗΣ ΑΟΖ	61
4.1.1 Οικονομικά Οφέλη από την αλιεία	61
4.1.2 Οικονομικά Οφέλη από την αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.....	61
4.1.3 Οικονομικά οφέλη από την εκμετάλλευση υποθαλάσσιων φυσικών πόρων	62
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	65
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67
Α. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ- ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΝ-ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ – ΝΟΜΟΙ- ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ	67
Β. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	68
Γ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	69
Δ. ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	70
Ε. ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΧΑΡΤΕΣ	72-91

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συζήτηση για τον καθορισμό Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης από την Ελλάδα επανέρχεται το τελευταίο διάστημα όλο και πιο συχνά στο προσκήνιο, μετά τις συμφωνίες γειτονικών χωρών για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών τους και την πρόσφατη ανακάλυψη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στη Λεκάνη της νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) ως έννοια θεσμοθετήθηκε κατά την Τρίτη Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας και οι κανόνες που την διέπουν συμπεριλήφθηκαν στη νέα Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Η καθιέρωσή της αποτελεί σταθμό, καθώς θεσμοθετείται μια νέα θαλάσσια ζώνη, εξαιρετικής οικονομικής σημασίας, η οποία δίνει στα παράκτια κράτη δικαίωμα αποκλειστικής αξιοποίησης των θαλάσσιων και υποθαλάσσιων πόρων σε μια θαλάσσια ζώνη πλάτους μέχρι διακόσια (200) ναυτικά μίλια από τις ακτές.

Η παρούσα μελέτη έχει σαν στόχο να καταγράψει την εξέλιξη του διεθνούς δικαίου οριοθέτησης θαλάσσιων ζωνών, ενώ παράλληλα εξετάζεται η προοπτική ανακήρυξης ΑΟΖ από την Ελλάδα και η οικονομική σημασία αυτής της ενέργειας. Καθόσον η Ελλάδα γειτνιάζει δια θαλάσσης με έξι (6) κράτη και οι οριοθετήσεις των θαλάσσιων ζωνών της θα πρέπει να γίνει κατόπιν συμφωνίας, αναλύθηκε η διεθνής νομολογία οριοθετήσεων θαλάσσιων ζωνών μεταξύ γειτονικών κρατών από διεθνή δικαιοδοτικά όργανα, προκειμένου να καταλήξουμε σε κάποιο συμπέρασμα για τα πιθανά όρια της Ελληνικής ΑΟΖ. Στην τελευταία ενότητα, γίνεται μια προσπάθεια εκτίμησης των πιθανών οικονομικών οφελών που θα αποκομίσει η Ελλάδα σε περίπτωση ανακήρυξης ΑΟΖ, με βάση υπάρχουσες μελέτες σχετικά με την ύπαρξη υδρογονανθράκων και άλλων πηγών ενέργειας στη νοτιοανατολική λεκάνη της Μεσογείου.

Λέξεις κλειδιά: Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, Υφαλοκρηπίδα, Χωρική Θάλασσα, Γραμμές Βάσης, Δικαιοδοτικά Όργανα, Ίση Απόσταση, Αρχές Ευθυδικίας, Οριοθέτηση Θαλάσσιων Ζωνών, Αιγαίο Πέλαγος, Νησιά, Καστελόριζο, Αλιεία, Υδρογονάνθρακες, Φυσικοί Πόροι.

ABSTRACT

The issue of the definition of a Greek Exclusive Economic Zone (EEZ) returns lately more and more often to the fore after the agreements of neighbouring states on the delimitation of maritime zones and the recent discovery of hydrocarbon deposits in the south-eastern Mediterranean Basin.

The Exclusive Economic Zone (EEZ) was established as a concept at the Third UN Conference on the Law of the Sea and the rules that govern it were included in the new Convention on the Law of the Sea of 1982. The establishment of the EEZ constitutes a milestone, as a new maritime zone of exceptional economic importance is institutionalized, which gives coastal states the right to the exclusive exploitation of the marine and offshore resources in a maritime zone extending up to two hundred (200) miles from the coast.

This study aims to analyze the evolution of the international law of delimitation of marine zones, while it considers the prospect of the future proclamation of a Greek EEZ and the economic importance of such an act. Since Greece is adjacent to other six (6) coastal states, and the delimitation of maritime zones has to be achieved through agreements, international law of delimitation of maritime zones between neighbouring states was analyzed, in order to reach a conclusion about the possible boundaries of the Greek EEZ. In the last section, there is an attempt to estimate the potential economic benefits that will flow in the case of the proclamation of a Greek EEZ, based on existing studies on the existence of hydrocarbons and other energy sources in the south-eastern Mediterranean Basin.

Keywords: Exclusive Economic Zone, Continental Shelf, Territorial Sea, Baselines, Courts, Equidistance, Equity Principles, Delimitation of Maritime Zones, Aegean Sea, Islands, Καστελόριζο, Fisheries, Hydrocarbons, Natural Resources.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συζήτηση για τον καθορισμό Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) από την Ελλάδα επανέρχεται το τελευταίο διάστημα όλο και πιο συχνά στο προσκήνιο, μετά τις συμφωνίες γειτονικών χωρών για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών τους και την πρόσφατη ανακάλυψη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στη Λεκάνη της νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Η ΑΟΖ ως έννοια θεσμοθετήθηκε κατά την Τρίτη Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας και οι κανόνες που την διέπουν συμπεριλήφθηκαν στη νέα Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Μέχρι σήμερα έχουν κυρώσει την εν λόγω Σύμβαση 162 κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Η παρούσα μελέτη έχει σαν στόχο να καταγράψει την εξέλιξη του δικαίου οριοθέτησης της ΑΟΖ, ενώ παράλληλα εξετάζεται η προοπτική ανακήρυξης ΑΟΖ από την Ελλάδα και η οικονομική σημασία αυτής της ενέργειας. Απαρτίζεται από τέσσερις (4) ενότητες: στην 1^η γίνεται αρχικά μία ιστορική αναδρομή σχετικά με την θέσπιση της έννοιας της ΑΟΖ, και στη συνέχεια ανάλυση του νομικού καθεστώτος της και σύγκρισή της με την έννοια της υφαλοκρηπίδας. Στην 2^η ενότητα αναλύεται η διεθνής νομολογία οριοθετήσεων θαλάσσιων ζωνών μεταξύ γειτονικών κρατών από διεθνή δικαιοδοτικά όργανα. Στην 3^η ενότητα, αφού αναλύονται οι υπάρχουσες συμφωνίες οριοθέτησης θαλάσσιων ζωνών στη Μεσόγειο, προσεγγίζεται μια πιθανή οριοθέτηση της ελληνικής ΑΟΖ με βάση τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Τέλος, στην 4^η ενότητα με ενδιαφέρον γίνεται αναφορά στα πιθανά οφέλη που θα αποκομίσει η Ελλάδα σε περίπτωση ανακήρυξης ΑΟΖ, με βάση υπάρχουσες μελέτες σχετικά με την ύπαρξη πετρελαίου και άλλων πηγών ενέργειας στην Ανατολική λεκάνη της Μεσογείου.

Εν κατακλείδι, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η ΑΟΖ αποτελεί σήμερα μία από τις πιο σημαντικές εξελίξεις, οικονομικής κυρίως σημασίας, του νέου δικαίου της θάλασσας, καθόσον χορηγεί ευρεία δικαιώματα στα παράκτια κράτη, όχι μόνο στο έδαφος και στο υπέδαφος του βυθού, αλλά και στα υπερκείμενα ύδατα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΟΖ

1.1.1 Η προέλευση της ιδέας της ΑΟΖ

Η πρώτη σημαντική διεκδίκηση αποκλειστικής δικαιοδοσίας σε θαλάσσιους πόρους πέραν των χωρικών υδάτων πραγματοποιήθηκε από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ) στις 28 Σεπτεμβρίου 1945 με την Διακήρυξη 2667 του Προέδρου Τρούμαν σχετικά με την υφαλοκρηπίδα. Η Διακήρυξη αυτή ορίζει σε ελεύθερη μετάφραση ότι «λαμβάνοντας μέριμνα για τη διατήρηση και την ορθή χρήση των φυσικών πόρων της, η Κυβέρνηση των ΗΠΑ θεωρεί τους φυσικούς πόρους του υπεδάφους και του βυθού της υφαλοκρηπίδας κάτω από την ανοικτή θάλασσα, οι οποίοι όμως γειτνιάζουν στις ακτές των ΗΠΑ, ότι ανήκουν στις ΗΠΑ και υπόκεινται στη δικαιοδοσία και τον έλεγχό τους»¹.

Στη συνέχεια ακολούθησε η Διακήρυξη 2668 την ίδια ημερομηνία, σχετικά με την παράκτια αλιεία. Στη Διακήρυξη αυτή ορίζεται ότι: «Λόγω της επιτακτικής ανάγκης της διατήρησης και της προστασίας των αλιευτικών πόρων, η Κυβέρνηση των ΗΠΑ θεωρεί ορθό να καθιερώσει ζώνες διατήρησης σε περιοχές της ανοικτής θάλασσας παρακείμενες των ακτών της, στις οποίες έχει αναπτυχθεί αλιευτική δραστηριότητα ή δύναται να αναπτυχθεί στο μέλλον και θα διατηρηθεί σε σημαντική κλίμακα. Όπου τέτοιες δραστηριότητες έχουν αναπτυχθεί ή πρόκειται να αναπτυχθούν στο μέλλον και να διατηρηθούν από τους πολίτες των ΗΠΑ, η Κυβέρνηση των ΗΠΑ θεωρεί πρέπον να καθιερώσει σαφείς οριοθετημένες ζώνες διατήρησης, στις οποίες η αλιευτική δραστηριότητα θα υπάγεται στη ρύθμιση και των έλεγχου των Ηνωμένων Πολιτειών.»².

---

¹Ακριβές κείμενο: "having concern for the urgency of conserving and prudently utilizing its natural resources, the Government of the United States regards the natural resources of the subsoil and sea-bed of the continental shelf beneath the high seas but contiguous to the coasts of the United States as appertaining to the United States, subject to its jurisdiction and control", Διακήρυξη No. 2667, "Policy of the United States with Respect to the Natural Resources of the Subsoil and Sea-Bed of the Continental Shelf", 28 Σεπτεμβρίου 1945, 10 Fed. Reg. 12303; XIII Bulletin, Dept. of State, No. 327, 30 September 1945, p. 485.

²Ακριβές κείμενο: "In view of the pressing need for conservation and protection of fishery resources, the Government of the United States regards it as proper to establish conservation zones in those areas of the high seas contiguous to the coasts of the United States wherein fishing activities have been or in

Και στις δύο παραπάνω διακηρύξεις διατηρείται η ελευθερία της ναυσιπλοΐας.

Ενώ κάποιες από τις έννοιες που εκφράστηκαν στις διακηρύξεις του Τρούμαν ενσωματώθηκαν στη Σύμβαση του 1982, η ιδέα της ΑΟΖ ανήκει στα κράτη της Λατινικής Αμερικής Χιλή και Περού. Στις 23 Ιουνίου του 1947, ο Πρόεδρος της Χιλής με διακήρυξή του καθιέρωσε θαλάσσια ζώνη διακοσίων ναυτικών μιλίων, όπου διακηρύχθηκε η «εθνική κυριαρχία σε υποθαλάσσιες περιοχές, ανεξαρτήτως του μεγέθους και του βάθους, καθώς και σε παρακείμενες θάλασσες οι οποίες θα επεκτείνονται μέχρι το σημείο που είναι απαραίτητο, ώστε να είναι δυνατή η διατήρηση, προστασία, συντήρηση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και πλούτου»³. Το Περού επίσης, με το Διάταγμα 781 της 1ης Αυγούστου 1947, καθιέρωσε τη δική του θαλάσσια ζώνη διακοσίων ναυτικών μιλίων⁴. Και στις δύο προηγούμενες περιπτώσεις διατηρείται η ελευθερία της ναυσιπλοΐας.

Πέντε χρόνια αργότερα, στις 18 Αυγούστου 1952, υπεγράφη η Διακήρυξη του Σαντιάγο από την Χιλή, το Εκουαδόρ και το Περού όπου διακηρύχθηκε διεθνώς το όριο των διακοσίων μιλίων για πρώτη φορά. Η Διακήρυξη αντανακλά την επιθυμία των κρατών αυτών να αξιοποιήσουν τους φυσικούς πόρους των παράκτιων υδάτων τους. Έτσι και οι τρεις κυβερνήσεις «διακήρυξαν ως αρχή της διεθνούς θαλάσσιας πολιτικής τους ότι η κάθε μία κατέχει αποκλειστικά την κυριαρχία και τη δικαιοδοσία στα παρακείμενα στην ακτή τους ύδατα μέχρι το όριο των διακοσίων ναυτικών μιλίων από την ακτή τους»⁵. Η Διακήρυξη αυτή παρείχε επίσης την αποκλειστική κυριαρχία και δικαιοδοσία στο βυθό και το υπέδαφος και διατηρούσε την αρχή της

---

the future may be developed and maintained on a substantial scale. Where such activities have been or shall hereafter be developed and maintained by its nationals alone, the United States regards it as proper to establish explicitly bounded conservation zones in which fishing activities shall be subject to the regulation and control of the United States.", Διακήρυξη No. 2668 " Policy of the United States with Respect to Coastal Fisheries in Certain Areas of the High Seas", 28 Σεπτεμβρίου 1945, 10 Fed. Reg. 12304.

³ Προεδρική Διακήρυξη σχετικά με την Υφαλοπρηπίδα της 23ης Ιουνίου 1947, El Mercurio, Santiago de Chile, 29 Ιουνίου 1947.

⁴ Προεδρικό Διάταγμα No. 781 της 1ης Αυγούστου 1947, El Peruano: Diario Oficial. Vol. 107, No. 1983, 11 Αυγούστου 1947.

⁵ Ακριβές κείμενο: "proclaim as a principle of their international maritime policy that each of them possesses sole sovereignty and jurisdiction over the area of sea adjacent to the coast of its own country and extending not less than 200 nautical miles from the said coast", Διακήρυξη της Θαλάσσιας Ζώνης. United Nations Legislative Series, ST/LEG/SER.B/6 (Ηνωμένα Έθνη, Νέα Υόρκη, 1957), σ. 723-724.

αβλαβούς διέλευσης διαμέσου της ζώνης, πλην όμως δεν παρείχε το δικαίωμα της ελευθερίας της ναυσιπλοΐας.

Με τις διακηρύξεις του Μοντεβίδεο (8 Μαΐου 1970)⁶ και της Λίμα (8 Αυγούστου 1970)⁷ επικυρώθηκαν ουσιαστικά οι θέσεις των Λατινοαμερικάνικων κρατών με διεθνείς συμφωνίες.

Η Διακήρυξη του Μοντεβίδεο, η οποία επικυρώθηκε από εννέα κράτη της Λατινικής Αμερικής - Αργεντινή, Βραζιλία, Χιλή, Εκουαδόρ, Ελ Σαλβάδορ, Νικαράγουα, Παναμά, Περού και Ουρουγουάη, εμπεριείχε μεταξύ άλλων, τις δύο ακόλουθες βασικές αρχές:

- Το δικαίωμα των παράκτιων κρατών να ωφελούνται από την αξιοποίηση των εθνικών φυσικών πόρων στην παρακείμενη των ακτών τους θάλασσα και του βυθού και του υπεδάφους, προκειμένου να προωθήσουν την ανάπτυξη των οικονομιών τους και τη βελτίωση του επιπέδου ζωής των πολιτών τους, και
- Το δικαίωμα να καθιερώσουν τα όρια της θαλάσσιας κυριαρχίας και δικαιοδοσίας τους σε συνάρτηση με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά τους και τους παράγοντες που διέπουν την ύπαρξη θαλάσσιων φυσικών πόρων και την ανάγκη λογικής αξιοποίησής τους.

Κατά τη συνδιάσκεψη του Μοντεβίδεο, τα συμμετέχοντα κράτη εξέφρασαν την πρόθεσή τους να συντονίσουν τις μελλοντικές του δράσεις προκειμένου να υπερασπιστούν τις αρχές που συμπεριλήφθηκαν στη διακήρυξη του Μοντεβίδεο⁸. Αποτέλεσμα ήταν να συγκληθεί η συνδιάσκεψη της Λίμα από τις 4 έως τις 8 Αυγούστου του 1970, όπου συμμετείχαν είκοσι χώρες της Λατινικής Αμερικής και παρατηρητές από τον Καναδά, την Κόστα Ρίκα, την Ισλανδία, την Ινδία, την Σενεγάλη, τη Νότιο Κορέα, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και την Γιουγκοσλαβία⁹.

---

⁶ The Montevideo Declaration on the Law of the Sea of 8 May 1970. In Lay, S.H., Churchill, R. Nordquist, M., eds. *New directions in the Law of the Sea, Documents, Vol. I*, (Oceana: Dobbs Ferry, New York, 1973), pp. 235-236.

⁷ The Declaration of Latin American States on the Law of the Sea (The Lima Declaration) of 8 August 1970. *Ibid.*, pp. 237-239.

⁸ Anard, R. P., 1976, σελ. 150

⁹ Βλέπε προηγούμενη υποσημείωση.

Η Διακήρυξη της Λίμα, η οποία υπεγράφη από δέκα τέσσερις χώρες¹⁰, επαναλαμβάνει τις αρχές της Διακήρυξης του Μοντεβιδεο, προσθέτοντας δύο επιπλέον ιδέες:

- το δικαίωμα του παράκτιου κράτους να εμποδίσει τη ρύπανση των υδάτων και άλλων επιβλαβών επιδράσεων που θα προκύψουν από την έρευνα και την εκμετάλλευση της παρακείμενης στην ακτή περιοχή, και
- το δικαίωμα του παράκτιου κράτους να εξουσιοδοτεί, να επιβλέπει και να συμμετάσχει σε επιστημονικές έρευνες που θα διεξαχθούν στη θαλάσσια ζώνη κυριαρχίας και δικαιοδοσίας του, και να πληροφορείται τα ευρήματα και τα αποτελέσματα των ερευνών.

Τα κράτη που συμμετείχαν αλλά δεν υπερψήφισαν τη Διακήρυξη της Λίμα ήταν η Βολιβία και η Παραγουάη, για το λόγο ότι η Διακήρυξη δεν έδινε δικαιώματα στα περικλειστά κράτη να έχουν πρόσβαση στη θάλασσα, η Βενεζουέλα που διαφωνούσε με τα οριζόμενα στη Διακήρυξη και τα νησιά της Καραϊβικής Μπαρμπάντος (απέχε από την ψηφοφορία), Τζαμάικα και Τρινιδάδ-Τομπάκο, των οποίων οι εκπρόσωποι απουσίαζαν κατά την ψηφοφορία.

Στις 9 Ιουνίου 1972 υπεγράφη η Διακήρυξη του Αγίου Δομίνικου, κατά την Ειδική Συνδιάσκεψη που έλαβε χώρα στον Άγιο Δομίνικο από 6 έως 9 Ιουνίου 1972, με πρωτοβουλία των κρατών της Καραϊβικής. Στη Συνδιάσκεψη συμμετείχαν δέκα πέντε κράτη της Καραϊβικής¹¹, με σκοπό την υιοθέτηση κοινών θέσεων σε βασικά θέματα του Δικαίου της θάλασσας¹². Η Διακήρυξη αυτή έθεσε τις βάσεις για τη μετέπειτα καθιέρωση της έννοιας της ΑΟΖ, καθόσον έφερε στο προσκήνιο την έννοια της πατρογονικής θάλασσας. Το μέρος της διακήρυξης με τίτλο «Πατρογονική Θάλασσα» επαναλάμβανε στοιχεία των Διακηρύξεων του Μοντεβιδεο και της Λίμα, αλλά ήταν πολύ πιο ακριβές στη διάκριση που έκανε μεταξύ της χωρικής και της πατρογονικής θάλασσας. Η πατρογονική θάλασσα περιγράφηκε ως ακολούθως¹³:

---

¹⁰ Η Διακήρυξη υπεγράφη από τις χώρες που υπέγραψαν την Διακήρυξη του Μοντεβιδεο με επιπλέον τις χώρες: Κολομβία, Δομινικανή Δημοκρατία, Γουατεμάλα, Ονδούρα, και Μεξικό.

¹¹ Τα κράτη που συμμετείχαν ήταν: Μπαρμπάντος, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Δομινικανή Δημοκρατία, Γουατεμάλα, Αϊτή, Ονδούρα, Τζαμάικα, Μεξικό, Νικαράγουα, Παναμάς, Τρινιδάδ-Τομπάκο, και Βενεζουέλα. Επίσης συμμετείχαν ως παρατηρητές το Ελ Σαλβαδόρ και η Γουιάνα.

¹² Extravour, W., C., 1979, σελ. 149-151.

¹³ Ως Υποσημείωση Νο 13.

- Το παράκτιο κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα στους ανανεώσιμους και μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους που βρίσκονται στα ύδατα, το βυθό και το θαλάσσιο υπέδαφος της παρακείμενης περιοχής στη χωρική θάλασσα που ονομάζεται πατρογονική θάλασσα.
- Το παράκτιο κράτος οφείλει να προωθεί και έχει το δικαίωμα να ρυθμίζει τη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας εντός της περιοχής της πατρογονικής θάλασσας, καθώς και το δικαίωμα να υιοθετεί όλα τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό την αποφυγή της θαλάσσιας ρύπανσης και τη διασφάλιση της κυριαρχίας του επί των θαλάσσιων πόρων.
- Το πλάτος της ζώνης αυτής θα πρέπει να προσδιοριστεί σε επίπεδο διεθνούς συμφωνίας. Η συνολική ζώνη της χωρικής και της πατρογονικής θάλασσας, λαμβάνοντας υπόψη και τις γεωγραφικές συνθήκες, δε θα πρέπει να ξεπερνά τα διακόσια ναυτικά μίλια.
- Η οριοθέτηση αυτής της ζώνης μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών θα πρέπει να εκτελείται με ειρηνικές διαδικασίες όπως καθορίζεται σύμφωνα με το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
- Σε αυτήν τη ζώνη, τα πλοία και τα αεροσκάφη όλων των κρατών, είτε παράκτια είτε όχι, θα πρέπει να απολαμβάνουν την ελευθερία ναυσιπλοΐας και υπέρπτησης χωρίς περιορισμούς, πλην αυτών που προκύπτουν από την άσκηση των δικαιωμάτων του παράκτιου κράτους στη ζώνη αυτή. Υποκείμενη σε αυτούς τους περιορισμούς, υπάρχει ελευθερία τοποθέτησης υποθαλάσσιων καλωδίων και σωλήνων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην έννοια της πατρογονικής θάλασσας η έμφαση δίνεται στην οικονομική δικαιοδοσία. Το παράκτιο κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα στους ανανεώσιμους και μη φυσικούς πόρους και όχι στην πατρογονική θάλασσα αυτή καθαυτή. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία δύο ομάδων κρατών:

- α. Των «τεριτοριαλιστών» που ταύτιζαν τη χωρική θάλασσα με την πατρογονική
- β. Των «πατριμονιαλιστών» που αναγνώριζαν την ύπαρξη δύο ζωνών.

Ταυτόχρονα με τα κράτη της Λατινικής Αμερικής, υπήρξαν αντίστοιχες συναντήσεις μεταξύ αφρικανικών κρατών για τον καθορισμό των νέων αρχών του

δικαίου της θάλασσας. Κατά τη συνάντηση της Αφροασιατικής Νομικής Συμβουλευτικής Επιτροπής τον Ιανουάριο του 1971 στο Κολόμπο σχεδόν όλες οι αντιπροσωπείες των συμμετεχόντων κρατών, σύμφωνα με τα πρακτικά, θεωρούσαν ότι οποιοδήποτε κράτος δικαιούται, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, να διεκδικήσει χωρική θάλασσα δώδεκα μιλίων από την κατάλληλη γραμμή βάσης. Η πλειοψηφία των αντιπροσωπειών υποστήριζε ότι οποιοδήποτε κράτος έχει το δικαίωμα της οικονομικής αξιοποίησης των φυσικών πόρων των παρακείμενων στη χωρική του θάλασσα υδάτων εντός μιας ζώνης, το πλάτος της οποίας θα προέκυπτε μετά από διαπραγμάτευση.¹⁴

Την επόμενη χρονιά στην 13^η Σύνοδο της Αφροασιατικής Νομικής Συμβουλευτικής Επιτροπής, παρουσιάστηκε από την Κένυα ένα κείμενο για το «σχέδιο της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης». Το κείμενο αυτό προσπάθησε να ορίσει τα σημαντικά χαρακτηριστικά της νέας αυτής έννοιας υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που προκύπτουν για το παράκτιο κράτος και τη διεθνή κοινότητα. Η λογική για την ανάγκη καθιέρωσης της έννοιας της ΑΟΖ ορίστηκε ως εξής: «Το ισχύον καθεστώς ωφελεί μόνο τα αναπτυγμένα κράτη...»¹⁵. Το βασικό επιχείρημα ήταν ότι οι αναπτυγμένες χώρες, λόγω της τεχνολογικής υπεροχής τους, είχαν τη δυνατότητα να αλιεύουν σε μακρινά από τις ακτές τους ύδατα χωρίς περιορισμούς, ενώ την ίδια στιγμή οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν ήταν σε θέση πολλές φορές να αξιοποιήσουν τους φυσικούς πόρους σε ύδατα πλησίον των ακτών τους. Έτσι εμφανίστηκε η τάση μεταξύ των αναπτυσσόμενων κρατών να επεκτείνουν τη χωρική τους θάλασσα σε απόσταση που έφτανε μέχρι και τα διακόσια μίλια, προκειμένου να εξισορροπήσουν την τεχνολογικά μειονεκτική τους θέση σε σχέση με τις αναπτυγμένες χώρες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να θορυβηθούν τα αναπτυγμένα κράτη με ναυτικές δραστηριότητες, γιατί μια τέτοια επέκταση των χωρικών υδάτων θα είχε άμεση επίδραση στην ελευθερία της ναυσιπλοΐας. Κατά συνέπεια η έννοια της ΑΟΖ προτάθηκε ως λύση σε αυτά τα προβλήματα. Σύμφωνα με αυτήν την οριοθέτηση, θα υπήρχε μια στενή ζώνη δώδεκα μιλίων, η οποία θα αποτελούσε τη χωρική θάλασσα. Επιπλέον η χωρική θάλασσα θα συμπληρωνόταν

---

¹⁴ Report of the Sub-Committee on the Law of the Sea by the Asian-African Consultative Committee, Colombo, 18-27 Ιανουαρίου 1971.

¹⁵ Report of The Thirteenth Session of the Asian-African Consultative Committee, Lagos, 18-25 January 1972, σελ. 156, 159-160.

από μια πλατύτερη ζώνη υπό την αποκλειστική δικαιοδοσία του παράκτιου κράτους για οικονομική αξιοποίηση, η οποία θα είχε πλάτος μέχρι διακόσια ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης.¹⁶

Τον Ιούνιο του 1972, δέκα έξι αφρικανικά κράτη συναντήθηκαν στο Γιαουντέ του Καμερούν, στο πλαίσιο ενός περιφερειακού συνεδρίου με θέμα το Δίκαιο της Θάλασσας. Τα συμπεράσματα του συνεδρίου¹⁷ που υιοθετήθηκαν ομόφωνα από τα δέκα έξι συμμετέχοντα κράτη μπορούν να συγκριθούν ως προς τις ομοιότητες τους με τη Διακήρυξη της Λίμα. Η Σύσταση I ορίζει ότι :

«τα αφρικανικά κράτη έχουν ισότιμα το δικαίωμα να κηρύξουν πέραν των ορίων της χωρικής θάλασσας, μια οικονομική ζώνη πάνω στην οποία θα έχουν απόλυτη δικαιοδοσία για την εθνική αξιοποίηση και για τη διατήρηση όλων των ζωντανών θαλάσσιων φυσικών πόρων προς όφελος των πολιτών τους και των οικονομιών τους, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της περιβαλλοντικής ρύπανσης».

Όσον αφορά τους φυσικούς πόρους της θάλασσας, η σύσταση αυτή προτείνει την επέκταση της κυριαρχίας των αφρικανικών κρατών στους φυσικούς πόρους της παρακείμενης στη χωρική ανοικτής θάλασσας, εντός μιας οικονομικής ζώνης η οποία θα καθοριστεί και θα περιλαμβάνει τουλάχιστον την υφαλοκρηπίδα. Σημειώνεται ότι η σύσταση δεν όριζε το ακριβές πλάτος της ζώνης αυτής, λόγω των διαφωνιών μεταξύ των παράκτιων και των περικλειστων κρατών. Παρόλα αυτά τα συμπεράσματα του Γιαουντέ απολαμβάνουν εξαιρετικής σημασίας, καθόσον αποτελούν την πρώτη προσπάθεια των αφρικανικών κρατών να καθορίσουν μια κοινή περιφερειακή θέση.

Η θέση των αφρικανικών κρατών ενισχύθηκε περαιτέρω με την κατάρτιση στις 2 Ιουλίου του 1973 στην Αντίς-Αμπέμπα της Διακήρυξης του Οργανισμού της Αφρικανικής Ενότητας, περιεχόμενο της οποίας ήταν τα «Θέματα του Δικαίου της Θάλασσας»¹⁸. Στη Διακήρυξη αυτή ανακεφαλαιώθηκαν είκοσι ήδη γνωστές αρχές

¹⁶ Extravour, W., C., 1979, σελ. 157-158.

¹⁷ Conclusions in the General Report of the African States Regional Seminar on the Law of the Sea, held at Yaoundé, 20-30 June 1972. United Nations Legislative Series, ST/LEG/SER.B/16, p. 601.

¹⁸ UNCLOSOR, Vol. III, p. 63-65

από την πρόταση της Κέννα, που είχε διατυπωθεί κατά τη 13^η Σύνοδο της Αφροασιατικής Νομικής Συμβουλευτικής Επιτροπής. Μια διαφοροποίηση ως προς την πρόταση της Κέννα ήταν η συμπερίληψη της επιστημονικής έρευνας στη δικαιοδοσία του παράκτιου κράτους. Επίσης συμπεριλήφθηκαν οι κάτωθι αρχές:¹⁹

- Κάθε παράκτιο κράτος έχει το δικαίωμα να καθιερώσει μια αποκλειστική οικονομική ζώνη που θα εκτείνεται πέρα από τη χωρική του θάλασσα, το όριο της οποίας δε θα ξεπερνά τα διακόσια ναυτικά μίλια, προσμετρούμενη από τις γραμμές βάσης με βάση τις οποίες καθορίστηκε η χωρική θάλασσα.
- Αναγνωρίζεται η μόνιμη κυριαρχία του παράκτιου κράτους πάνω στους ζώντες και ορυκτούς φυσικούς πόρους σε αυτή τη ζώνη.
- Το παράκτιο κράτος έχει δικαίωμα να διαχειρίζεται την αποκλειστική οικονομική του ζώνη χωρίς να παρεμβαίνει αδικαιολόγητα σε άλλες νόμιμες χρήσεις της θάλασσας, όπως η ελευθερία της ναυσιπλοΐας, της υπέρπτησης και της τοποθέτησης υποθαλάσσιων καλωδίων και αγωγών.
- Αναγνωρίζεται το δικαίωμα στα περικλειστα και άλλα μειονεκτούντα κράτη να αξιοποιούν ζώντες φυσικούς πόρους γειτονικών οικονομικών ζωνών στον ίδιο βαθμό με τα παράκτια κράτη.

Παρά τη φαινομενική ομοφωνία μεταξύ των αφρικανικών κρατών, παρέμενε το γεγονός ότι, όπως και στην περίπτωση των Λατινοαμερικάνικων κρατών, διαφορετικές θέσεις συνυπήρχαν ως προς τη φύση της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης. Οι διαφορές αυτές επρόκειτο να αποτελέσουν θέμα αντιπαραθέσεων κατά την Τρίτη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας. Όμως η γενική ιδέα είχε διαμορφωθεί και ο ακριβής προσδιορισμός της ζώνης αυτής θα πραγματοποιούταν τελικά από τη διεθνή κοινότητα, ώστε να γίνει παγκοσμίως αποδεκτή και να λάβει μορφή συμβατικού νομικού κειμένου.

---

¹⁹ Extravour, W., C., 1979, σελ. 161-162.

1.1.2 Η Τρίτη Συνδιάσκεψη των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας και η Δημιουργία της ΑΟΖ

Η Τρίτη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας ξεκίνησε τις εργασίες της στις 3 Δεκεμβρίου του 1973. Για τη διαχείριση όλων των θεμάτων συγκροτήθηκαν τρεις κύριες επιτροπές. Τα θέματα των θαλάσσιων περιοχών υπό εθνική δικαιοδοσία και της ανοιχτής θάλασσας, συμπεριλαμβανομένου της χωρικής θάλασσας, της υφαλοκρηπίδας, της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης και του καθεστώτος των στενών που χρησιμοποιούνται διεθνώς για ναυσιπλοΐα ανατέθηκαν στη Δεύτερη Επιτροπή. Στη δεύτερη σύνοδο το καλοκαίρι του 1974 στο Καράκας²⁰, η Δεύτερη Επιτροπή συνέταξε μια αναφορά των «Κύριων Τάσεων», ο σκοπός της οποίας ήταν να παραθέσει τις κυριότερες τάσεις που προέκυπταν από τις προτάσεις των κρατών που είχαν υποβληθεί σε μορφή σχεδίων είτε στην Υποθαλάσσια Επιτροπή είτε στη Συνδιάσκεψη. Παρότι παρουσιάστηκαν πολλές εκδοχές για την επίλυση ουσιαστικών θεμάτων, κεντρικό ζήτημα παρέμενε η φύση και η έννοια της αποκλειστικής ζώνης, για τον καθορισμό της οποίας υποβλήθηκαν προτάσεις από περισσότερες από εκατό χώρες.²¹

Τον Απρίλιο του 1975, συστάθηκε η Ανεπίσημη Συμβουλευτική Ομάδα της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης από τη Δεύτερη Επιτροπή²². Στην πρώτη της συνεδρίαση, ο Επίτροπος της Επιτροπής δήλωσε ότι: «τα κυριαρχικά δικαιώματα του παράκτιου κράτους πάνω στους ανανεώσιμους και μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους εντός της αποκλειστικής ζώνης δεν αποτελούν πλέον ζήτημα διένεξης ή αμφισβήτησης»²³. Η Ομάδα στη συνέχεια μελέτησε τον τρόπο με τον οποίο άλλα συμφέροντα θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην οικονομική ζώνη, όπως η διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας, η δημιουργία τεχνητών νησιών και πλωτών εγκαταστάσεων, οι ελευθερίες της ναυσιπλοΐας και της υπέρπτησης, η τοποθέτηση υποθαλάσσιων καλωδίων και αγωγών. Οι συζητήσεις είχαν ως βάση της «Κύριες Τάσεις» και η Ομάδα με τη συμβολή των αντιπροσωπειών των κρατών κατέληξε στη

---

²⁰ Η σύνοδος έλαβε χώρα από 20 Ιουνίου έως 29 Αυγούστου του 1974 στο Καράκας.

²¹ UNCLOSOR, Τόμος III, σελ. 107-142.

²² UNCLOSOR, Τόμος IV, σελ. 196.

²³ Δήλωση του S. Nandan (Fiji), Προέδρου της Δεύτερης Επιτροπής, από "Informal Notes of the Secretariat of the Second Committee", First Meeting of Informal Consultative Group on Economic Zone, 24 Απριλίου 1975.

σύνθεση ενός ενιαίου κειμένου διαπραγμάτευσης, η διατύπωση του οποίου είναι σχεδόν η ίδια με αυτή που συμπεριλήφθηκε τελικά στη Σύμβαση του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας, γεγονός που σήμαινε ότι οι βασικές διαφωνίες για τα δικαιώματα των παράκτιων κρατών είχαν επιλυθεί. Τα επόμενα χρόνια μέχρι το 1982 ξεκαθαρίστηκαν θέματα που αφορούσαν τα υπόλοιπα δικαιώματα της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης,²⁴ τα δικαιώματα των περικόλειστων και μειονεκτούντων κρατών στους πόρους των οικονομικών ζωνών των γειτονικών κρατών²⁵ και την ειρηνική επίλυση των διαφωνιών που θα προέκυπταν από την εξάσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων στην ΑΟΖ των παράκτιων κρατών²⁶.

Τελικά, στις 10 Δεκεμβρίου του 1982 υπεγράφη στο Montego Bay της Τζαμάικα η Νέα Συνθήκη για το Δίκαιο της Θάλασσας, όπου στο άρθρο 55 υιοθετήθηκε η έννοια της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης. Ολόκληρο το πέμπτο μέρος της Νέας Σύμβασης, άρθρα 55 έως 75, αφιερώνεται στη νέα αυτή έννοια, αναλύοντας το καθεστώς της. Η νέα αυτή Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου 1994, δώδεκα μήνες αφότου κυρώθηκε από το εξηκοστό κράτος, σύμφωνα με το άρθρο 308.

Μέχρι σήμερα εκατόν εξήντα δύο χώρες έχουν επικυρώσει το περιεχόμενο της Νέας Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982.²⁷

---

²⁴ Υπό το όρο υπόλοιπα δικαιώματα εννοούνται μελλοντικές δραστηριότητες που δεν έχουν ανακαλυφθεί ακόμα, καθώς και παραδοσιακές χρήσεις της θάλασσας που μέχρι τότε αποτελούσαν μέρος των ελευθεριών της ανοιχτής θάλασσας. Το ζήτημα επιλύθηκε εισάγοντας τον όρο ότι η αποκλειστική οικονομική ζώνη έχει ένα ιδιαίτερο νομικό καθεστώς και δεν αποτελεί ούτε μέρος της χωρικής θάλασσας ούτε της ανοιχτής θάλασσας.

²⁵ Τα δικαιώματα των περικόλειστων και μειονεκτούντων κρατών αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης της Δ' Διαπραγματευτικής Ομάδας της Συνδιάσκεψης. Τα αποτελέσματα των συζητήσεων αποτέλεσαν τη βάση των άρθρων 69-72 της σύμβασης.

²⁶ Το θέμα αυτό αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης της Ε' Διαπραγματευτικής Ομάδας της Συνδιάσκεψης, υπό την προεδρία του Κωνσταντίνου Σταυρόπουλου, επικεφαλής της ελληνικής αντιπροσωπίας. Οι κανόνες που προέκυψαν ενσωματώθηκαν στο άρθρο 297 (3) της σύμβασης.

²⁷ http://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The United Nations Convention on the Law of the Sea, Προσπελάστηκε την 30-03-2012.

1.2 ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΑΟΖ

1.2.1 Το νομικό καθεστώς της ΑΟΖ

Σύμφωνα με το άρθρο 55 της Νέας Συνθήκης για το Δίκαιο της Θάλασσας η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη είναι μια θαλάσσια περιοχή πέρα και παρακείμενη της χωρικής θάλασσας, η οποία διέπεται από τους όρους της σύμβασης αυτής. Καθόσον η έννοια της Αποκλειστικής Ζώνης είναι μια σχετικά νέα έννοια, η οποία καθιερώθηκε για πρώτη φορά στη Σύμβαση του 1982, προκύπτουν ερωτήματα και αμφιβολίες σχετικά με τη νομική φύση της ζώνης αυτής, όπως αν αποτελεί χωρική θάλασσα ή ανοιχτή θάλασσα ή μια νέα έννοια ανάμεσα στις προηγούμενες δύο. Παρότι η νομική φύση της ΑΟΖ δεν ορίζεται σαφώς στη Νέα Σύμβαση του 1982 τα ερωτήματα αυτά διασαφηνίζονται αναλύοντας τα άρθρα 2, 3, 57, 58 και 86. Σύμφωνα με τα άρθρα αυτά το κράτος ασκεί πλήρη και απόλυτη κυριαρχία στην χωρική του θάλασσα, η οποία εκτείνεται μέχρι δώδεκα ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης (άρθρα 2 και 3). Αντίθετα στην ΑΟΖ, η οποία μπορεί να εκτείνεται μέχρι και διακόσια ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης (άρθρο 57), το κράτος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα και δικαιοδοσίες οικονομικού χαρακτήρα, αλλά ταυτόχρονα προβλέπονται για τα τρίτα κράτη δικαιώματα που ισχύουν και στην ανοιχτή θάλασσα, όπως το δικαίωμα ελεύθερης ναυσιπλοΐας και υπέρπτησης (άρθρο 58), όχι όμως και στη χωρική θάλασσα. Επίσης, το άρθρο 86 προβλέπει ότι την ανοιχτή θάλασσα αποτελούν οι θαλάσσιες περιοχές οι οποίες δεν αποτελούν χωρική θάλασσα, αποκλειστική οικονομική ζώνη, εσωτερικά ύδατα ή αρχιπελαγικά ύδατα κάποιου κράτους. Συνεπώς η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη δεν είναι οπωσδήποτε χωρική θάλασσα²⁸ και δεν αποτελεί μέρος της ανοιχτής θάλασσας, αλλά θεωρείται σαν ένα καθεστώς *sui generis*, το οποίο εξυπηρετεί την εξισορρόπηση των συμφερόντων όλων των κρατών²⁹.

1.2.2 Δικαιώματα και εξουσίες στην ΑΟΖ

Σύμφωνα με τη νέα Σύμβαση (άρθρο 56), μέσα στην ΑΟΖ, το παράκτιο κράτος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα, οικονομικού κυρίως χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνουν:

---

²⁸ Τσάλτας, Γ. , 1986 , σελ. 51

²⁹ Ibid, σελ. 52

- α. Την εξερεύνηση, εκμετάλλευση, διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων, ζώντων ή μη, των υπερκειμένων υδάτων³⁰, του βυθού και του υπεδάφους.
- β. Άλλες δραστηριότητες που έχουν σχέση με την εξερεύνηση και εκμετάλλευση της ζώνης για οικονομικούς σκοπούς όπως π.χ. η παραγωγή ενέργειας από τα ύδατα, τα ρεύματα και τους ανέμους.
- γ. Την τοποθέτηση και χρησιμοποίηση τεχνητών νησιών, εγκαταστάσεων και κατασκευών (συναφές και το άρθρο 60).
- δ. Το δικαίωμα διεξαγωγής θαλάσσιας επιστημονικής έρευνας (όπως ρυθμίζεται ειδικότερα από τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 246), που σημαίνει πως τα άλλα κράτη χρειάζονται την συμφωνία και άδεια του παράκτιου κράτους για να πραγματοποιήσουν τέτοια έρευνα.
- ε. Την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην περιοχή της ζώνης και για όλες τις δραστηριότητες σ' αυτή.

Ωστόσο για την άσκηση των προαναφερόμενων δικαιωμάτων, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση η διακήρυξη από το ενδιαφερόμενο παράκτιο κράτος της ΑΟΖ του, ώστε με αυτόν τον τρόπο να ενημερωθούν και τα υπόλοιπα κράτη.

Επομένως τα δικαιώματα επί της ΑΟΖ έχουν προτιμησιακό χαρακτήρα, σε αντίθεση βέβαια με την υφαλοκρηπίδα όπου τα δικαιώματα των κρατών είναι αποκλειστικά συμφυή. Επιπλέον, από τη στιγμή που θα ανακηρυχθεί η ΑΟΖ, το Παράκτιο Κράτος υποχρεούται να δημοσιεύσει νέους χάρτες όπου θα έχουν χαραχτεί με ακρίβεια τα όρια και οι συντεταγμένες της ΑΟΖ και οι οποίοι θα πρέπει να κατατίθενται στη Γενική Γραμματεία του ΟΗΕ (άρθρο 75).

Με την καθιέρωση της ΑΟΖ, αναγνωρίζονται ευρεία δικαιώματα στα παράκτια κράτη, αφού τα τελευταία είναι αυτά που αποκόμισαν το μεγαλύτερο μέρος των προνομίων σχετικά με το θεσμό αυτό. Παρ' όλα αυτά η ΑΟΖ δεν θίγει άλλες ελευθερίες πέρα από αυτές που μεταβιβάζονται στην παράκτια δικαιοδοσία κάτω από το νέο καθεστώς. Έτσι τα τρίτα κράτη απολαμβάνουν τα δικαιώματα που έχουν στην ανοιχτή θάλασσα (άρθρο 87), όπως:

- α. την ελευθερία ναυσιπλοΐας

---

³⁰ Καρακωστανόγλου, Β., 2001, σελ. 143

β. την ελευθερία υπερπτήσεως

γ. την ελευθερία ποντίσεως υποβρυχίων αγωγών και καλωδίων

δ. Κάθε άλλη χρήση διεθνώς νόμιμη,

υπό την προϋπόθεση τα τελευταία να σέβονται τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους και να τηρούν τους νόμους και τις ρυθμίσεις που έχουν υιοθετηθεί από αυτό στην ΑΟΖ του.

Ειδικότερα ως προς την ελευθερία όλων των κρατών να κάνουν κάθε άλλη διεθνώς νόμιμη χρήση της ΑΟΖ, κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της Συμβάσεως 1982, έγινε συζήτηση αν σε αυτήν την ελευθερία περιλαμβάνονται οι στρατιωτικές δραστηριότητες. Έτσι, όσον αφορά τις στρατιωτικές ασκήσεις και τις δοκιμές όπλων, υπάρχει ασάφεια αν το παράκτιο κράτος μπορεί να αντιταχθεί. Επικρατεί η άποψη ότι το παράκτιο κράτος όταν έχει εξαγγείλει ΑΟΖ, μπορεί να έχει αντιρρήσεις για όσες στρατιωτικές δραστηριότητες ενδεχομένως να βλάψουν τους ζώντες πόρους και το θαλάσσιο περιβάλλον, ή να διακινδυνεύουν την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας.

Αντίθετα, όσον αφορά στην ελευθερία της αλιείας, η Σύμβαση αφήνει ένα πολύ μικρό περιθώριο για τα τρίτα κράτη να αλιεύουν και γενικότερα να προβαίνουν στην εκμετάλλευση της ζώνης αυτής, χωρίς τη ρητή συναίνεση του παράκτιου κράτους. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι όροι και οι τρόποι συμμετοχής των τρίτων κρατών, καθορίζονται από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέσω διμερών, περιφερειακών συμφωνιών (άρθρο 62, παρ. 2).

Εξαιρέση αποτελούν τρεις κατηγορίες κρατών στις οποίες αναγνωρίζεται, σύμφωνα με τη Σύμβαση, το δικαίωμα να αλιεύουν στην ΑΟΖ ενός παράκτιου κράτους, σε περίπτωση που οι δυνατότητες του τελευταίου στην αλιεία των αποθεμάτων της ΑΟΖ του είναι κατώτερες του επιτρεπτού όγκου αλιεύματος.³¹ Τις κατηγορίες αυτές αποτελούν:

- Τα περικλειστα κράτη της περιοχής, τα οποία έχουν δικαίωμα να μετέχουν στην αλίευση των ζωντανών οργανισμών μόνο σε ότι απομένει μετά την αλίευση από το παράκτιο κράτος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 69 της Σύμβασης.

---

³¹ Τσάλλας, Γ. , 1986 , σελ. 54

- Τα γεωγραφικώς μειονεκτούντα κράτη, δηλαδή εκείνα που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με άλλα παράκτια κράτη, τα οποία μετέχουν στην αλιεία με τις ίδιες ακριβώς προϋποθέσεις που αναγνωρίζονται και στα περικλειστα κράτη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 70 της Σύμβασης.
- Τα υπόλοιπα κράτη και κυρίως εκείνα που συνήθως αλίευαν στην ΑΟΖ ή που συνέβαλαν στις έρευνες για τον προσδιορισμό των αποθεμάτων των αλιευμάτων (άρθρο 62) μπορούν να μετέχουν στην αλίευση, εφόσον όμως υπάρχει πλεονάζον αλιεύμα.

1.2.3 Η αλιεία στην ΑΟΖ

Στη Σύμβαση του 1982 αφιερώνεται σημαντικό μέρος (άρθρα 61 έως 73), το οποίο πραγματεύεται την εκμετάλλευση και τη διατήρηση των βιολογικών πόρων εντός της ΑΟΖ. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 61, το παράκτιο κράτος έχει την αρμοδιότητα να καθορίσει το επιτρεπτό όριο αλίευσης προκειμένου να αποφευχθεί η υπεραλίευση/υπερεκμετάλλευση της περιοχής της καθορισθείσας ΑΟΖ. Παράλληλα το άρθρο 62 προβλέπει τους όρους διαχείρισης των βιολογικών αποθεμάτων, όπως έχει προαναφερθεί, στην περίπτωση που το παράκτιο κράτος δεν έχει τη δυνατότητα συνολικής αλίευσης. Επίσης, συμπεριλήφθηκαν στο άρθρο 63 ειδικές διατάξεις σχετικά με τα βιολογικά αποθέματα, τα οποία βρίσκονται στις ΑΟΖ δύο ή περισσότερων κρατών, καθώς και εντός της ΑΟΖ και σε μια περιοχή παρακείμενη σε αυτή, όπου προβλέπεται συντονισμός ενεργειών μεταξύ των κρατών απευθείας ή μέσω υποπεριφερειακών ή περιφερειακών οργανισμών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η διατήρηση και η ανάπτυξη των βιολογικών αποθεμάτων. Τονίζεται, ότι βάσει του άρθρου 71, αίρονται τα δικαιώματα συμμετοχής στην αλιεία των περικλειστων και των γεωγραφικώς μειονεκτούντων κρατών των άρθρων 69 και 70 στην περίπτωση που η οικονομία του παράκτιου κράτους εξαρτάται αποκλειστικά από την αξιοποίηση των βιολογικών πόρων της ΑΟΖ του. Επιπλέον, στο άρθρο 72 προβλέπονται περιορισμοί στη μεταβίβαση των δικαιωμάτων του παράκτιου κράτους σε τρίτα κράτη, ενώ σε κάθε περίπτωση το παράκτιο κράτος έχει την δικαιοδοσία να επιβάλλει τους νόμους και τους κανονισμούς που έχει εκδώσει για την προστασία της έρευνας και εκμεταλλεύσεως καθώς και διαχείρισεως των πόρων στην υπόψη ζώνη (άρθρο 73). Αυτό σημαίνει ότι το παράκτιο κράτος μπορεί να προβεί σε «καταδίωξη» των

πλοίων που παραβιάζουν τους νόμους και κανονισμούς του που έχει νομοθετήσει για την ΑΟΖ (άρθρο 111(2)).

1.3 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΟΖ

1.3.1 Το πλάτος της ΑΟΖ

Το πλάτος της Αποκλειστικής Ζώνης σύμφωνα με το άρθρο 57 της Σύμβασης του 1982 μπορεί να εκτείνεται μέχρι τα διακόσια ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης, με βάση τις οποίες έχει καθοριστεί το πλάτος της χωρικής θάλασσας. Συνεπώς αν το κράτος έχει καθορίσει χωρική θάλασσα πλάτους δώδεκα ναυτικών μιλίων, τότε η ΑΟΖ που θα διακηρύξει θα έχει πλάτος μέχρι εκατόν ογδόντα οκτώ ναυτικά μίλια. Επισημαίνεται ότι το όριο των διακοσίων ναυτικών μιλίων δεν είναι υποχρεωτικό και ότι το κράτος μπορεί να διακηρύξει ΑΟΖ μικρότερου πλάτους.

1.3.2 Μέτρηση και χάραξη της ΑΟΖ

Στη Σύμβαση του 1982 δεν γίνεται ειδική αναφορά στον τρόπο χάραξης του εσωτερικού και του εξωτερικού ορίου της ΑΟΖ, και κατ' επέκταση χρησιμοποιούνται οι ίδιες διαδικασίες για τη χάραξη των ορίων της χωρικής θάλασσας. Έτσι σε κάθε περίπτωση πρέπει να προηγηθεί η χάραξη των ορίων της χωρικής θάλασσας, προκειμένου στη συνέχεια να καθοριστεί η έκταση της ΑΟΖ, εφόσον το παράκτιο κράτος επιθυμεί να καθιερώσει ΑΟΖ.³² Οι κυριότερες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται από τα παράκτια κράτη για την οριοθέτηση του εσωτερικού ορίου της χωρικής θάλασσας (και στη συνέχεια των υπόλοιπων θαλάσσιων ζωνών) και της χάραξης των «Γραμμών Βάσεως», είναι:

- α. Η μέθοδος της «Φυσικής Ακτογραμμής» (άρθρο 5)
- β. Η μέθοδος των «Ευθειών Γραμμών Βάσεως» (άρθρο 7)
- γ. Συνδυασμός των δύο μεθόδων αναλόγως της γεωφυσικής μορφής των ακτών του ηπειρωτικού εδάφους ή και των νησιών μεμονωμένα (άρθρο 14).

Οι «γραμμές» αυτές αποτελούν και το σύνορο μεταξύ των «Εσωτερικών Υδάτων» και της «Χωρικής Θάλασσας». Σημειώνεται ότι οι «Γραμμές Βάσεως»

---

³² Καρακωστανόγλου, Β., 2001, σελ. 121

αναφέρονται στο άρθρο 3 της Σύμβασης ως το εσωτερικό όριο της χωρικής θάλασσας.

Η μέθοδος της «Φυσικής Ακτογραμμής» χρησιμοποιείται από τα Κράτη όταν το μέτωπο της ακτής του ηπειρωτικού εδάφους ή των νησιών τους δεν παρουσιάζει πολυσχιδείς οδοντώσεις ή βαθιές εσοχές (indentation). Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι η φυσική ακτογραμμή, δηλαδή η γραμμή που σχηματίζεται από τα σημεία επαφής της θάλασσας με την ξηρά, δεν είναι σταθερή στις περιοχές όπου υπάρχει παλίρροια και δημιουργείται άλλοτε πλήμμη και άλλοτε κατώτατη ρηχία. Η γραμμή της κατώτατης ρηχίας, η χρήση της οποίας έχει επικρατήσει για τη χάραξη της χωρικής θάλασσας, πρωτοεμφανίστηκε ως τρόπος οριοθέτησης το 1839, κατά την υπογραφή σύμβασης αλιείας μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας.³³ Επίσης συμπεριλήφθηκε στα σχέδια της Επιτροπής προετοιμασίας της Συνδιάσκεψης της Χάγης του 1930, τα οποία αποτέλεσαν τη βάση για τις εργασίες της Διεθνούς Επιτροπής για το Δίκαιο της Θάλασσας, που οδήγησε στην υπογραφή της Σύμβασης της Γενεύης για την Αιγιαλίτιδα και την Παρακείμενη Ζώνη στις 29 Απριλίου του 1958, όπου υιοθετήθηκε η γραμμή της κατώτατης ρηχίας για τη χάραξη της «Φυσικής Ακτογραμμής» στο άρθρο 3. Το άρθρο 5 της Σύμβασης του 1982 αποτελεί σχεδόν ακριβή μεταφορά του άρθρου 3 της Σύμβασης της Γενεύης.³⁴

Οι Ευθείες Γραμμές Βάσεως θεσμοθετήθηκαν με αφορμή την υπόθεση Αλιείας μεταξύ Αγγλίας-Νορβηγίας (1951) όταν το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ), επηρεάστηκε από τη γεωμορφολογία των νορβηγικών ακτών με τα φιόρδ και τις συστάδες των νησιών και βράχων που βρίσκονται ως φραγμοί ή περιδέριοι, και απεδέχθη τη νορβηγική άποψη να κλείνει με ευθείες γραμμές, που δεν απέχουν πολύ των ακτών, τις πολυσχιδείς εσοχές των παραλίων της (skjaergaard).³⁵

Στη Σύμβαση του 1982 έχει υιοθετηθεί ανάλογη διατύπωση στο άρθρο 7. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, για να χρησιμοποιήσει ένα παράκτιο κράτος τη μέθοδο των Ευθειών Γραμμών Βάσεως (ΕΓΒ), θα πρέπει να πληρούνται οι κάτωθι προϋποθέσεις:

---

³³ O' Connell, D.P., 1984, σελ. 170-172

³⁴ Έκθεση της Διάσκεψης της Διεθνούς Νομικής Εταιρείας στη Σόφια (2012) με θέμα «Οι Γραμμές Βάσεως του Διεθνούς Θαλάσσιου Δικαίου», σελ. 10

³⁵ UN, Digest of International Cases on the Law of the Sea, New York 2006, p.8

- Η ακτογραμμή πρέπει να παρουσιάζει βαθιές εσοχές - κολπώσεις ή να υπάρχει κατά μήκος της ακτογραμμής ή σε γειτνίαση με αυτήν, συστάδα νησιών υπό μορφή φραγμού ή περιδέραιου (άρθρο 7, παρ. 1)
- Οι ΕΓΒ δεν θα πρέπει να παρεκκλίνουν σημαντικά από την γενική κατεύθυνση της ακτής, δηλαδή πρέπει να βρίσκονται σε στενή γειτνίαση με την ξηρά, για να είναι δυνατόν να θεωρηθούν περαιτέρω τα περικλειόμενα από αυτές προς την ξηρά ύδατα ως εσωτερικά (internal waters) (άρθρο 7, παρ. 3).
- Όταν υπάρχουν σκόπελοι, θα πρέπει αφενός να έχουν σημανθεί με φάρο ή φανό και αφετέρου η χάραξη των ΕΓΒ προς και από τους σκοπέλους να έχει αναγνωρισθεί διεθνώς (άρθρο 7, παρ. 4).
- Η σημασία συγκεκριμένων ΕΓΒ μετά από μακροχρόνια χρήση να έχει αναγνωρισθεί διεθνώς υπέρ του παρακτίου κράτους ιδιαίτερα από απόψεως οικονομικού ενδιαφέροντος (άρθρο 7, παρ. 5).
- Δεν αποκόπτουν την Χωρική Θάλασσα άλλου κράτους από την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) του ή την Ανοικτή Θάλασσα (άρθρο 7, παρ. 6).

Στο σύστημα των «Ευθειών Γραμμών Βάσεως» τα Κράτη μπορούν να εντάξουν και:

- Τις εκβολές των ποταμών, κλείνοντας με ευθύγραμμο τμήμα το στόμιο τους χρησιμοποιώντας την χαμηλότερη ρηχία του σταθερού εδάφους που βρίσκεται εκατέρωθεν των εκβολών του ποταμού, ακόμη και όταν σχηματίζονται δέλτα (άρθρο 9).
- Τους **κόλπους**, κλείνοντας δηλαδή τις εσοχές θάλασσης στην ξηρά (άρθρο 10), όταν όμως:
  1. το ευθύγραμμο τμήμα που υπολογίζεται από την χαμηλότερη ρηχία των εκατέρωθεν ακτών του κόλπου στο στόμιό του δεν υπερβαίνει τα 24 νμ, και
  2. συγχρόνως όταν εφαρμοσθεί και ο κανόνας του ημικύκλιου, δηλαδή όταν σχεδιασθεί νοητό ημικύκλιο με διάμετρο το ανωτέρω ευθύγραμμο τμήμα του στομίου και η επιφάνεια της θάλασσας που

περιέχεται στο ημικύκλιο είναι ίση ή μικρότερη από την επιφάνεια των υδάτων που περιέχονται στην εσοχή της θάλασσας στην ξηρά.

- Τις μόνιμες λιμενικές εγκαταστάσεις (άρθρο 11), δηλαδή υπολογίζοντας με ευθύγραμμο τμήμα τους μόλους, τις αποβάθρες, τις προκυμαίες και τους κυματοθραύστες, που έχουν κατασκευασθεί για να εξυπηρετούν το ενιαίο λιμενικό σύστημα, καίτοι είναι δυνατόν να μην άπτονται της ξηράς. Δεν υπολογίζονται όμως στις μόνιμες εγκαταστάσεις λιμένων οι εγκαταστάσεις "εκτός και μακράν" της ακτής και τα "τεχνητά" νησιά.

Σημειώνεται ότι οι κόλποι αλλά και οι μόνιμες λιμενικές εγκαταστάσεις μπορούν να κλεισθούν με ευθύγραμμο τμήμα μεμονωμένα από τα Κράτη και ανεξάρτητα από την εφαρμογή των «Ευθειών Γραμμών Βάσεως».

Για τη χάραξη του εξωτερικού ορίου της Αποκλειστικής Ζώνης η Σύμβαση του 1982 δεν προβλέπει συγκεκριμένη μέθοδο. Επομένως θα μπορούσε, όπως και στην περίπτωση του εσωτερικού ορίου της ΑΟΖ, να συναχθεί, ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ίδιες μέθοδοι για τη χάραξη του εξωτερικού ορίου της Χωρικής Θάλασσας. Σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης το εξωτερικό όριο της χωρικής θάλασσας είναι η γραμμή της οποίας κάθε σημείο βρίσκεται σε τόση απόσταση από το πλησιέστερο σημείο της γραμμής βάσεως, όσο είναι το εύρος της χωρικής θάλασσας. Η μέθοδος αυτή είχε υιοθετηθεί με το άρθρο 6 στη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για τη Χωρική Θάλασσα και τη Συνορεύουσα Ζώνη, και θεωρείται ότι προσομοιάζει με τη μέθοδο χάραξης του ημικυκλίου (*courbe tangente*), μια εκ των τριών μεθόδων που είχαν επισημανθεί από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης στην υπόθεση αλιείας μεταξύ Αγγλίας-Νορβηγίας (1951). Οι άλλες δύο μέθοδοι είναι η μέθοδος της παράλληλης χάραξης (*trace parallele*) και της πολυγωνικής χάραξης (*trace polygonal*).³⁶

1.4 ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΒΡΑΧΩΝ

1.4.1 Δικαιώματα νησιών και βράχων σε ΑΟΖ

Σύμφωνα με την Σύμβαση 1982 (άρθρο 121), τα Νησιά έχουν ΑΟΖ αλλά οι Βράχοι που δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δεν έχουν

---

³⁶ Fisheries Case (United Kingdom n. Norway) (1951), 116 ILR 18 no 36

οικονομική ζωή από μόνοι τους δεν έχουν δικαίωμα σε ανάλογη ζώνη. Η σημασία του άρθρου αυτού είναι πολύ σημαντική για τη χώρα μας, η οποία διαθέτει πλήθος νησιών όπως θα παρατεθεί και παρακάτω, κατά την ανάλυση των πιθανών ορίων της ΑΟΖ της Ελλάδας, στην περίπτωση που η χώρα μας αποφασίσει να την διακηρύξει.

1.5 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΟΖ ΜΕΤΑΞΥ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

1.5.1 Οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ παρακείμενων ή αντικείμενων κρατών

Η οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ δύο ή περισσότερων γειτονικών Κρατών (παρακείμενων ή απέναντι), των οποίων τα θαλάσσια σύνορα απέχουν λιγότερο από 400 ν.μ. και συνεπώς καθίσταται αδύνατη η ταυτόχρονη διακήρυξη ΑΟΖ των 200 ν.μ., διέπεται από το άρθρο 74 της Σύμβασης του 1982. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό:

1. Η οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ παρακείμενων ή απέναντι κρατών πραγματοποιείται αρχικά με την καθιερωμένη του Διεθνούς Δικαίου αρχή της μεταξύ των κρατών συμφωνίας, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο άρθρο 38 του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου, προκειμένου να επιτευχθεί δίκαιη λύση.
2. Εφόσον τα ενδιαφερόμενα κράτη δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία σε εύλογο χρονικό διάστημα, τότε θα πρέπει να προσφύγουν σε διεθνή δικαιοδοτική διαδικασία είτε μέσω του ΔΔΧ ή με από κοινού διαιτητικό όργανο ή επιτροπή συμβιβασμού, όπως προβλέπει η διαδικασία επιλύσεως των διαφορών στο Μέρος XV της Σύμβασης.³⁷
3. Όσο εκκρεμεί η επίτευξη συμφωνίας, στο πλαίσιο της παραγράφου 1, τα ενδιαφερόμενα κράτη, θα πρέπει να καταβάλουν κάθε προσπάθεια στο πνεύμα συνεννόησης και συνεργασίας, για την επίτευξη προσωρινών διευθετήσεων πρακτικής φύσης - κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου - για να μη θέσουν σε κίνδυνο ή παρεμποδίσουν την επίτευξη τελικής συμφωνίας. Οι διευθετήσεις αυτές δεν επηρεάζουν την τελική οριοθέτηση.

---

³⁷ Άρθρο 237 της Σύμβασης του 1982

4. Όταν υπάρχει συμφωνία σε ισχύ μεταξύ γειτονικών κρατών, τα ζητήματα που σχετίζονται με την οριοθέτηση των ΑΟΖ τους, θα καθορίζονται με βάση τα διαλαμβανόμενα στη συμφωνία αυτή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η οριοθέτηση επικαλυπτόμενων ΑΟΖ διέπεται, σύμφωνα πάντα με τη Σύμβαση του 1982, από τις ίδιες διατάξεις που η σύμβαση προβλέπει και για την οριοθέτηση των επικαλυπτόμενων υφαλοκρηπίδων στο άρθρο 83, όπου χρησιμοποιείται η ίδια ακριβώς διατύπωση. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί, ότι τα άρθρα 74 και 83 της Σύμβασης του 1982 καθορίζουν μόνο το επιθυμητό αποτέλεσμα, χωρίς να υποδεικνύουν συγκεκριμένη μέθοδο για την οριοθέτηση των επικαλυπτόμενων υφαλοκρηπίδων ή ΑΟΖ. Αυτό ήταν αποτέλεσμα συμβιβασμού μεταξύ των δύο κυρίαρχων απόψεων που είχαν επικρατήσει κατά την Τρίτη Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας, όπου μια ομάδα κρατών υποστήριζε πως η οριοθέτηση θα έπρεπε να πραγματοποιείται με τις αρχές της ευθυδικίας, όπου υπάρχει η δυνατότητα επίκλησης σχετικών περιστάσεων,³⁸ ενώ η άλλη ομάδα κρατών επιθυμούσε ως μέθοδο οριοθέτησης την αρχή της μέσης/ίσης απόστασης ειδικών περιστάσεων. Η αρχή αυτή είχε συμπεριληφθεί στο άρθρο 6 στη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα, σύμφωνα με το οποίο:

- α. Μεταξύ των απέναντι κρατών τα όρια καθορίζονται με βάση τον κανόνα της μέσης γραμμής, κάθε σημείο της οποίας βρίσκεται σε ίση απόσταση από τα εγγύτερα σημεία των γραμμών βάσης από τις οποίες μετριέται το εύρος της χωρικής θάλασσας καθενός από τα κράτη αυτά (άρθρο 6, παρ.1).
- β. Μεταξύ παρακείμενων κρατών ο καθορισμός των ορίων διενεργείται με την εφαρμογή της αρχής της ίσης απόστασης από τα εγγύτερα σημεία των γραμμών βάσης από τις οποίες μετριέται το εύρος της χωρικής θάλασσας καθενός από τα κράτη αυτά (άρθρο 6, παρ.2).

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα, οι προαναφερόμενοι κανόνες εφαρμόζονται μόνο ελλείψει συμφωνίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων κρατών και εφόσον ειδικές περιστάσεις δεν δικαιολογούν

---

³⁸ Οι αρχές της ευθυδικίας/σχετικών περιστάσεων εμφανίζονται πρώτη φορά στην Υπόθεση της Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η αρχή της μέσης/ίσης απόστασης δεν αποτελεί την προτιμητέα αρχή με βάση το εθιμικό Δίκαιο, αλλά απλά μια από τις μεθόδους οριοθέτησης (North Sea Continental Shelf, Judgment, I.C.J. Reports 1969, σελ. 53, παρ. 101).

διαφορετικό καθορισμό των ορίων αυτών. Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι το γεγονός, ότι για τα κράτη που δεν έχουν κυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα, ο κανόνας της ίσης απόστασης της παραγράφου 2 του άρθρου 6 (οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας μεταξύ παρακείμενων κρατών), δεν είναι υποχρεωτικός καθόσον δεν αποτελεί κανόνας του εθιμικού δικαίου. Αντίθετα ο κανόνας της μέσης απόστασης της παραγράφου 1 του άρθρου 6 (οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας μεταξύ αντικείμενων κρατών) θεωρείται πλέον μέρος του εθιμικού δικαίου, μετά την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ μεταξύ της Γροιλανδίας και του νησιού Jan Mayen (Νορβηγία).³⁹ Επιπλέον σημειώνεται, ότι στη Σύμβαση του 1982, η έννοια των ειδικών περιστάσεων εμφανίζεται μόνο στο άρθρο 15, που αφορά στην οριοθέτηση της χωρικής θάλασσας μεταξύ γειτονικών κρατών, χωρίς να διευκρινίζεται ποιες περιστάσεις θεωρούνται ειδικές⁴⁰. Όπως θα αναφερθεί παρακάτω, το θέμα της αναγνώρισης πλήρους δικαιώματος χωρικής θάλασσας, συνορεύουσας ζώνης, υφαλοκρηπίδας ή ΑΟΖ στα νησιά έχει αντιμετωπιστεί κάποιες φορές ως ειδική περίπτωση⁴¹.

1.6 ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ

1.6.1 Ιστορική εξέλιξη- Ορισμός

Το διεθνές ενδιαφέρον των Παρακτίων Κρατών για την οικονομική εκμετάλλευση του συνεχόμενου των ακτών τους βυθού και του υποθαλασσίου υπεδάφους, άρχισε να αναπτύσσεται το 1945 με την διακήρυξη του προέδρου Τρούμαν, που έδινε νομική υπόσταση στο δικαίωμα των Η.Π.Α. για την

---

³⁹ Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen, Judgment, I.C.J. Reports 1993, σελ.62, παρ. 56.

⁴⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 15: όταν οι ακτές δύο κρατών είναι παρακείμενες ή βρίσκονται η μια απέναντι από την άλλη, κανένα από τα δύο κράτη δεν δικαιούται, εκτός αν υπάρχει συμφωνία περί του αντιθέτου μεταξύ τους, να εκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη του πέραν της μέσης γραμμής, της οποίας κάθε σημείο ισαπέχει από τα πλησιέστερα σημεία των γραμμών βάσης, από τα οποία μετριέται το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης καθενός από τα δύο κράτη. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται, ωστόσο, στις περιπτώσεις ύπαρξης ιστορικών τίτλων ή άλλων ειδικών περιστάσεων, που καθιστά αναγκαία την οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης των δύο κρατών με διαφορετικό τρόπο.

⁴¹ Βενεζουέλα – Ολλανδικές Αντίλλες, Limits in the Seas, No 105 Maritime Boundaries: Colombia-Dominican Republic & Neth. Antilles- Venezuela, 1986, σελ. 4-5. Δόθηκε στις Ολλανδικές Αντίλλες μικρότερη θαλάσσια περιοχή από αυτή που προβλεπόταν με βάση την αρχή της μέσης απόστασης.

εκμετάλλευση των φυσικών πηγών και πόρων της υποθαλάσσιας περιοχής που ονομαζόταν από τους γεωλόγους (από το 1898) «Ηπειρωτική Υφαλοκρηπίδα» (Continental Shelf). Έτσι άρχισε δηλαδή να νομιμοποιείται η δικαιοδοσία των Παρακτίων Κρατών στις γεωφυσικές αυτές υποθαλάσσιες περιοχές και να εμπεδώνεται το κυριαρχικό δικαίωμα τους για την αποκλειστική εκμετάλλευση των φυσικών πηγών και πόρων που βρίσκονται σε αυτές.⁴²

Η Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα υιοθέτησε και κωδικοποίησε τα κυριαρχικά δικαιώματα του Παρακτίου Κράτους για τους σκοπούς της εξορύξεως και εκμεταλλεύσεως όλων των φυσικών πηγών του υποθαλασσιού εδάφους και υπεδάφους, χωρίς να παρεμποδίζεται όμως το δικαίωμα των άλλων Κρατών να απολαμβάνουν του δικαιώματος της χρήσεως της θάλασσας και εκμεταλλεύσεως της αλιείας (άρθρα 2 και 5). Παράλληλα διευκρινίστηκε και το δικαίωμα των άλλων Κρατών να ποντίζουν υποθαλάσσια καλώδια και αγωγούς στην περιοχή αυτή (άρθρο 4). Η Σύμβαση του 1958, καθορίζει την νομική Υφαλοκρηπίδα που αρχίζει από το εξωτερικό όριο της χωρικής θάλασσας που έχει καθορίσει το Παράκτιο Κράτος χωρίς να καθορίζει συγκεκριμένο εύρος, αλλά την ήθελε να φτάνει σε απόσταση μέχρι εκεί που το βάθος του νερού φτάνει τα 200 μέτρα, ή έως εκεί που τελειώνει η ισοβαθής των 200 μέτρων ως ανώτατο μέγεθος σε απόσταση (άρθρο 1). Με την Σύμβαση αυτή, πέραν του Ηπειρωτικού εδάφους, αναγνωριζόταν και στα Νησιά (χωρίς όμως να γίνεται καμία μνεία για τους Βράχους), πλήρες δικαίωμα σε Υφαλοκρηπίδα (άρθρο 1), ενώ η οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ γειτονικών Κρατών προβλεπόταν να γίνεται, όπως έχει αναφερθεί, με βάση την αρχή της μέσης γραμμής ή της ίσης απόστασης (άρθρο 6).

Προκειμένου να γεφυρωθούν οι ανισότητες που δημιούργησε η Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα μεταξύ των κρατών που είχαν, σύμφωνα με το γεωλογικό ορισμό, Υφαλοκρηπίδα και των κρατών που είχαν «αδικηθεί» από τη φύση, υιοθετήθηκε στη Σύμβαση του 1982 η έννοια της Νομικής Υφαλοκρηπίδας, όπου αφιερώνεται το μέρος VI σύμβασης (άρθρα 76-85). Επίσης, με το Παράρτημα II συγκροτείται «Επιτροπή», που θα ασχοληθεί με τις περιπτώσεις της Υφαλοκρηπίδας που επεκτείνεται πέραν των 200 ν.μ. Σύμφωνα λοιπόν με τη νέα Σύμβαση:

---

⁴² Browning, D., S., 1968, σελ. 1-5.

- Ο προσδιορισμός της εκτάσεως της Υφαλοκρηπίδας για όλα τα κράτη (παράκτια, αρχιπελαγικά, νησιωτικά και μικτά) αρχίζει από το εξωτερικό όριο της χωρικής θάλασσάς τους, φτάνει τα 200 νμ από τις γραμμές βάσεως (φυσική ακτογραμμή ή ΕΓΒ), από τις οποίες μετράται το πλάτος της χωρικής θάλασσας, όταν το εξωτερικό όριο του «υφαλοπλαισίου» βρίσκεται σε μικρότερη των 200 νμ απόσταση (άρθρο 76, παρ. 1).
- Η Υφαλοκρηπίδα μπορεί να επεκταθεί μέχρι τα 350 νμ. Τούτο επιτρέπεται (δηλαδή απόσταση μεγαλύτερη από 200 νμ), όταν η μορφολογία του υποθαλασσίου εδάφους παρουσιάζει «ωκεάνιες ράχες» σε τέτοιες μορφές και έκταση που δημιουργείται πρόβλημα για τον ακριβή προσδιορισμό μεταξύ του «υφαλοπλαισίου» και του «ωκεάνιου βυθού» (άρθρο 76, παρ. 5).
- Η Υφαλοκρηπίδα δεν θα υπερβαίνει τα 100 νμ μετά την ισοβαθή καμπύλη των 2500 μέτρων (άρθρο 76, παρ. 5).
- Αναγνωρίζεται πλήρες δικαίωμα σε Υφαλοκρηπίδα στα νησιά (άρθρο 121, παρ. 2), ενώ για τους Βράχους καθορίζεται κριτήριο να μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή να έχουν από μόνοι τους οικονομική ζωή για να μπορούν να διεκδικήσουν Υφαλοκρηπίδα (άρθρο 121, παρ. 3).
- Το προϊόν της εκμεταλλεύσεως από τα 200 νμ, έως του τελικού ανωτάτου ορίου των 350 νμ, θα μοιράζεται και στα υπό ανάπτυξη κράτη (άρθρο 82 και Παράρτημα II).
- Τα δικαιώματα ενός Κράτους στην Υφαλοκρηπίδα του:
  - i. Είναι «κυριαρχικά». Αυτό σημαίνει ότι τα δικαιώματα αυτά - σε αντιδιαστολή με την πλήρη κυριαρχία - αναγνωρίζονται στο παράκτιο κράτος για συγκεκριμένους λειτουργικούς σκοπούς και αφορούν στην έρευνα και την εκμετάλλευση των «φυσικών πόρων» που βρίσκονται στην θαλάσσια αυτή ζώνη (άρθρο 77, παρ. 1).
  - ii. Είναι αποκλειστικά. Δηλαδή στην περίπτωση που ένα Κράτος δεν ασκεί τα κυριαρχικά του δικαιώματα στην Υφαλοκρηπίδα του, κανένα άλλο Κράτος δεν μπορεί να προχωρήσει σε έρευνα ή και σε εκμετάλλευσή της, χωρίς τη συγκατάθεση του πρώτου (άρθρο 77, παρ. 2).

- iii. Υπάρχουν ακόμη και όταν το Κράτος δεν την έχει οριοθετήσει ή εξαγγείλει (άρθρο 77, παρ. 3).
- iv. Αφορούν τους φυσικούς πόρους, οι οποίοι αποτελούνται από τους ορυκτούς, τους μεταλλευτικούς και άλλους ζώντες και μη ζώντες οργανισμούς που κάθονται ή κινούνται στην επιφάνεια του βυθού ή κάτω από αυτόν (άρθρο 77, παρ. 4).

1.6.2 Σύγκριση ΑΟΖ- Υφαλοκρηπίδας

Οι έννοιες της Υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ συνυπάρχουν στη Σύμβαση του 1982. Αξίζει να σημειωθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές τους από νομική και γεωγραφική άποψη, καθόσον έχουν λάβει χώρα πολλές συζητήσεις στη χώρα μας για το αν πρέπει να καθοριστούν και οι δύο ζώνες ή αν αρκεί η οριοθέτηση μιας ζώνης εκ των δύο, όπως θα αναλυθεί σε επόμενη ενότητα.

Οι ομοιότητες μεταξύ των δύο θαλάσσιων περιοχών μπορούν να συνοψιστούν στις κάτωθι:

- Τα δικαιώματα του Κράτους επί των ζωνών αυτών είναι κυριαρχικά.
- Έχουν κατ' αρχάς το ίδιο πλάτος των 200 νμ, πλην των περιπτώσεων όπου το πλάτος της Υφαλοκρηπίδας επεκτείνεται στα 350 νμ.
- Ισχύει το ίδιο καθεστώς για το βυθό και το υπέδαφος (άρθρο 56, παρ. 3).
- Δικαίωμα και στις δύο ζώνες έχουν τα ηπειρωτικά εδάφη, τα νησιά καθώς και οι βράχοι που μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή να έχουν από μόνοι τους οικονομική ζωή.
- Στην περίπτωση γειτονικών κρατών προβλέπονται οι ίδιες διατάξεις για την οριοθέτηση των δύο ζωνών.

Οι διαφορές μεταξύ των δύο ζωνών συνοψίζονται ως εξής:

- Στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους υφίστανται αυτοδικαίως, ενώ στην περίπτωση της ΑΟΖ απαιτείται ειδική διακήρυξη.
- Στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους είναι αποκλειστικά, ενώ τα δικαιώματα στην ΑΟΖ έχουν προτιμησιακό χαρακτήρα, καθόσον προβλέπονται ειδικές διατάξεις για τα

περίκλειστα και τα γεωγραφικώς μειονεκτούντα κράτη, καθώς και για τα κράτη που παραδοσιακά αλίευαν στην περιοχή.

- Τα δικαιώματα στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας είναι οικονομικής φύσεως και αφορούν στην αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Στην περίπτωση της ΑΟΖ, πέρα από την οικονομική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, το κράτος έχει πρόσθετες δικαιοδοσίες, όπως την προστασία και διατήρηση του θαλασσίου περιβάλλοντος στην περιοχή της ζώνης.
- Στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους περιορίζονται στο έδαφος και στο υπέδαφος του βυθού. Αντίθετα στην περίπτωση της ΑΟΖ τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους επεκτείνονται και στα υπερκείμενα του βυθού ύδατα και συνεπώς συμπεριλαμβάνεται και η αλιεία.
- Για τον προσδιορισμό του πλάτους της ΑΟΖ λαμβάνεται υπόψη μόνο το κριτήριο της απόστασης των 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης, ενώ στην περίπτωση της Υφαλοκρηπίδας μπορεί να συνυπολογιστούν γεωλογικά κριτήρια για την επέκταση του πλάτους της μέχρι τα 350 ν.μ. από τις γραμμές βάσης.

1.6.3 Χάραξη ενός ενιαίου θαλάσσιου συνόρου

Η στενή σχέση μεταξύ Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ έφερε στην επιφάνεια το θέμα της χάραξης ενός ενιαίου θαλάσσιου συνόρου όπου θα ταυτίζονται τα εξωτερικά όρια των δύο αυτών ζωνών. Το ζήτημα αυτό προκύπτει στην περίπτωση οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, η οποία δεν θα ξεπερνά τα 200 ν.μ. είτε πρόκειται για κράτη με αντικείμενες είτε για κράτη με παρακείμενες ακτές. Σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 83 της νέας Σύμβασης, τα κράτη είναι ελεύθερα να χαράζουν μέσω συμφωνιών διαφορετικά όρια για την κάθε ζώνη. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να χαράσσονται διαφορετικά όρια για τα υπερκείμενα ύδατα και διαφορετικά όρια για το έδαφος και το υπέδαφος του βυθού, γεγονός που θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα, καθόσον τα ύδατα της ΑΟΖ ενός κράτους θα κάλυπταν την υφαλοκρηπίδα κάποιου άλλου κράτους. Για παράδειγμα η κατασκευή τεχνητών νησιών ή εγκαταστάσεων στην υφαλοκρηπίδα του ενός παράκτιου κράτους, θα βρισκόταν ταυτόχρονα υπό τη δικαιοδοσία και έλεγχο άλλου παράκτιου κράτους,

λόγω της δικαιοδοσίας του κράτους αυτού στην υδάτινη στήλη. Στην πράξη, τα περισσότερα κράτη έχουν ταχθεί υπέρ της χάραξης ενιαίου συνόρου, καθόσον η πλειοψηφία των συμφωνιών οριοθέτησης ακολουθούν την πρακτική της οριοθέτησης κοινού συνόρου για τις θαλάσσιες ζώνες τους. Επίσης, η νομολογιακή πρακτική του Διεθνούς Δικαστηρίου είτε σε περιπτώσεις διαιτησίας είτε σε περιπτώσεις δικαστικής επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών για την οριοθέτηση των θαλασσίων συνόρων τους έχει κινηθεί στην ίδια κατεύθυνση.⁴³

1.7 ΚΛΕΙΣΤΕΣ Η ΗΜΙΚΛΕΙΣΤΕΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ

1.7.1 Το καθεστώς των κλειστών ή ημίκλειστων θαλασσών

Ένα άλλο σημείο προσοχής είναι το καθεστώς που διαμορφώνεται στην «εξαγγελία» ΑΟΖ από παράκτια κράτη, τα οποία συνορεύουν μέσα σε κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες, όπου (σύμφωνα με το άρθρο 123 (α)) τα κράτη υποχρεούνται να προχωρήσουν στην οριοθέτηση της ΑΟΖ με συμφωνία μεταξύ τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ημίκλειστης θάλασσας αποτελεί η Μεσόγειος. Οι ΑΟΖ των κρατών της Μεσογείου επικαλύπτονται και το εύρος των 200 νμ, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί, ενώ παράλληλα τα παράκτια κράτη λόγω της ιδιομορφίας και των ενδιαφερόντων τους στην περιοχή δεν έχουν δείξει πρόθεση συνεργασίας για καθιέρωση τέτοιας ζώνης, με αποτέλεσμα πολλές φορές την υπέρμετρη αλίευση και την καταστροφή πολλών ειδών αλιευμάτων.

---

⁴³ Ζήτημα ενιαίου θαλάσσιου συνόρου τέθηκε στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) στην Υπόθεση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Μεθορίου στην Περιοχή του Κόλπου του Maine (1984), β) στη Διαιτητική απόφαση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Γουινέας και Γουινέας-Μπισσάου (1985), γ) στην Απόφαση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen (1993) δ) στη Διαιτητική Απόφαση για τη Θαλάσσια Οριοθέτηση μεταξύ Ερυθραίας και Υεμένης (1999), ε) Υπόθεση Εδαφικών και Θαλάσσιων Ζητημάτων Κατάρ/Μπαχρέιν (2001), στ) στην Υπόθεση για το Χερσαίο και Θαλάσσιο Όριο Καμερούν/Νιγηρίας (2002), ζ) στην Υπόθεση Εδαφικών και Θαλάσσιων Ζητημάτων Νικαράγουα/Ονδούρας στην Καραϊβική (2007) και η) στην Υπόθεση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Ρουμανίας και Ουκρανίας (2009).

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

2.1 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΜΕΣΩ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

2.1.1 Ο ρόλος των σχετικών/ειδικών περιστάσεων κατά τις οριοθετήσεις θαλάσσιων συνόρων μεταξύ γειτονικών κρατών

Τα άρθρα 74 και 83 της Σύμβασης του 1982 καθιστούν σαφές ότι η προτιμητέα μέθοδος για την χάραξη των θαλάσσιων συνόρων (ΑΟΖ ή Υφαλοκρηπίδας) μεταξύ γειτονικών Κρατών είναι αρχικά με την καθιερωμένη του Διεθνούς Δικαίου αρχή της μεταξύ των κρατών συμφωνίας, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο άρθρο 38 του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου⁴⁴, προκειμένου να επιτευχθεί δίκαιη λύση. Σε πολλές όμως περιπτώσεις οριοθετήσεων αυτό δεν κατέστη δυνατό, καθόσον τα κράτη επικαλέστηκαν σχετικές ή ειδικές περιστάσεις⁴⁵, οι οποίες δεν επέτρεπαν την οριοθέτηση των θαλάσσιων ορίων με βάση τον κανόνα της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης, με αποτέλεσμα οι οριοθετήσεις αυτές να γίνουν μέσω δικαστικών ή διαιτητικών αποφάσεων διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων. Κάποιες από τις σχετικές ή ειδικές περιστάσεις, τις οποίες έχουν επικαλεστεί τα κράτη κατά την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων τους με γειτονικά κράτη, είναι οι ακόλουθες:

⁴⁴ Σύμφωνα με το άρθρο αυτό του Καταστατικού του ΔΔΧ:

“1. The Court, whose function is to decide in accordance with international law such disputes as are submitted to it, shall apply:

- a. international conventions, whether general or particular, establishing rules expressly recognized by the contesting states;
- b. international custom, as evidence of a general practice accepted as law;
- c. the general principles of law recognized by civilized nations;
- d. subject to the provisions of Article 59, judicial decisions and the teachings of the most highly qualified publicists of the various nations, as subsidiary means for the determination of rules of law.

2. This provision shall not prejudice the power of the Court to decide a case ex aequo et bono, if the parties agree thereto.”

⁴⁵ Για να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ σχετικών και ειδικών περιστάσεων, σημειώνεται ότι οι σχετικές περιστάσεις απαντώνται σε όλες τις περιπτώσεις οριοθετήσεων, ενώ οι ειδικές περιστάσεις χρησιμοποιούνται μόνο για να δικαιολογηθεί η παρέκκλιση από τον κανόνα της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης.

- Η Γεωγραφία των ακτών
- Η ύπαρξη κοινών αποθεμάτων φυσικών/ορυκτών πόρων
- Η Γεωμορφολογία της υπό οριοθέτησης περιοχής
- Η αρχή της αναλογικότητας μεταξύ του μήκους των ακτών και της θαλάσσιας περιοχής που θα αποδοθεί στο κάθε κράτος
- Τα αποθέματα αλιευμάτων
- Τα ενδιαφέροντα ναυτιλίας
- Η αρχή της μη καταπάτησης
- Θέματα ασφάλειας και άμυνας
- Κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες
- Τα νησιά υπό προϋποθέσεις

Ακολουθεί ανάλυση των κυριότερων οριοθετήσεων μέσω δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων, προκειμένου να κατανοήσουμε την εξέλιξη της νομολογιακής πρακτικής και να γίνει στη συνέχεια δυνατή μια πρώτη εκτίμηση για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών της Ελλάδας. Σημειώνεται ότι μέχρι το 1982 οι αποφάσεις αφορούν μόνο την οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδων μεταξύ των κρατών, καθόσον η έννοια της ΑΟΖ καθιερώθηκε με τη Σύμβαση του 1982.

2.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

2.2.1 Υπόθεση για την Υφαλοκρηπίδα της Βόρειας Θάλασσας (1969)

Το 1967 η Δανία, η Ολλανδία και η Δημοκρατία της Γερμανίας προσέφυγαν στο ΔΔΧ προκειμένου να οριοθετηθούν οι Υφαλοκρηπίδες τους στη Βόρεια Θάλασσα. Τα ερωτήματα που τέθηκαν από τα κράτη αυτά στο Δικαστήριο ήταν ποιες αρχές και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου θα έπρεπε να εφαρμοστούν για τον καθορισμό της Υφαλοκρηπίδας κάθε κράτους στη Βόρεια Θάλασσα, πέρα από τις μερικές οριοθετήσεις που είχαν πραγματοποιηθεί με διμερείς συμφωνίες μεταξύ Γερμανίας και Ολλανδίας και μεταξύ Γερμανίας και Δανίας το 1964 και 1965 αντίστοιχα. Οι θέσεις των κρατών ήταν οι ακόλουθες:

- α. Γερμανία: Σύμφωνα με τα επιχειρήματα της Γερμανίας η οριοθέτηση στη Βόρεια Θάλασσα δε θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί με βάση την αρχή της ίσης απόστασης, καθόσον λόγω της ιδιαίτερης γεωγραφικής κατάστασης στη Βόρεια Θάλασσα αυτή η μέθοδος δε θα έδινε ακριβές και δίκαιο μερίδιο υφαλοκρηπίδας στο κάθε κράτος. Επίσης, η Γερμανία ισχυριζόταν ότι η αρχή της ίσης απόστασης δεν αποτελούσε μέρος του διεθνούς εθιμικού δικαίου και επιπλέον ότι ο κανόνας του άρθρου 6 (παρ. 2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα δεν είχε γίνει μέρος του διεθνούς εθιμικού δικαίου. Σημειώνεται ότι η Γερμανία δεν είχε κυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα.
- β. Δανία και Ολλανδία: Οι χώρες αυτές είχαν κυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα. Επίσης, σύμφωνα με τα επιχειρήματά τους, η αρχή της ίσης απόστασης είχε γίνει πλέον κανόνας του διεθνούς εθιμικού δικαίου, κάτι που αποδεικνυόταν από την πρακτική των περισσότερων κρατών μετά το 1958. Έτσι ισχυρίζονταν, ότι η οριοθέτηση θα έπρεπε να γίνει με βάση την αρχή της ίσης απόστασης, απουσίας ειδικών περιστάσεων. Τέλος, ζητούσαν, στην περίπτωση που δεν εφαρμοζόταν η αρχή της ίσης απόστασης, η οριοθέτηση να γίνει με βάση τα αποκλειστικά δικαιώματα κάθε κράτους στην παρακείμενη στις ακτές του υφαλοκρηπίδα με βάση το κριτήριο της εγγύτητας.

Το Δικαστήριο με την απόφασή του στις 20 Φεβρουαρίου 1969 έκρινε ότι η μέθοδος της ίσης απόστασης δεν αποτελεί μέρος του εθιμικού δικαίου και δεν αποτελεί προτιμητέα μέθοδο οριοθέτησης, ενώ όπως έχει προαναφερθεί εισήγαγε τις αρχές της ευθυδικίας λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές περιστάσεις, όπως τον ασυνήθιστο σχηματισμό των ακτών, τους γεωλογικούς σχηματισμούς, την ύπαρξη φυσικών πόρων στις υπό οριοθέτηση περιοχές και την αρχή της αναλογικότητας μεταξύ της αποδοτέας σε κάθε κράτος επιφάνειας της υφαλοκρηπίδας και του μήκους της ακτογραμμής του (Χάρτης I Παραρτήματος).⁴⁶

---

⁴⁶ Βλ. Υποσημείωση 39.

2.2.2 Υπόθεση Διαιτησίας για την Οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλίας (1977)

Τα δύο κράτη προσέφυγαν στο ΔΔΧ προκειμένου να καθοριστούν τα όρια της Υφαλοκρηπίδας κάθε κράτους στο Στενό της Μάγχης με βάση το Διεθνές Δίκαιο. Σύμφωνα με την άποψη της Γαλλίας θα έπρεπε να εφαρμοστούν οι ίδιοι κανόνες που εφαρμόστηκαν και στην Υπόθεση για την Υφαλοκρηπίδα στη Βόρεια Θάλασσα (1969) επικαλούμενη τις αρχές της ευθυδικίας και της φυσικής προέκτασης, καθώς και η Συνθήκη της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα δεν ήταν σε ισχύ μεταξύ των δύο κρατών λόγω των επιφυλάξεων που είχε διατυπώσει η Γαλλία και των αντιρρήσεων που είχε αντίστοιχα προβάλει το Ηνωμένο Βασίλειο στις επιφυλάξεις αυτές. Επίσης, στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 6 της Σύμβασης της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα, η Γαλλία ζητούσε να αντιμετωπιστούν τα νησιά της Μάγχης (Channel Islands) και οι περιοχές του Ατλαντικού, ως ειδική περίπτωση που δε θα επέτρεπε την εφαρμογή της αρχής της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης. Το Ηνωμένο Βασίλειο από την πλευρά του θεωρούσε ότι η Συνθήκη της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα ήταν σε πλήρη ισχύ μεταξύ των δύο κρατών και ότι η οριοθέτηση έπρεπε να γίνει με βάση την αρχή της μέσης απόστασης, δίνοντας πλήρη επήρεια στα νησιά της Μάγχης και Scilly και χωρίς να αποδέχεται την άποψη της Γαλλίας περί ύπαρξης ειδικών περιστάσεων στις περιοχές αυτές. Στην περίπτωση μη εφαρμογής του άρθρου 6 της Συνθήκης της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα, το Ηνωμένο Βασίλειο ζητούσε η οριοθέτηση να γίνει λαμβάνοντας υπόψη, είτε την αρχή της μη καταπάτησης της φυσικής προέκτασης της υφαλοκρηπίδας του ενός κράτους από το άλλο, είτε τους γεωλογικούς σχηματισμούς του βυθού. Το Διαιτητικό Όργανο παρατήρησε ότι οι αρχές του εθνικού δικαίου καθώς και η αρχή της μέσης απόστασης/σχετικών περιστάσεων της Συνθήκης της Γενεύης έχουν τον ίδιο σκοπό που είναι η οριοθέτηση με βάση τις αρχές της ευθυδικίας. Τελικά στην περιοχή του Ατλαντικού, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της μέσης γραμμής/ειδικών περιστάσεων δίνοντας στα νησιά Scilly το μισό αποτέλεσμα από αυτό που θα τους είχε δοθεί στην περίπτωση που τους είχε αναγνωριστεί πλήρης επήρεια, λόγω της θέσης τους σε σχέση με το γαλλικό νησί Ushant, ενώ στην περίπτωση των νησιών της Μάγχης, τα οποία είναι απομονωμένα από το Ηνωμένο Βασίλειο, τους αποδόθηκε αυτοτελές τμήμα υφαλοκρηπίδας 12 ν.μ., αναγνωρίζοντας το δικαίωμα του Ηνωμένου

Βασιλείου σε 12 ν.μ. χωρικής θάλασσας και την ήδη υπάρχουσα ζώνη αλιείας των 12 ν.μ. για τα νησιά αυτά. Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι τα νησιά αντιμετωπίστηκαν ως ειδικές περιστάσεις στα οποία δόθηκε μερική επήρεια λαμβάνοντας υπόψη στην περίπτωση των νησιών της Μάγχης το μέγεθος, τον πληθυσμό και την οικονομική δραστηριότητα, ενώ στην περίπτωση των νησιών Scilly η εγγύτητά τους στις αγγλικές ακτές, το μέγεθος και τον πληθυσμό τους (Χάρτης II Παραρτήματος).⁴⁷

2.2.3 Υπόθεση της Υφαλοκρηπίδας Τυνησίας/Λιβύης (1982)

Στην Υπόθεση αυτή ζητήθηκε από το Δικαστήριο να καθορίσει τις αρχές και τους κανόνες που θα έπρεπε να εφαρμοστούν για την Οριοθέτηση των υφαλοκρηπίδων των δύο κρατών. Σημειώνεται ότι και τα δύο κράτη διεκδικούσαν τη φυσική προέκταση των ακτών τους, σύμφωνα με την Απόφαση για την Υφαλοκρηπίδα στη Βόρειο Θάλασσα, και επιθυμούσαν η οριοθέτηση να πραγματοποιηθεί με τις αρχές της ευθυδικίας, καθόσον θεωρούσαν ότι η αρχή της ίσης απόστασης δε θα επέφερε δίκαιο αποτέλεσμα. Το Δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη τις σχετικές περιστάσεις του σχηματισμού των ακτών των κρατών, τη θέση των νησιών Kerkennah της Τυνησίας, τα χερσαία σύνορα και τις εκχωρήσεις των κρατών για την εκμετάλλευση πετρελαϊκών κοιτασμάτων, καθώς και το κριτήριο της αναλογικότητας, οριοθέτησε τις υφαλοκρηπίδες των δύο κρατών χαράσσοντας μια τεθλασμένη γραμμή, η οποία οριοθετούσε δύο τομείς.⁴⁸ Σημειώνεται ότι στα νησιά Kerkennah δόθηκε επήρεια κατά το ήμισυ⁴⁹, ενώ το νησί Djerba αγνοήθηκε εντελώς λόγω της εγγύτητάς του στην ακτή (Χάρτης III Παραρτήματος).⁵⁰

2.2.4 Υπόθεση για την Οριοθέτηση του Κόλπου του Maine (1984)

Στην Υπόθεση αυτή οι ΗΠΑ και ο Καναδάς ζητούσαν την οριοθέτηση ενός ενιαίου συνόρου για τις υφαλοκρηπίδες και τις αλιευτικές τους ζώνες στον Κόλπο του Maine με βάση τις αρχές της ευθυδικίας/σχετικών περιστάσεων. Το Δικαστήριο στην υπόθεση αυτή έδωσε προτεραιότητα στις γεωγραφικές περιστάσεις και θεώρησε ως

---

⁴⁷ UN, Digest of International Cases on the Law of the Sea, New York 2006, σελ. 51-59

⁴⁸ Υπόθεση για την Υφαλοκρηπίδα (Τυνησία/Λιβύη), ICJ Reports 1982, παρ. 133.

⁴⁹ Ibid., παρ. 129. Σημειώνεται ότι η Λιβύη ζητούσε να αγνοηθούν εντελώς.

⁵⁰ Ibid., παρ. 79, 120, 129.

σχετική περίσταση το σχήμα του κόλπου και την αλλαγή της κατεύθυνσης της ακτογραμμής, με αποτέλεσμα οι ακτογραμμές των δύο κρατών από παρακείμενες να γίνονται αντικείμενες.⁵¹ Σχετικά με τα νησιά του Κόλπου, το Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη του τα μικρά νησιά, τους ακατοίκητους βράχους και τους σκοπέλους, ενώ έδωσε επήρεια κατά το ήμισυ στο νησί Seal, λόγω του μεγέθους του, της γεωγραφικής του θέσης και του γεγονότος ότι κατοικείται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (Χάρτης IV Παραρτήματος).⁵²

2.2.5 Υπόθεση Διαιτησίας Γουινέας/Γουινέας-Μπισσάου (1985)

Οι δύο χώρες προσέφυγαν στο Διαιτητικό Όργανο για την οριοθέτηση των χωρικών θαλασσών τους, των υφαλοκρηπίδων και των ΑΟΖ τους με βάση τις αρχές της ευθυδικίας. Αφού εξετάστηκαν η Σύμβαση του 1886 μεταξύ Γαλλίας και Πορτογαλίας, ο σχηματισμός και η κατεύθυνση της ακτογραμμής - συμπεριλαμβανομένων των νησιών⁵³ - των δύο χωρών και της Δυτικής Αφρικής γενικότερα, καθώς και η αρχή της αναλογικότητας, το Διαιτητικό Όργανο χάραξε μια ενιαία γραμμή⁵⁴ ως σύνορο για την υφαλοκρηπίδα και την ΑΟΖ χωρίς να κάνει κάποια αναφορά στο διαφορετικό καθεστώς των δύο ζωνών.

2.2.6 Υπόθεση της Υφαλοκρηπίδας Λιβύης/Μάλτας (1985)

Τα δύο κράτη προσέφυγαν στο ΔΔΧ για την οριοθέτηση των υφαλοκρηπίδων τους αποδεχόμενα ως μέθοδο τις αρχές της ευθυδικίας/σχετικών περιστάσεων. Η Λιβύη επικαλέστηκε τα επιχειρήματα της φυσικής προέκτασης σε συνάρτηση με την έκταση του ηπειρωτικού εδάφους, ισχυριζόμενη ότι το κριτήριο της απόστασης από τις ακτές δεν αποτελούσε μέρος του εθιμικού δικαίου και ότι επίσης δεν ήταν εφαρμοστέο στη Μεσόγειο. Επιπλέον, ισχυρίστηκε ότι η οριοθέτηση θα έπρεπε να γίνει κατά μήκος ενός θαλάσσιου ρήγματος που βρισκόταν στην υπό οριοθέτηση

---

⁵¹ Υπόθεση του Κόλπου του Maine (ΗΠΑ/Καναδάς), ICJ Reports 1984, παρ. 112, 184, 213, 216, 218.

⁵² Ibid., παρ. 201, 222.

⁵³ Όσον αφορά τα νησιά των χωρών, το Διαιτητικό Όργανο τα διέκρινε σε τρεις κατηγορίες: α) Στα νησιά που βρίσκονταν πολύ κοντά στις ακτές και τα οποία θεωρήθηκαν μέρος του ηπειρωτικού εδάφους, β) Στα νησιά του αρχιπελάγους Bijagos, τα οποία λήφθηκαν υπόψη και είχαν ως αποτέλεσμα να θεωρηθεί το σχήμα της Γουινέας / Μπισσάου ως κυρτό, και γ) ενώ τα διασκορπισμένα προς το νότο νησιά, πλην του νησιού Alcatraz, γενικώς αγνοήθηκαν. Υπόθεση Γουινέα/Γουινέα-Μπισσάου, παρ. 95, 103, 107.

⁵⁴ UN, Digest of International Cases on the Law of the Sea, New York 2006, σελ.75-79.

περιοχή. Τέλος, επικαλέστηκε την αρχή της αναλογικότητας μεταξύ τους μήκους της ακτογραμμής κάθε κράτους και της υφαλοκρηπίδας που θα του αποδιδόταν. Η Μάλτα από την πλευρά της, ισχυριζόταν ότι σύμφωνα με τη νέα Σύμβαση του 1982 (παρ' ότι δεν ήταν ακόμη σε ισχύ) η οριοθέτηση θα έπρεπε να γίνει με βάση την απόσταση από τις ακτές και τη μέθοδο της μέσης γραμμής, επικαλούμενη επιπλέον ως σχετικές περιστάσεις παράγοντες οικονομικούς και θέματα ασφάλειας και άμυνας. Τέλος, προκειμένου να ισχυροποιήσει τη θέση της ότι η πλέον κατάλληλη μέθοδος για την οριοθέτηση ήταν η αρχή της μέσης γραμμής επικαλέστηκε την ισότητα των κρατών ως προς την κυριαρχία.⁵⁵ Το Δικαστήριο αποδεχόμενο ότι η οριοθέτηση έπρεπε να γίνει με βάση το κριτήριο της απόστασης χάραξε προσωρινά τη μέση γραμμή μεταξύ των δύο κρατών, προκειμένου να την προσαρμόσει στη συνέχεια συνυπολογίζοντας τις σχετικές περιστάσεις. Τέλος λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας μετακίνησε τη μέση γραμμή προς τη Μάλτα, καθόσον το μήκος της ακτογραμμής της Λιβύης ξεπερνούσε κατά πολύ αυτό της Μάλτας (Χάρτης V Παραρτήματος).⁵⁶

2.2.7 Διαφορά Γαλλίας/Καναδά για τις θαλάσσιες ζώνες των νησιών Saint Pierre και Miquelon (1992)

Η διαφορά αφορούσε τα δύο γαλλικά νησιά St. Pierre και Miquelon, τα οποία βρίσκονται πολύ κοντά στις καναδικές ακτές, νότια του καναδικού νησιού Newfoundland και ανατολικά του νησιού Cape Breton (επίσης καναδικό). Τα κράτη ζητούσαν από το Διαιτητικό Δικαστήριο να οριοθετήσει την περιοχή νοτίως του νησιού Newfoundland και γύρω από τα νησιά St. Pierre και Miquelon με βάση το εθνικό δίκαιο. Ο Καναδάς, επικαλούμενος τις αρχές της μη καταπάτησης και της αναλογικότητας, θεωρούσε ότι θα έπρεπε να δοθεί στα νησιά St. Pierre και Miquelon μια ζώνη 12 ν.μ., πλην της αντικείμενης στο νησί Newfoundland περιοχής, όπου η οριοθέτηση θα έπρεπε να γίνει με βάση τη μέση γραμμή. Η Γαλλία, επικαλούμενη την ισότητα των κρατών στην κυριαρχία, ζητούσε πλήρες δικαίωμα για τα νησιά της για όλες τις θαλάσσιες ζώνες μέχρι τα 200 ν.μ. και θεωρούσε ως κατάλληλη μέθοδο για την οριοθέτηση τη μέθοδο της ίσης απόστασης/σχετικών περιστάσεων. Το

---

⁵⁵ Υπόθεση για την Υφαλοκρηπίδα (Λιβύη/ Μάλτα), 1985, παρ. 11,12.

⁵⁶ Ibid., παρ. 79.

Διαιτητικό Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως γεωγραφικά κριτήρια, αποφάσισε⁵⁷:

- α. Τον καθορισμό ενός μοναδικού συνόρου για όλες τις θαλάσσιες ζώνες των δύο κρατών.
- β. Τη διάκριση της υπό οριοθέτηση περιοχής σε τομείς. Έτσι στο δυτικό τομέα των νησιών St. Pierre και Miquelon, το Διαιτητικό Δικαστήριο έδωσε μία ζώνη επιπλέον 12 ν.μ. πέραν της χωρικής τους θάλασσας ως ΑΟΖ (συνολικό πλάτος ΑΟΖ 24 ν.μ.). Στο νότιο-νοτιοανατολικό τομέα, όπου το άνοιγμα είναι ελεύθερο δόθηκε στη Γαλλία μία ζώνη πλάτους 10,5 ν.μ. και μήκους 200 ν.μ. προς το νότο. Τέλος, στον ανατολικό τομέα, λόγω της εγγύτητας με το νησί Newfoundland, αναγνωρίστηκε μόνο δικαίωμα σε χωρική θάλασσα 12 ν.μ. (ή λιγότερο στα σημεία όπου η απόσταση με το νησί του είναι μικρότερη από 24 ν.μ. και η οριοθέτηση θα γινόταν με βάση τη μέση γραμμή. Βλ. Χάρτη VI Παραρτήματος).⁵⁸

2.2.8 Υπόθεση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen (1993)

Τον Αύγουστο του 1988 η Δανία υπέβαλε αίτημα στο ΔΔΧ εναντίον της Νορβηγίας για τη οριοθέτηση της θαλάσσιας περιοχής μεταξύ της δανέζικης περιοχής της Γροιλανδίας και του νορβηγικού νησιού Jan Mayen. Η Δανία θεωρούσε ότι η Γροιλανδία δικαιούταν υφαλοκρηπίδα και αλιευτική ζώνη 200 ν.μ. από τις ακτές της, που βρίσκονται απέναντι από το νησί Jan Mayen και ζητούσε τη χάραξη ενός ενιαίου συνόρου για τις δύο ζώνες. Επιπλέον, ζητούσε, σε περίπτωση μη αποδοχής του αιτήματός της, η οριοθέτηση να γίνει από το Δικαστήριο με βάση το διεθνές δίκαιο. Η Νορβηγία από την πλευρά της, θεωρούσε ότι η οριοθέτηση έπρεπε να γίνει με βάση τον κανόνα της μέσης γραμμής και για τις δύο θαλάσσιες ζώνες. Και οι δύο χώρες επικαλέστηκαν παλαιότερες συμφωνίες και διάφορες σχετικές περιστάσεις για την ενίσχυση των θέσεών τους. Το Δικαστήριο αφού έλαβε υπόψη του υφιστάμενες συμφωνίες μεταξύ των κρατών, την αρχή της αναλογικότητας και την πρόσβαση των δύο κρατών στους φυσικούς πόρους χάραξε μια προσωρινή μέση γραμμή μεταξύ των

---

⁵⁷ Το Διαιτητικό Δικαστήριο πραγματοποίησε επιπλέον έλεγχο αναλογικότητας μετά τη χάραξη των ορίων, προκειμένου να επαληθευτεί ότι το αποτέλεσμα ήταν δίκαιο.

⁵⁸ UN, Digest of International Cases on the Law of the Sea, New York 2006, σελ. 89-94.

δύο περιοχών, απορρίπτοντας το αίτημα της Δανίας για απόδοση μερικού αποτελέσματος στο νησί Jan Mayen λόγω του μεγέθους του, του μικρού πληθυσμού του και άλλων κοινωνικο-οικονομικών παραγόντων.⁵⁹ Εντέλει, χαράχτηκε ένα ενιαίο σύνορο ανάμεσα στις διεκδικήσεις των δύο κρατών (Χάρτης VII Παραρτήματος).⁶⁰

2.2.9 Διαφορά μεταξύ Υεμένης/Ερυθραίας (1999)

Οι δύο χώρες ζήτησαν από το Διαιτητικό Δικαστήριο τον καθορισμό των θαλάσσιων συνόρων τους με τη μέθοδο της μέσης γραμμής. Η διαφωνία των κρατών συνίστατο στα σημεία που έπρεπε να ληφθούν υπόψη για τη χάραξη αυτής της γραμμής. Η τελική χάραξη του ενιαίου θαλάσσιου συνόρου αποτελείται από μια σειρά γεωδαιτικών γραμμών 29 σημείων και διαφέρει από τις αρχικές προτάσεις των δύο κρατών, οι οποίες συνέπιπταν μόνο στα στενά περάσματα του νοτιότερου τμήματος της γραμμής οριοθέτησης⁶¹. Το ενιαίο αυτό σύνορο αποτελείται από τρεις τομείς:

- α. Το βορειότερο τμήμα, όπου λήφθηκαν υπόψη, με βάση τη γραμμή της κατώτατης ρηχίας, το νησιωτικό σύμπλεγμα Dahlak (με εξαίρεση το ακατοίκητο μικρό νησί Negileh Rock καθώς θεωρήθηκε σκόπελος), το νησί Mojeidi και ένα ανώνυμο νησάκι ανατολικά του Dahret Segala από την πλευρά της Ερυθραίας⁶², ενώ από την πλευρά της Υεμένης λήφθηκε υπόψη το σύμπλεγμα νησιών που περιλαμβάνει το κατοικημένο νησί Kamaran και τα νησιά γύρω του⁶³, αγνοώντας εντελώς το μικρό νησί Jabal al-Tayr και το σύμπλεγμα νησιών Zubayr της Υεμένης, λόγω της άγονης και αφιλόξενης φύσης τους⁶⁴.
- β. Το μεσαίο τμήμα της γραμμής, όπου λήφθηκαν υπόψη τα νησιά της Υεμένης του συμπλέγματος Zugar-Hanish και τα νησιά της Ερυθραίας

---

⁵⁹ Υπόθεση για την Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen (Δανία ν. Νορβηγίας), 1993, παρ. 79 & 80.

⁶⁰ Ibid., παρ. 91 & 92.

⁶¹ Διαιτητική Απόφαση του Δεύτερου Σταδίου για την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων μεταξύ Ερυθραίας και Υεμένης, 1999, παρ. 12-38. Η Ερυθραία είχε προτείνει δύο εκδοχές για την οριοθέτηση.

⁶² Ibid. παρ. 14, 43, 114, 118, 138-146 και 166.

⁶³ Ibid. παρ. 138 και 149-151.

⁶⁴ Ibid. παρ. 138 και 147-148.

Mohabbakahs, High Island, Haycocks και South West Rocks και χαράχθηκε η μέση γραμμή.⁶⁵

γ. Το νοτιότερο τμήμα, όπου η οριοθέτηση έγινε με βάση τη μέση γραμμή θεωρώντας τον Κόλπο του Assab ως εσωτερικά ύδατα της Ερυθραίας.

Στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Διαιτητικό Δικαστήριο δεν έκανε αποδεκτές τις ειδικές περιστάσεις που επικαλέστηκαν οι δύο χώρες, όπως οι αλιευτικές δραστηριότητες στην περιοχή, προκειμένου να μετατοπίσει τη μέση γραμμή που είχε χαράξει και μάλιστα πρότεινε την εκμετάλλευση της ζώνης από κοινού μεταξύ των κρατών. Επίσης, μετά την οριοθέτηση, το Διαιτητικό Όργανο εκτέλεσε ένα έλεγχο αναλογικότητας προκειμένου να επαληθευθεί ότι δόθηκαν ισοδύναμες θαλάσσιες περιοχές στις δύο χώρες. Σημειώνεται όσον αφορά στα νησιά και το δικαίωμά τους σε υφαλοκρηπίδα / ΑΟΖ, σε άλλα δόθηκε πλήρης επήρεια, σε άλλα μερική και κάποια αγνοήθηκαν, ενώ σε όλα αναγνωρίστηκε χωρική θάλασσα 12 ν.μ. Επιπλέον κατά την οριοθέτηση, λήφθηκε υπόψη και η αρχή της μη καταπάτησης (Χάρτης VIII Παραρτήματος).

2.2.10 Υπόθεση για την Οριοθέτηση Θαλάσσιων Ζωνών και Εδαφικών Ζητημάτων Κατάρ/Μπαχρέν (2001)

Στην Υπόθεση αυτή το Δικαστήριο κλήθηκε πρώτα να καθορίσει την κυριαρχία των κρατών σε κάποια νησιά υπό αμφισβήτηση και στη συνέχεια να χαράξει ένα ενιαίο θαλάσσιο σύνορο με βάση το εθνικό δίκαιο. Αφού καθόρισε την εθνικότητα των νησιών και απέρριψε το αίτημα του Bahrain για χάραξη των γραμμών βάσης με βάση τη μέθοδο των ευθειών γραμμών βάσης προχώρησε στη χάραξη ενός ενιαίου συνόρου με βάση τη μέθοδο της μέσης γραμμής την οποία προσάρμοσε σε σχετικές περιστάσεις. Σημειώνεται ότι το Δικαστήριο αναγνώρισε ως ειδικές περιστάσεις τα νησιά, όπως το νησιωτικό μόρφωμα Fasht al Azm/Μπαχρέν, στο οποίο έδωσε επήρεια, παρ'όλο που το Δικαστήριο δεν κατέληξε ως προς το αν αποτελεί σκόπελο ή μέρος του νησιού Sitrah⁶⁶, ενώ το νησί Qit' at Jaradah/Μπαχρέν

---

⁶⁵ Ibid., παρ. 124-125 και 154-159.

⁶⁶ Υπόθεση για την Οριοθέτηση Θαλάσσιων Ζωνών και Εδαφικών Ζητημάτων Κατάρ/Μπαχρέν (2001), παρ. 188-190

αγνοήθηκε, λόγω του μικρού του μεγέθους, της μη κατοίκησής του και της μη ύπαρξης βλάστησης σε αυτό (Χάρτης ΙΧ Παραρτήματος).⁶⁷

2.2.11 Υπόθεση Εδαφικών και Θαλάσσιων Ζητημάτων Νικαράγουα/Ονδούρας στην Καραϊβική (2007)

Το Δικαστήριο κλήθηκε αρχικά να αποφασίσει επί της κυριαρχίας των νησιών Bobel Cay, South Cay, Savanna Cay και Port Royal Cay, την οποία παραχώρησε στην Ονδούρα (παρ. 321 της απόφασης). Στη συνέχεια αναγνώρισε στα νησιά αυτά δικαίωμα σε χωρική θάλασσα 12 ν.μ. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το Δικαστήριο έκρινε ότι, λόγω της γεωγραφίας της ακτής, η χρήση της μεθόδου της ίσης απόστασης δε θα έδινε δίκαιο αποτέλεσμα.⁶⁸ Έτσι, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της διχοτόμου της γωνίας που σχηματίζεται από τη γραμμική προσέγγιση των ακτογραμμών, πλην της περιοχής μεταξύ των νησιών Bobel Cay, South Cay και Port Royal Cay της Ονδούρας και του νησιού Edinburgh Cay της Νικαράγουα, όπου οι χωρικές θάλασσες των νησιών αλληλεπικαλύπτονταν και χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της μέσης γραμμής (Χάρτης Χ Παραρτήματος).

2.2.12 Υπόθεση για την Θαλάσσια Οριοθέτηση στη Μαύρη Θάλασσα (Ρουμανία/Ουκρανία) (2009)

Το Σεπτέμβριο του 2004 η Ρουμανία προσέφυγε στο ΔΔΧ εναντίον της Ουκρανίας για τη χάραξη ενός ενιαίου θαλάσσιου συνόρου για την οριοθέτηση των υφαλοκρηπίδων και των ΑΟΖ των δύο κρατών. Το 2008 οι δύο χώρες προσκόμισαν τις προτάσεις για την οριοθέτηση της περιοχής, όπου η Ουκρανία έδινε πλήρη επήρεια στο νησί των Όφεων, ενώ η Ρουμανία το αγνοούσε εντελώς αποδίδοντάς του μόνο δικαίωμα σε χωρική θάλασσα.⁶⁹ Η Ουκρανία επικαλέστηκε ως σχετικές περιστάσεις την ανισότητα του μήκους των ακτογραμμών των δύο κρατών⁷⁰, την

---

⁶⁷ Ibid., παρ. 217-223.

⁶⁸ Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), ICJ Reports, 2007, παρ. 277.

⁶⁹ Απόφαση για την Υπόθεση για την Θαλάσσια Οριοθέτηση στη Μαύρη Θάλασσα (Ρουμανία/Ουκρανία), 2009, παρ. 13.

⁷⁰ Κατά τη χάραξη της προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης το Δικαστήριο δε συμπεριέλαβε τον Κόλπο Karkinit's'ka και τις ακτές του νησιού των Όφεων στο μήκος της ουκρανικής ακτογραμμής. Ibid., παρ. 100-102.

ύπαρξη του νησιού των Όφρων, τη μέχρι τώρα πρακτική των κρατών σε θέματα αλιείας, ναυτικών περιπολιών και εκχωρήσεις αδειών για εκμετάλλευση πετρελαίου και φυσικού αερίου και θέματα ασφάλειας, ενώ η Ρουμανία επιχειρηματολόγησε ότι συνιστούν σχετικές περιστάσεις η κλειστή φύση της Μαύρης Θάλασσας, καθώς και οι οριοθετήσεις που είχαν ήδη πραγματοποιηθεί στην περιοχή.⁷¹ Το Δικαστήριο στη συνέχεια χάραξε την προσωρινή γραμμή ίσης απόστασης, αγνοώντας το νησί των Όφρων, στο οποίο αναγνώρισε μόνο δικαίωμα σε χωρική θάλασσα 12 νμ.⁷² Εντέλει, αφού εξέτασε τις σχετικές περιστάσεις έκρινε ότι δεν υπήρχε λόγος να μετατοπιστεί η προσωρινή μέση γραμμή, λόγω των περιστάσεων αυτών. Η γραμμή αυτή, μετά και τον έλεγχο αναλογικότητας από το Δικαστήριο, κρίθηκε ότι δίνει δίκαιο αποτέλεσμα οριοθέτησης των θαλάσσιων ζωνών των κρατών (Χάρτης XI Παραρτήματος).

2.2.13 Υπόθεση για την Οριοθέτηση του Θαλάσσιου Συνόρου μεταξύ Μπαγκλαντές και Μιανμάρ στον κόλπο της Βεγγάλης (2012)

Η απόφαση αυτή αποτελεί την πρώτη απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Δίκαιο της Θάλασσας που αφορά οριοθέτηση θαλάσσιων συνόρων. Το Δικαστήριο, αφού χάραξε τις χωρικές θάλασσες των δύο κρατών με βάση τη μέθοδο της μέσης γραμμής δίνοντας πλήρη επήρεια στο νησί του Μπαγκλαντές St. Martin, προχώρησε στη χάραξη ενός ενιαίου συνόρου για τις υφαλοκρηπίδες/ΑΟΖ των κρατών. Στην περίπτωση των ζωνών αυτών το Μπαγκλαντές ισχυρίστηκε ότι η οριοθέτηση δε θα έπρεπε να γίνει με βάση την μέθοδο της μέσης γραμμής, γιατί το αποτέλεσμα δε θα ήταν δίκαιο σε αυτή την περίπτωση⁷³. Η Μιανμάρ από την πλευρά της θεωρούσε ότι η μέθοδος της μέσης γραμμής/ειδικών περιστάσεων παράγει συνήθως ένα δίκαιο αποτέλεσμα και ότι η μέθοδος της διχοτόμου που πρότεινε το Μπαγκλαντές θα οδηγούσε σε άνιση και άδικη οριοθέτηση⁷⁴. Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι στη μέχρι τώρα νομολογία έχει χρησιμοποιηθεί στην πλειονότητα των υποθέσεων η μέθοδος της μέσης γραμμής/ειδικών περιστάσεων⁷⁵. Στη συνέχεια το Δικαστήριο χάραξε την προσωρινή μέση γραμμή, αγνοώντας όμως το νησί St.

⁷¹ Ibid., παρ. 155-204.

⁷² Ibid., παρ. 187.

⁷³ Απόφαση για την Οριοθέτηση του Θαλάσσιου Συνόρου μεταξύ του Μπαγκλαντές και του Μιανμάρ στον Κόλπο της Βεγγάλης, 2012, παρ. 208-217.

⁷⁴ Ibid., παρ. 218-224.

⁷⁵ Ibid., παρ. 238.

Martin, θεωρώντας ότι η συμπερίληψή του θα οδηγούσε σε «δικαστικό επαναπροσδιορισμό της γεωγραφίας». ⁷⁶ Τέλος χάραξε την τελική γραμμή οριοθέτησης (μετατοπίζοντας την προσωρινή μέση γραμμή κατά 51 ν.μ. υπέρ του Μπαγκλαντές), λαμβάνοντας υπόψη ως ειδική περίπτωση μόνο τη μορφολογία της ακτογραμμής του Μπαγκλαντές, αγνοώντας εντελώς το νησί St. Martin (Χάρτης XII Παραρτήματος). ⁷⁷

2.2.14 Διαπιστώσεις από τη μελέτη της διεθνούς νομολογίας

Παρατηρώντας τη διεθνή νομολογία ως προς την αντιμετώπιση των νησιών κατά τις οριοθετήσεις θαλάσσιων συνόρων, διαπιστώνουμε ότι δεν έχει εφαρμοστεί κάποιος γενικός κανόνας. Ενώ κατά την οριοθέτηση της χωρικής θάλασσας κατά κανόνα έχει αναγνωριστεί στα νησιά πλήρες δικαίωμα σε αυτή, δε συμβαίνει το ίδιο κατά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ, όπου σε κάποιες περιπτώσεις τους έχει δοθεί πλήρες αποτέλεσμα, σε άλλες περιπτώσεις μερικό αποτέλεσμα και κάποιες φορές καθόλου αποτέλεσμα. Μέσα από τη μελέτη της διεθνούς νομολογίας θα μπορούσαμε να συναγάγουμε ότι:

- α. στις περιπτώσεις νησιών που βρίσκονται πλησιέστερα στο κράτος όπου ανήκουν, δηλαδή βρίσκονται στη «σωστή» πλευρά σε σχέση με τη προσωρινή μέση γραμμή, η οποία έχει χαραχτεί χωρίς το συνυπολογισμό τους, συνήθως τους αναγνωρίζεται επήρεια κατά το ήμισυ με αποτέλεσμα τη μετατόπιση του προσωρινού συνόρου προς όφελος του παράκτιου κράτους στο οποίο ανήκει το νησί.
- β. στις περιπτώσεις νησιών που βρίσκονται πλησιέστερα στο γειτονικό κράτος, δηλαδή βρίσκονται στη «λάθος» πλευρά σε σχέση με τη προσωρινή μέση γραμμή, έχουν εφαρμοστεί διάφοροι τρόποι απόδοσης θαλάσσιων ζωνών κατά περίπτωση. Κατά κανόνα, στα νησιά αυτά αποδίδεται αυτοτελές τμήμα υφαλοκρηπίδας ή ΑΟΖ, συνυπολογιζομένων παραγόντων, όπως το μέγεθος του νησιού, ο πληθυσμός και η οικονομική δραστηριότητα. Επίσης παίζει ρόλο αν πρόκειται για ένα μεμονωμένο νησί ή περισσότερα, όπου τα αυτοτελή τμήματα των θαλάσσιων ζωνών τους ενώνονται μεταξύ τους και με τις θαλάσσιες ζώνες του ηπειρωτικού εδάφους, αποτελώντας μια ενιαία περιοχή, υπό την προϋπόθεση το τελικό

⁷⁶ Ibid., παρ. 265.

⁷⁷ Ibid., παρ. 275-319.

αποτέλεσμα να είναι δίκαιο. Σε αντίθετη περίπτωση, έχουν εκδοθεί δικαστικές αποφάσεις όπου τα νησιά έχουν αγνοηθεί εντελώς και τους έχει αποδοθεί δικαίωμα μόνο σε χωρική θάλασσα.

Σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν τόσες διαφορετικές προσεγγίσεις στη διεθνή νομολογία κατά τις οριοθετήσεις θαλάσσιων περιοχών, όπου υπάρχουν νησιά, που καθίσταται αδύνατος ο καθορισμός συγκεκριμένων κανόνων.

Καταλήγοντας, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου έχει εξελιχθεί, έχοντας υιοθετήσει μια συγκεκριμένη μεθοδολογία κατά την οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών. Τα στάδια που το Δικαστήριο ακολουθεί συνήθως είναι:

- α. Ως πρώτο βήμα, το Δικαστήριο εξετάζει την ύπαρξη παλαιότερων συμφωνιών μεταξύ των αντιμαχόμενων κρατών σχετικά με την υπό οριοθέτηση περιοχή και ελέγχει την ισχύ τους, προκειμένου να τις λάβει υπόψη κατά την οριοθέτηση.
- β. Στη συνέχεια καθορίζει τις σχετικές ακτές με βάση τις οποίες θα πραγματοποιηθεί η οριοθέτηση και επιλέγει τα σημεία για τη χάραξη μιας προσωρινής μέσης γραμμής/γραμμής ίσης απόστασης.
- γ. Προχωρά στη χάραξη της προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης, εκτός και αν σχετικές ή ειδικές περιστάσεις δικαιολογούν τη χρήση διαφορετικής μεθόδου.
- δ. Μετά τη χάραξη της προσωρινής γραμμής ίσης απόστασης ή κάποιας άλλης γραμμής, το Δικαστήριο εξετάζει αν η γραμμή αυτή δίνει δίκαιο αποτέλεσμα, λαμβάνοντας υπόψη την ύπαρξη σχετικών ή ειδικών περιστάσεων που δικαιολογούν τροποποίηση της γραμμής αυτής προκειμένου η οριοθέτηση να είναι δίκαιη.
- ε. Στις περισσότερες περιπτώσεις το Δικαστήριο πραγματοποιεί εκ των υστέρων έλεγχο αναλογικότητας για να επαληθεύσει ότι η οριοθέτηση είναι ισοδύναμη και δίκαιη.
- στ. Τέλος, το Δικαστήριο καθορίζει τα ακραία σημεία έναρξης και λήξης της οριοθέτησης προκειμένου να μην καταπατηθούν δικαιώματα τρίτων κρατών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

3.1 Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ

3.1.1 Υπάρχουσες συμφωνίες οριοθέτησης θαλάσσιων ζωνών στη Μεσόγειο

Η Μεσόγειος, όπως έχουμε προαναφέρει, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα ημίκλειστης θάλασσας σύμφωνα με το άρθρο 122 της Σύμβασης του 1982, όπου, σύμφωνα με το άρθρο 123, τα παράκτια κράτη θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους κατά την άσκηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους. Η Μεσόγειος περιστοιχίζεται από 21 κράτη⁷⁸, η πλειοψηφία των οποίων δεν έχει διακηρύξει μέχρι και σήμερα ΑΟΖ. Οι συμφωνίες οριοθέτησης θαλάσσιων ζωνών στη Μεσόγειο που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα (κάποιες από τις οποίες έγιναν κατόπιν αποφάσεων δικαιοδοτικών οργάνων), κατά χρονολογική σειρά, είναι οι εξής⁷⁹:

α. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ιταλίας και Γιουγκοσλαβίας (1968)

Η συμφωνία υπεγράφη την 8 Ιανουαρίου 1968 με βάση την αρχή της μέσης γραμμής με αποκλίσεις. Τα συμβαλλόμενα κράτη έλαβαν υπόψη τους τη γεωγραφία των ακτών και τα νησιά που υπήρχαν στην περιοχή αποδίδοντάς τους μειωμένη επήρεια.

β. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ιταλίας και Τυνησίας (1971)

Η συμφωνία υπεγράφη την 20 Αυγούστου 1971 με βάση την αρχή της μέσης γραμμής με αποκλίσεις. Τα συμβαλλόμενα κράτη έλαβαν υπόψη τους τα νησιά που υπήρχαν στην περιοχή αποδίδοντας στα ιταλικά νησιά Pantelleria, Lampedusa, Linosa και Lampione αυτόνομα τμήματα υφαλοκρηπίδας 13 και 12 ν.μ. εντός της Υφαλοκρηπίδας της Τυνησίας,

---

⁷⁸ Τα κράτη αυτά είναι: Αίγυπτος, Αλβανία, Αλγερία, Βοσνία & Ερζεγοβίνη, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Λίβανος, Λιβύη, Μάλτα, Μαρόκο, Μαυροβούνιο, Μονακό, Σλοβενία, Συρία, Τουρκία και Τυνησία.

⁷⁹ Στρατή, Α., 2012, σελ. 119-130.

λόγω της εγγύτητάς τους στις ακτές της Τυνησίας, ενώ στα υπόλοιπα νησιά και βράχους δόθηκε πλήρης επίρεια.⁸⁰

γ. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ιταλίας και Ισπανίας (1974)

Κατά την υπογραφή της συμφωνίας αυτής, στις 19 Φεβρουαρίου του 1974, εφαρμόστηκε η αρχή της ίσης απόστασης/μέσης γραμμής χωρίς αποκλίσεις.

δ. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Χωρικής Θάλασσας μεταξύ Ιταλίας και Γιουγκοσλαβίας (1975)

Η συμφωνία υπεγράφη την 30^η Νοεμβρίου 1977 με βάση την αρχή της μέσης γραμμής με αποκλίσεις. Για την ακρίβεια χαράχτηκε αρχικά μια μέση γραμμή με βάση τις φυσικές ακτογραμμές των δύο κρατών και κατόπιν μια δεύτερη μέση γραμμή με βάση τις ευθείες γραμμές βάσης της Ιταλίας και της φυσικής ακτογραμμής της Γιουγκοσλαβίας, παρόλο που οι ευθείες γραμμές βάσης της Ιταλίας δεν ίσχυαν ακόμη. Η τελική γραμμή οριοθέτησης χαράχτηκε ανάμεσα στις δύο πρώτες σε ίση απόσταση από αυτές.

ε. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας (1977)

Η χώρα μας προέβη σε υπογραφή συμφωνίας με την Ιταλία για τον καθορισμό υφαλοκρηπίδας το Μάιο του 1977. Χρησιμοποιήθηκε ως μέθοδος οριοθέτησης η αρχή της μέσης γραμμής αναγνωρίζοντας πλήρη δικαιώματα σε υφαλοκρηπίδα στα νησιά με εξαίρεση τα νησιά Οθωνοί και Στροφάδες.⁸¹ Η συμφωνία προβλέπει ειδικές διατάξεις για την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων που βρίσκονται εκατέρωθεν της μέσης γραμμής (Χάρτης XIII Παραρτήματος).

στ. Συμφωνία για την οριοθέτηση των Θαλάσσιων Ζωνών μεταξύ Γαλλίας και Μονακό (1984)

---

⁸⁰ Εξαιρέθηκαν οι βράχοι Les Sorelles, καθόσον αποτελούσαν σκοπέλους που καλύπτονταν από τη μέγιστη πλημμυρίδα.

⁸¹ Οι αποκλίσεις αυτές αντισταθμίστηκαν από ανάλογες παραχωρήσεις της Ιταλίας.

Με τη συμφωνία αυτή, στις 16 Φεβρουαρίου 1984, εξασφαλίστηκε στο Μονακό μια θαλάσσια ζώνη μήκους 88 χλμ. και πλάτους 3,16 χλμ. ως χωρική θάλασσα και υφαλοκρηπίδα.

ζ. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Λιβύης και Μάλτας (1986)

Η συμφωνία αυτή υπεγράφη στις 10 Νοεμβρίου 1986, ενσωματώνοντας την απόφαση του ΔΔΧ του 1985.⁸²

η. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Χωρικής Θάλασσας μεταξύ Ιταλίας και Γαλλίας στο Στενό του Bonifacio (1986)

Η συμφωνία (28 Νοεμβρίου 1986) που αφορά την οριοθέτηση της χωρικής θάλασσας μεταξύ των νησιών της Κορσικής (Γαλλία) και της Σαρδηνίας (Ιταλία), βασίστηκε στη μέθοδο της ίσης απόστασης δίνοντας πλήρη επήρεια στα νησιά της περιοχής, λαμβάνοντας επιπλέον υπόψη ναυτιλιακά και στρατιωτικά συμφέροντα, καθώς και την μέχρι τότε πρακτική των κρατών ως προς την αλιεία.

θ. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Λιβύης και Τυνησίας (1988)

Μετά την έκδοση της Δικαστικής απόφασης του ΔΔΧ τα κράτη προέβησαν σε υπογραφή διμερούς συμφωνίας τον Αύγουστο του 1988, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην εν λόγω απόφαση.⁸³

ι. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Αλβανίας και Ιταλίας (1992)

Οι δύο χώρες καθόρισαν τα όρια των υφαλοκρηπίδων τους με υπογραφή συμφωνίας την 18 Δεκεμβρίου 1992. Η οριοθέτηση πραγματοποιήθηκε με βάση την αρχή της μέσης απόστασης μεταξύ των φυσικών ακτογραμμών των δύο χωρών, δίνοντας πλήρη δικαιώματα σε υφαλοκρηπίδα στο νησί Σάσων (Αλβανία).⁸⁴

---

⁸² Βλέπε υποενότητα 2.2.6

⁸³ Βλέπε υποενότητα 2.2.3

⁸⁴ Το νησί Σάσων παραχωρήθηκε από την Ελλάδα στην Αλβανία το 1914 με το Νόμο 272/1914, κατόπιν εξωτερικών πιέσεων.

ια. Συμφωνία για τον καθορισμό των συνόρων μεταξύ Κροατίας και Βοσνίας & Ερζεγοβίνης (1999)

Με τη συμφωνία αυτή, η οποία υπεγράφη τον Ιούλιο του 1999 και τέθηκε σε ισχύ την ίδια ημερομηνία προσωρινά, οριοθετείται η χωρική θάλασσα της Βοσνίας & Ερζεγοβίνης σε σχέση με τα εσωτερικά ύδατα της Κροατίας. Κατά τη συμφωνία αυτή, όπου αναφέρονται διατάξεις της Σύμβασης του 1982, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ίσης απόστασης.

ιβ. Συμφωνία για τον προσωρινό διακανονισμό των θαλάσσιων συνόρων μεταξύ Τυνησίας και Αλγερίας (2002)

Ο προσωρινός διακανονισμός υπεγράφη στις 11 Φεβρουαρίου 2002. Η οριοθετική γραμμή δε χαραχτηκε με βάση την αρχή της ίσης απόστασης, όμως έλαβε υπόψη της την ήδη υπάρχουσα οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ιταλίας και Τυνησίας το 1971. Η οριστική συμφωνία υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2009 χωρίς να μεταβάλει την αρχική οριοθέτηση του προσωρινού διακανονισμού.

ιγ. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Αιγύπτου (2003)

Στις 17 Φεβρουαρίου του 2003, η Κύπρος προχώρησε στην οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Αίγυπτο, με τη μέθοδο της μέσης γραμμής και τα καθοριζόμενα στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας. Η συμφωνία επικυρώθηκε από την Κυπριακή Βουλή με το νόμο 64/2004, ο οποίος είχε αναδρομική ισχύ από τις 27 Μαρτίου 2003. Επιπλέον, το 2006 υπεγράφη από τα δύο κράτη συμφωνία για την από κοινού εκμετάλλευση των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων που βρίσκονται εκατέρωθεν της μέσης γραμμής.

ιδ. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Λιβάνου (2007)

Τον Ιανουάριο του 2007 η Κύπρος υπέγραψε συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ με το Λίβανο με βάση τη μέθοδο της μέσης γραμμής. Η συμφωνία μέχρι σήμερα έχει κυρωθεί μόνο από την Κυπριακή Δημοκρατία.⁸⁵

ιε. Συμφωνία για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας (2009)

Η συμφωνία υπεγράφη στις 27 Απριλίου 2009 και βασίστηκε στις διατάξεις της Σύμβασης του 1982. Η οριοθέτηση του ενιαίου θαλάσσιου συνόρου πραγματοποιήθηκε με βάση τη μέθοδο της ίσης απόστασης, αναγνωρίζοντας πλήρες δικαίωμα σε θαλάσσιες ζώνες στα νησιά. Σημειώνεται ότι το 2010, το Αλβανικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε την εν λόγω συμφωνία αντισυνταγματική, με αποτέλεσμα τη μη κύρωσή της από την Αλβανία.

ιστ. Συμφωνία για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Ισραήλ (2010)

Η εν λόγω συμφωνία υπεγράφη στις 17 Δεκεμβρίου του 2010 μεταξύ των δύο κρατών, όπου καθορίζονταν τα θαλάσσια σύνορά τους σύμφωνα με τη μέθοδο της μέσης γραμμής (Η απόσταση Κύπρου Ισραήλ ανέρχεται σε 230 ναυτικά μίλια, οπότε η ΑΟΖ κάθε χώρας έχει πλάτος 115 ναυτικά μίλια. Χάρτης XIV Παραρτήματος).⁸⁶

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι η πλειοψηφία των συμφωνιών οριοθέτησης θαλάσσιων συνόρων στη Μεσόγειο πραγματοποιήθηκε με βάση την αρχή της ίσης απόστασης με ή χωρίς αποκλίσεις, ενώ η παρουσία νησιών λήφθηκε υπόψη τις περισσότερες φορές αποδίδοντας τους πλήρη ή μερική επήρεια.

3.2 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

3.2.1 Η ανακήρυξη ΑΟΖ

Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας στις 12 Δεκεμβρίου του 1988. Το 2003 πρότεινε στην ελληνική

⁸⁵

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/all/AB89462E00BC0F73C22575710025E69C?opendocument>, Ανακτήθηκε στις 01-04-2012.

⁸⁶ Καρυώτης, Θ., 2011, σελ.45-56

κυβέρνηση να προχωρήσουν στην οριοθέτηση των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών μέσω κοινής συμφωνίας, όμως η ελληνική κυβέρνηση λειτούργησε αναβλητικά, πιθανόν για να μη δημιουργηθούν νέα προβλήματα με τη γείτονα χώρα Τουρκία, όπως και στην περίπτωση της υφαλοκρηπίδας.⁸⁷

Η Κύπρος, όπως προαναφέραμε έχει προχωρήσει στην οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Αίγυπτο (2003), το Λίβανο (2007) και το Ισραήλ (2010).

3.2.2 Η στάση της Τουρκίας

Η Τουρκία σε όλες τις περιπτώσεις συμφωνιών της Κυπριακής Δημοκρατίας για οριοθέτηση ΑΟΖ με γειτονικά κράτη, αντέδρασε έντονα άλλοτε με γραπτές διακοινώσεις προς το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και άλλοτε δημιουργώντας εντάσεις στην περιοχή, είτε παραχωρώντας άδειες για έρευνα ύπαρξης κοιτασμάτων σε θαλάσσιες περιοχές κυπριακής ΑΟΖ και άλλες περιοχές υπό αμφισβήτηση είτε παρεμποδίζοντας ερευνητικές δραστηριότητες της Κύπρου.⁸⁸

Συγκεκριμένα, κατά τη σύναψη συμφωνίας της Κυπριακής Δημοκρατίας με την Αίγυπτο για την οριοθέτηση των ΑΟΖ τους, η Τουρκία υπέβαλε ενημερωτικό σημείωμα στα Η.Ε. το Μάρτιο του 2004,⁸⁹ με το οποίο αμφισβητούσε την ισχύ της εν λόγω συμφωνίας, καθόσον θεωρούσε ότι οι θαλάσσιες περιοχές δυτικά του μεσημβρινού 32° 16' 18'' (εφαπτόμενος σχεδόν στις δυτικές κυπριακές ακτές), καταπατούν την υφαλοκρηπίδα της και οι οριοθετήσεις θα έπρεπε να πραγματοποιηθούν μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων κρατών. Η Κυπριακή Δημοκρατία απάντησε με γραπτή δήλωσή στο Γ.Γ. των Η.Ε. στις 28 Δεκεμβρίου του 2004, αντικρούοντας τα επιχειρήματα της Τουρκίας,⁹⁰ ενώ το Φεβρουάριο του 2005 η Ελλάδα με ρηματική διακοίνωσή της αναφέρθηκε στις θέσεις της Τουρκίας για την οριοθέτηση της θαλάσσιας περιοχής δυτικά του μεσημβρινού 32° 16' 18'',

---

⁸⁷ «Ελλάδα, Τουρκία και ΑΟΖ. Επικίνδυνες είναι πλέον οι καθυστερήσεις» <http://www.elzoni.gr/html/ent/016/ent.6016.asp>, Ανακτήθηκε στις 30 Μαρτίου 2012

⁸⁸ Στρατή, Α., 2012, σελ. 106-118.

⁸⁹ UN Law of the Sea Bulletin No 54, σελ. 127

(http://www.un.org/Depts/los/doalos_publications/LOSBulletins/bulletinpdf/bulletin54e.pdf. Ανακτήθηκε την 30η Ιουνίου 2012).

⁹⁰ UN Law of the Sea Bulletin No 57, σελ. 124

(http://www.un.org/Depts/los/doalos_publications/LOSBulletins/bulletinpdf/bulletin57e.pdf. Ανακτήθηκε την 30η Ιουνίου 2012).

καθιστώντας σαφές ότι την αφορά άμεσα η εν λόγω οριοθέτηση, καθόσον αποτελεί ένα από τα κράτη της περιοχής, και υποδεικνύοντας ότι η οριοθέτηση θα πρέπει να γίνει με βάση την αρχή της ίσης απόστασης, η οποία θεωρείται πλέον κανόνας διεθνούς δικαίου όπως αποδεικνύεται από τη μακροχρόνια πρακτική των κρατών.⁹¹

Μετά την σύναψη της συμφωνίας με το Λίβανο, η Τουρκία απάντησε με δήλωση του Υπουργείου Εξωτερικών της προειδοποιώντας ότι είναι αποφασισμένη να προστατεύσει τα δικαιώματά της στην περιοχή⁹², προκαλώντας την αντίδραση της Κύπρου, η οποία υπερασπίστηκε, με επιστολή της, το δικαίωμά της να υπερασπιστεί τα συμφέροντά της με όλα τα νόμιμα μέσα, τονίζοντας ότι όλες οι ενέργειές της συμβαδίζουν με το δίκαιο της θάλασσας.⁹³

Παρόμοια στάση τήρησε η Τουρκία και κατά την υπογραφή συμφωνίας οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ, όπου η Τουρκία με διακοίνωσή της εκφράζει τις ανησυχίες όσον αφορά τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων,⁹⁴ τα οποία, σύμφωνα πάντα με τις τουρκικές απόψεις, η Κύπρος τα αγνοεί. Η Κύπρος απάντησε στους ισχυρισμούς της Τουρκίας με διακοίνωσή της τον Ιανουάριο του 2011,⁹⁵ όπου καθιστά σαφές ότι η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελεί το μοναδικό νόμιμο και διεθνώς αναγνωρισμένο κράτος της Κύπρου, το οποίο εκπροσωπεί όλους τους Κύπριους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων και των Τουρκοκυπρίων. Η ένταση μεταξύ των κρατών συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Στις 15 Ιουνίου του 2012 η Κύπρος απέστειλε επιστολή στο Γ.Γ. των Η.Ε., προκειμένου να διαμαρτυρηθεί για τις άδειες εντοπισμού

---

⁹¹ Ibid., σελ. 129.

⁹² Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών της Τουρκίας, 30-01-2007. (http://www.mfa.gov.tr/p_30-january-2007_-press-release-regarding-the-efforts-of-the-greek-cypriot-administration-of-southern-cyprus-to-sign-bilateral-agreements-concerning-maritime-jurisdiction-areas-with-the-countries-in-the-eastern-mediterranean_br_p_en.mfa)

⁹³ Επιστολή της Κύπρου προς το Γ.Γ. των Η.Ε. και το Συμβούλιο Ασφαλείας Α/61/726-S/2007/52. (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/228/94/PDF/N0722894.pdf?OpenElement>). Ανακτήθηκε την 30^η Ιουνίου 2012).

⁹⁴ Επιστολή του Μόνιμου Αντιπροσώπου της Τουρκίας στα Η. Ε. Α/65/674- S/2010/674. (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/712/12/PDF/N1071212.pdf?OpenElement>). Ανακτήθηκε την 30^η Ιουνίου 2012).

⁹⁵ Επιστολή του Μόνιμου Αντιπροσώπου της Κυπριακής Δημοκρατίας στα Η. Ε. Α/65/695- S/2011/31. (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/215/57/PDF/N1121557.pdf?OpenElement>). Ανακτήθηκε την 30^η Ιουνίου 2012).

υδρογονανθράκων που εκδόθηκαν από την Τουρκία και αφορούν θαλάσσιες περιοχές, οι οποίες αποτελούν μέρος της Κυπριακής ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας.⁹⁶

Τα επιχειρήματα της Τουρκίας κατά της ανακήρυξης ΑΟΖ από την Κύπρο, συνοψίζονται στα ακόλουθα⁹⁷:

1. Η παρούσα Κυβέρνηση της Κύπρου δεν αντιπροσωπεύει όλο το νησί, επειδή είναι αντίθετη στις διεθνείς συμβάσεις, σύμφωνα με τις οποίες ιδρύθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία το 1960.
2. Οι θαλάσσιες ζώνες προς οριοθέτηση που έχει καθορίσει η Κύπρος και η μέχρι τώρα συμφωνίες οριοθέτησης ΑΟΖ με τις γείτονες χώρες αντίκεινται στο διεθνές δίκαιο και καταστρατηγούν τα θαλάσσια δικαιώματα της Τουρκίας στην περιοχή.
3. Οι συμφωνίες που υπογράφηκαν με την Αίγυπτο και το Λίβανο αντίκεινται στο Διεθνές Δίκαιο, και δε λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι η Μεσόγειος είναι μια ημίκλειστη θάλασσα με ξεχωριστές συνθήκες.
4. Η Τουρκία δεν επικύρωσε τη Νέα Συνθήκη για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982, γιατί ήταν αντίθετη ως προς την έννοια της ΑΟΖ, οπότε δε δεσμεύεται από τις διατάξεις της και οι οριοθετήσεις θα πρέπει να βασιστούν σε αρχές ευθυδικίας.

3.2.3 Αδειοδοτήσεις για εντοπισμό και εκμετάλλευση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων

Η Κύπρος έχει καθιερώσει τρεις τύπους αδειών έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων:

- Στον πρώτο τύπο (άδεια αναζήτησης), η άδεια έχει διάρκεια ενός έτους και προορίζεται για τη χονδρική εκτίμηση του δυναμικού κοιτάσματος υδρογονανθράκων μέσω γεωφυσικών ερευνών.

---

⁹⁶ Επιστολή του Μόνιμου Αντιπροσώπου της Κυπριακής Δημοκρατίας στα Η.Ε. Α/65/851.

(<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/382/25/PDF/N1238225.pdf?OpenElement> . Ανακτήθηκε την 30η Ιουνίου 2012).

⁹⁷ Καρυώτης, Θ., 2011, σελ. 45-56.

- Στο δεύτερο τύπο (άδεια έρευνας), η άδεια παρέχεται έως τρία έτη, με δυνατότητα ανανέωσης της δύο φορές για δύο έτη (συνολική διάρκεια μέχρι επτά έτη). Σε αυτόν τον τύπο παραχωρείται το δικαίωμα για διεξαγωγή βαρυμετρικών, μαγνητικών, σεισμικών ερευνών, καθώς και εξερευνητικών γεωτρήσεων. Επιπλέον για κάθε ανανέωση, τουλάχιστον 25% της αρχικής περιοχής αποδεδυείται από τον αδειούχο. Τέλος, στην περίπτωση ανακάλυψης κοιτάσματος, ο αδειούχος έχει το δικαίωμα να λάβει άδεια εκμετάλλευσης για την ανακάλυψή του.
- Ο τρίτος τύπος άδειας, αποτελεί την άδεια εκμετάλλευσης, η οποία έχει διάρκεια έως είκοσι πέντε έτη με δικαίωμα ανανέωσης για δέκα έτη.⁹⁸

Στις 15 Φεβρουαρίου 2007 διεξήχθη ο πρώτος γύρος για τη χορήγηση αδειών εξερεύνησης υδρογονανθράκων, όπου προσφέρθηκαν 11 οικόπεδα, τα 1, 2, 4-12 του χάρτη XV του Παραρτήματος. Η διαδικασία διήρκεσε μέχρι τις 16 Αυγούστου 2007. Κατά το γύρο αυτό υποβλήθηκαν συνολικά τρεις αιτήσεις για τα οικόπεδα 6, 11 και 12. Τελικά, τον Οκτώβριο του 2008, χορηγήθηκε μια άδεια έρευνας τριετούς διάρκειας στην εταιρεία Noble Energy International Ltd, για τη διεξαγωγή ερευνών στο οικόπεδο 12.⁹⁹ Όπως φαίνεται και στον εν λόγω χάρτη, το οικόπεδο 12 βρίσκεται νότια της Κύπρου και πολύ κοντά στο Ισραήλ και συγκεκριμένα πλησίον του κοιτάσματος φυσικού αερίου Λεβιάθαν¹⁰⁰, το οποίο ανακαλύφθηκε τον Ιούνιο του 2010 και θεωρείται το μεγαλύτερο κοιτάσμα της τελευταίας δεκαετίας.

Σύμφωνα με ανακοινωθέν της εταιρείας, στο οικόπεδο 12 ανακαλύφθηκαν κοιτάσματα φυσικού αερίου 991 δισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων,¹⁰¹ αποθέματα

⁹⁸ Κανονιστική Διοικητική Πράξη της Κυπριακής Δημοκρατίας Νο 51/2007 από 26-01-2007, σελ. 348-372.

⁹⁹ Η εταιρεία Noble Energy International Ltd είναι μια ανεξάρτητη εταιρεία ενέργειας, η οποία δραστηριοποιείται στην έρευνα, αξιοποίηση και πώληση πετρελαίου και φυσικού αερίου στη Βόρειο Θάλασσα, τον Κόλπο του Μεξικό, τη Δυτική Αφρική και το Ισραήλ.

¹⁰⁰ Άρθρο «Noble Energy announces significant discovery at Leviathan offshore Israel», Offshore Energy Today.com, Ανακτήθηκε την 01 – 04-2012.

¹⁰¹ Αντιστοιχούν σε περίπου 6 τρισεκατομμύρια βαρέλια.

που είναι ικανά να καλύψουν πλήρως τις ανάγκες της Κύπρου και του Ισραήλ¹⁰², καθόσον η αξία τους αποτιμάται σε τετρακόσια δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ¹⁰³.

Το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού της Κύπρου διεξήγαγε στις 11 Μαΐου 2012 τον Δεύτερο Γύρο για την υποβολή αιτήσεων για Άδειες Εξερεύνησης Υδρογονανθράκων στις Υπεράκτιες περιοχές της Κύπρου (Οικόπεδα 1-11 & 13), όπως αυτές φαίνονται στον ίδιο χάρτη.¹⁰⁴

Συνολικά υποβλήθηκαν 15 προσφορές, 5 από εταιρείες και 10 από κοινοπραξίες, για την παραχώρηση αδειών εξόρυξης υδρογονανθράκων, με το ενδιαφέρον να εστιάζεται περισσότερο στα οικόπεδα 9 και 2, σύμφωνα με δηλώσεις του κ. Συλικιώτη (Υπουργός Εμπορίου Κύπρου). Αναμένεται η εξέταση των προσφορών και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων.¹⁰⁵

3.3 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΟΖ

3.3.1 Παρούσα κατάσταση, πλάτος χωρικής θάλασσας και κανόνες διεθνούς δικαίου

Η Ελλάδα, παρότι έχει κυρώσει τη Σύμβαση του 1982 και τη Συμφωνία του 1994 για την εφαρμογή του Μέρους XI με το νόμο 2321/1995¹⁰⁶, οι μόνες συμφωνίες που έχει συνάψει μέχρι σήμερα η χώρα μας για την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων της είναι, όπως έχει προαναφερθεί, η Συμφωνία για την Οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας με την Ιταλία το 1977 και η Συμφωνία του 2009 με την Αλβανία για τη χάραξη ενός θαλάσσιου συνόρου πολλαπλών χρήσεων. Επιπλέον, η χώρα μας διατηρεί το πλάτος της χωρικής της θάλασσας στα 6 ν.μ.¹⁰⁷, το οποίο είχε θεσμοθετηθεί από το 1936 με τον Α.Ν. 230/1936 (ΦΕΚ Α' 158/1931) και επιβεβαιώθηκε με το Ν.Δ. 187/1973 (ΦΕΚ Α' 261/1973), όπου αναφέρεται το

---

¹⁰² <http://www.inews.gr/40/kypros-sta-991-dis-kmta-apothemata-fysikouaeriou-sto-oikopedo-12.htm>, Ανακτήθηκε την 10-05-12.

¹⁰³ Καρυώτης, Θ., 2011, σελ.45-56.

¹⁰⁴ http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/dmlhcarbon_gr/dmlhcarbon_gr?OpenDocument, Ανακτήθηκε την 10-04-2012.

¹⁰⁵ <http://news.in.gr/economy/article/?aid=1231195459>, Ανακτήθηκε την 13-05-2012.

¹⁰⁶ Νόμος περί «Κύρωσης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και της Συμφωνίας που αφορά την εφαρμογή του Μέρους XI της Σύμβασης», ΦΕΚ Α' 136/1995.

¹⁰⁷ Για τον εναέριο χώρο ισχύει πλάτος 10 ν.μ.

δικαίωμα μεταβολής τους πλάτους της χωρικής θάλασσας με Προεδρικό Διάταγμα. Παρά το γεγονός ότι το πλάτος της υφαλοκρηπίδας ή της ΑΟΖ δεν επηρεάζεται από το πλάτος της χωρικής θάλασσας, ειδικά στην περίπτωση της χώρας μας θα πρέπει να εξεταστεί αν κρίνεται σκόπιμη η επέκταση του πλάτους της χωρικής θάλασσας στα 12 ν.μ., λόγω του πλήθους των νησιών που η χώρα κατέχει και λόγω των αποφάσεων των διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων, οι οποίες όπως έχει εξεταστεί σε προηγούμενη ενότητα, απέδιδαν στα νησιά θαλάσσιες ζώνες τουλάχιστον 12 ν.μ., όσο και το μέγιστο πλάτος της χωρικής θάλασσας. Υπενθυμίζεται ότι η Εθνοσυνέλευση της Τουρκίας, μετά από την υπογραφή της Σύμβασης του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας, εξέδωσε ψήφισμα στις 8 Ιουνίου 1995, με το οποίο καθιστά αιτία πολέμου (casus belli) την επέκταση μονομερώς από την Ελλάδα τους πλάτους της χωρικής της θάλασσας στα 12 ν.μ. Γι' αυτό το λόγο και η Τουρκία έχει καθορίσει με το νόμο 2674/20-05-1982 χωρική θάλασσα πλάτους 6 ν.μ. στην περιοχή του Αιγαίου, ενώ στις περιοχές της Μαύρης Θάλασσας και της Μεσογείου καθόρισε χωρική θάλασσα πλάτους 12 ν.μ. με την απόφαση 8/4672 (1982) του Υπουργικού της Συμβουλίου¹⁰⁸. Η Ελλάδα, καθόσον συνορεύει από τη θάλασσα με την Αλβανία, την Ιταλία, τη Λιβύη, την Αίγυπτο, την Κύπρο και την Τουρκία, θα πρέπει να συνάψει συμφωνίες με όλες αυτές τις χώρες για την πλήρη οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών της. Ακολουθεί ανάλυση της πιθανότερης εκδοχής οριοθέτησης της ελληνικής ΑΟΖ με τις γειτονικές χώρες με βάση της Σύμβαση του 1982, στις περιπτώσεις που και οι χώρες την έχουν κυρώσει, και το Διεθνές Δίκαιο στις υπόλοιπες περιπτώσεις.

3.3.2 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αλβανία

Η Ελλάδα, όπως προαναφέραμε έχει υπογράψει συμφωνία με την Αλβανία τον Απρίλιο του 2009 για την οριοθέτηση θαλάσσιου συνόρου για την υφαλοκρηπίδα και άλλες θαλάσσιες ζώνες, με βάση το ελληνο-αλβανικό Σύμφωνο Φιλίας, Συνεργασίας, Καλής Γειτονίας και Ασφαλείας του 1996 και της Σύμβασης του 1982, την οποία και τα δύο κράτη έχουν κυρώσει. Τον Απρίλιο του 2010, το Αλβανικό Συνταγματικό Δικαστήριο με την Απόφαση Νο 15/2012 έκρινε την εν λόγω συμφωνία αντισυνταγματική, για τους κάτωθι κυρίους λόγους (παρ. 113):

---

¹⁰⁸ <http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/TUR.htm>,

Ανακτήθηκε την 15^η Ιουνίου 2012.

- α. Λόγω μη εξουσιοδότησης της αλβανικής αντιπροσωπείας για τη διενέργεια διαπραγματεύσεων και την υπογραφή συμφωνίας με την Ελλάδα.
- β. Λόγω σοβαρών παραλείψεων στο κείμενο της συμφωνίας.
- γ. Για τη μη εφαρμογή των αρχών του διεθνούς δικαίου για την επίτευξη δίκαιου αποτελέσματος.
- δ. Λόγω του γεγονότος ότι τα νησιά δε λήφθηκαν υπόψη στην οριοθέτηση ως ειδικές περιστάσεις.

Παρά την απόφαση του Αλβανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, η εν λόγω συμφωνία δεν έχει ακυρωθεί και επιδιώκεται από την Ελλάδα να ολοκληρωθεί η υλοποίησή της.¹⁰⁹

3.3.3 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Ιταλία

Μέχρι σήμερα, η Ελλάδα έχει προβεί σε οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας με την Ιταλία, με τη συμφωνία του 1977. Η ίδια γραμμή οριοθέτησης θα μπορούσε να αποτελέσει και σύνορο για τις ΑΟΖ των δύο κρατών. Ωστόσο, θα μπορούσαν να εκφραστούν αντιρρήσεις εκ μέρους της Ιταλίας, καθόσον η Ιταλία δε θα ήθελε να δημιουργήσει προηγούμενο, το οποίο θα μπορούσε να βλάψει τα συμφέροντά της σε μελλοντική οριοθέτηση της ΑΟΖ της με την Τυνησία.¹¹⁰ Σημειώνεται ότι και τα δύο κράτη έχουν κυρώσει τη Σύμβαση του 1982.

3.3.4 Οριοθέτηση ΑΟΖ με τη Λιβύη

Η Λιβύη, σε αντίθεση με την Ελλάδα, δεν έχει κυρώσει τη Σύμβαση του 1982, και υποστηρίζει τις αρχές τις ευθυδικίας/σχετικών περιστάσεων για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών της, όπως στις περιπτώσεις της Τυνησίας (1982) και της Μάλτας (1985). Υπενθυμίζεται ότι στην υπόθεση για την υφαλοκρηπίδα Τυνησίας/Λιβύης, η Λιβύη θεωρούσε ότι τα νησιά δεν έχουν δικαίωμα σε

---

¹⁰⁹ Δήλωση του υπουργού Εσωτερικού Δ. Αβραμόπουλου στις 7-07-2012: «Στο επόμενο διάστημα θα επιδιώξουμε την υλοποίηση της συμφωνίας που είχε επιτευχθεί για την οριοθέτηση της θαλάσσιας ζώνης μεταξύ των δύο χωρών, η οποία έχει παγώσει σε συνέχεια της γνωστής απόφασης του Αλβανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου.»

(<http://www.mfa.gr/epikairota/proto-thema/omilia-tou-upourgou-exoterikon-demetre-abramopoulou-kata-te-suzetese-ton-programmatikon-deloseon-tes-kuberneses-ste-boule-772012.html>. Ανακτήθηκε την 31η Ιουλίου 2012)

¹¹⁰ Στρατή, Α., 2012, σελ. 131-135

υφαλοκρηπίδα, ενώ στην υπόθεση για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Λιβύης και Μάλτας, η Λιβύη αρνούταν την οριοθέτηση με βάση την αρχή της ίσης απόστασης/μέσης γραμμής (σε αντίθεση με τη Μάλτα), ενώ είχε επικαλεστεί ως σχετικές περιστάσεις γεωμορφολογικά κριτήρια και αρχή της αναλογικότητας μεταξύ τους μήκους της ακτογραμμής κάθε κράτους και της υφαλοκρηπίδας που θα του αποδιδόταν.¹¹¹ Στην περίπτωση της Ελλάδας, οι συνομιλίες για την επίτευξη συμφωνίας ξεκίνησαν το 2006 και φάνηκε εξαρχής ότι η επίτευξη συμφωνίας θα ήταν δύσκολη για τους παρακάτω λόγους:

- α. Λόγω απόρριψης από τη Λιβύη της αρχής της μέσης απόστασης για την οριοθέτηση.
- β. Λόγω της ευθείας γραμμής μήκους 306 ν.μ που χάραξε η Λιβύη το 1973 για να κλείσει τον Κόλπο της Σύρτης, ενέργεια η οποία αντιτίθεται στο διεθνές δίκαιο και στην οποία αντέδρασε τότε η Ελλάδα με διακοίνωσή της.¹¹²
- γ. Η Λιβύη δεν αναγνώριζε δικαίωμα σε ΑΟΖ στα νησιά νότια της Πελοποννήσου και της Κρήτης, τα οποία ζητούσε να αγνοηθούν πλήρως.

Οι συνομιλίες για την επίτευξη κάποιας συμφωνίας σταμάτησαν το καλοκαίρι του 2009, λόγω της πολιτικής αστάθειας που επικράτησε στη Λιβύη. Από την ελληνική πλευρά υπάρχει ωστόσο βούληση, να ξεκινήσουν και πάλι οι διαπραγματεύσεις, προκειμένου να καταλήξουν τα δύο κράτη σε κάποια συμφωνία.¹¹³

3.3.5 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο

Όπως και η Ελλάδα, η Αίγυπτος έχει κυρώσει τη Σύμβαση του 1982. Επίσης, έχει καθορίσει, όπως εξετάσαμε σε προηγούμενη ενότητα, ΑΟΖ με την Κύπρο με βάση την αρχή της ίσης απόστασης. Ενώ αρχικά, η συγκεκριμένη οριοθέτηση φαίνεται σχετικά απλή, κατά την έναρξη συνομιλιών μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου για την οριοθέτηση ΑΟΖ τον Ιούνιο του 2009, η Αίγυπτος πληροφόρησε την ελληνική πλευρά ότι είχε πρόθεση να ξεκινήσει συνομιλίες και με την Τουρκία για το ίδιο ζήτημα, γεγονός που υπονοούσε ότι η Αίγυπτος δεν αναγνώριζε ΑΟΖ στο

¹¹¹ Βλέπε υποενότητες 2.2.3 και 2.2.6

¹¹² Βαληνάκης, Γ., 2012, 'ΑΟΖ - Ελλάς επί τέσσερα, Η Ελλάδα των τεσσάρων θαλασσών', Foreign Affairs. 02 Μαΐου 2012

¹¹³ Δήλωση του εκπροσώπου του ΥΠΕΞ Γ. Δελαβέκουρα στις 29-03-2012. (<http://www.real.gr/DefaultArthro.aspx?page=arthro&id=135138&catID=1>. Ανακτήθηκε την 31^η Ιουλίου 2012).

Καστελόριζο, κάτι που αντίκειται στις διατάξεις της Σύμβασης του 1982.¹¹⁴ Παρότι οι διαπραγματεύσεις έχουν ατονήσει, θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια από την ελληνική πλευρά, ακόμα και με τη βοήθεια της Ε.Ε. να ξαναρχίσουν οι συνομιλίες, εφόσον βέβαια η Αίγυπτος διαβεβαιώσει την Ελλάδα ότι αναγνωρίζει τα δικαιώματα του Καστελόριζου σε ΑΟΖ και δεν προχωρήσει ταυτόχρονα σε σύναψη οποιασδήποτε συμφωνίας με την Τουρκία.

3.3.6 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Κύπρο

Η Ελλάδα δεν έχει υπογράψει ακόμα συμφωνία με την Κυπριακή Δημοκρατία για τον καθορισμό ΑΟΖ, παρόλο που η Κύπρος έχει εκδηλώσει την πρόθεσή της να προχωρήσει σε συμφωνία, χωρίς όμως να τάσσεται υπέρ της μονομερούς οριοθέτησης μεταξύ των δύο κρατών.¹¹⁵ Η Κύπρος έχει κυρώσει στη Σύμβαση του 1982 και έχει πραγματοποιήσει τις μέχρι τώρα συμφωνίες οριοθέτησης ΑΟΖ με την Αίγυπτο, το Λίβανο και το Ισραήλ με βάση την αρχή της ίσης απόστασης/μέσης γραμμής. Θεωρείται περιττό να εξεταστεί αν η Κύπρος αναγνωρίζει επήρεια στα νησιά, διότι αν δεν αναγνώριζε τα δικαιώματα σε θαλάσσιες ζώνες στο Καστελόριζο, τότε τα δύο κράτη δε θα είχαν εφαιπτόμενα θαλάσσια σύνορα και δε θα υφίστατο ανάγκη επίτευξης συμφωνίας μεταξύ τους. Σημειώνεται ότι το μήκος του θαλάσσιου συνόρου Ελλάδας-Κύπρου εκτιμάται στα 27 ν.μ. περίπου.¹¹⁶

3.3.7 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Τουρκία

3.3.7.1 Διαφωνία για το πλάτος της χωρικής θάλασσας στο Αιγαίο

Οι διαφωνίες της Τουρκίας με την Ελλάδα στα θέματα της χωρικής θάλασσας και της υφαλοκρηπίδας, έχουν ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει γόνιμο έδαφος για να ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις για την οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών. Υπενθυμίζεται ότι η Τουρκία θεωρεί την επέκταση του πλάτους της ελληνικής

---

¹¹⁴ Καρυώτης, Θ., 2011, σελ. 45-56.

¹¹⁵ Μελέτης, Ν., 'Ανάβει "κόκκινο" για την ΑΟΖ', Έθνος, 6 Ιουνίου 2012.

¹¹⁶ Στρατή, Α., 2012, σελ. 150.

χωρικής θάλασσας στο Αιγαίο από τα 6 στα 12 ν.μ. κατάχρηση δικαιώματος και κατ' επέκταση αιτία πολέμου, για τους κάτωθι λόγους.¹¹⁷

- α. Μια τέτοια ενέργεια θα μετέτρεπε το Αιγαίο Πέλαγος σε ελληνική θάλασσα, περιορίζοντας τα τουρκικά δικαιώματα στα χωρικά της ύδατα.
- β. Θα πλήττονταν τα οικονομικά, στρατιωτικά και επιστημονικά συμφέροντα της Τουρκίας.
- γ. Η Τουρκία θα έχανε την πρόσβασή της στις ανοιχτές θάλασσες, καθόσον το Αιγαίο θα αποτελούσε ελληνική χωρική θάλασσα.
- δ. Η Ελλάδα θα ευνοούνταν κατά την οριοθέτηση των υπόλοιπων θαλάσσιων ζωνών της σε βάρος της Τουρκίας, με αποτέλεσμα ένα άδικο για την ίδια αποτέλεσμα.

3.3.7.2 Υπάρχουσες συμφωνίες καθορισμού συνόρων

Μέχρι σήμερα οι δύο χώρες δεν έχουν υπογράψει κάποια διμερή συμφωνία για την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων τους. Παρόλα αυτά σχεδόν όλη η οριοθετική γραμμή από τον Έβρο μέχρι το Καστελόριζο έχει προκύψει από προηγούμενες συνθήκες- συμφωνίες. Πιο συγκεκριμένα:

- α. Η κυριαρχία της Ελλάδας επί των νήσων Σαμοθράκης, Λήμνου, Λέσβου, Χίου, Ικαρίας και Σάμου, η οποία αναγνωρίστηκε με την απόφαση της Συνδιασκέψεως των Πρεσβευτών των Μ. Δυνάμεων της Ευρώπης στο Λονδίνο στις 13 Φεβρουαρίου 1914, επιβεβαιώνεται οριστικά με τη Συνθήκη Ειρήνης της Λοζάννης του 1923 (άρθρο 5). Η θαλάσσια συνοριακή γραμμή με την Τουρκία στην περιοχή νότια του Έβρου και μέχρι την Ικαρία και τη Σάμο, οριοθετείται με βάση την αρχή της μέσης γραμμής δυνάμει του εθιμικού δικαίου και απουσία διμερούς συμφωνίας με την Τουρκία.
- β. Η συνοριακή γραμμή που οριοθετήθηκε με τη Συνθήκη της Λοζάννης του 1923 στον Έβρο, επεκτείνεται κατά 3 ν.μ. εντός της θάλασσας με το Πρωτόκολλο των Αθηνών του 1926.¹¹⁸

---

¹¹⁷ Επίσημη Θέση Υπουργείου Εξωτερικών Τουρκίας (<http://www.mfa.gov.tr/the-breadth-of-territorial-waters.en.mfa>. Ανακτήθηκε την 15η Ιουνίου 2012).

γ. Νότια της Σάμου και μέχρι το Καστελόριζο η θαλάσσια ελληνοτουρκική συνοριακή γραμμή, είναι ίδια με τα ιταλοτουρκικά θαλάσσια σύνορα που είχαν καθοριστεί με τις Ιταλοτουρκικές Συνθήκες της 4^{ης} Ιανουαρίου 1932 (Καστελόριζο) και 28^{ης} Δεκεμβρίου 1932 (Τα άλλα νησιά)¹¹⁹, καθόσον η Ελλάδα διαδέχεται την κυριαρχία της Ιταλίας επί των νησιών αυτών το 1947 με τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων (άρθρο 14) και έκτοτε δεν έχει συναφθεί κάποια άλλη συμφωνία με την Τουρκία για διαφορετική οριοθέτηση.¹²⁰

3.3.7.3 Ιστορικό της οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ελλάδας -Τουρκίας

Το ζήτημα για οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο Πέλαγος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, ξεκίνησε το Νοέμβριο του 1973, όταν η Τουρκία δημοσίευσε μονομερώς στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεώς της χάρτη με 26 υποθαλάσσιες περιοχές ελληνικών νησιωτικών συμπλεγμάτων στο ΒΑ Αιγαίο, για τις οποίες είχε εκδώσει άδεια υπέρ της κρατικής εταιρείας πετρελαίων ΤΡΑΟ για διεξαγωγή ερευνών εντοπισμού κοιτασμάτων υδρογονανθράκων. Η ένταση κορυφώθηκε τη διετία 1974-1976, όταν τα τουρκικά ωκεανογραφικά Τσανταρλί και Χόρα συνέχιζαν τις έρευνές τους, παρά τις συνεχείς ρηματικές διακοινώσεις της Ελλάδας. Τελικά τον Αύγουστο του 1976, η Ελλάδα προσφεύγει στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Η.Ε.¹²¹ και στο ΔΔΧ¹²², προκειμένου να υπάρξει παρέμβαση. Το Συμβούλιο Ασφαλείας, με την ομόφωνη απόφασή του 395/1976, θεωρεί ότι απειλείται η ειρήνη και η ασφάλεια στην περιοχή και ζητά από τα δύο κράτη να περιορίσουν την ένταση ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία των διαπραγματεύσεων, προσφεύγοντας στα αρμόδια όργανα και ιδιαίτερα στο ΔΔΧ για την επίλυση των νομικών διαφορών που μπορεί να

---

¹¹⁸ Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, <http://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/eidikotera-keimena/thalassia-sinora.html>. Ανακτήθηκε την 30η Ιουνίου 2012.

¹¹⁹ Για τα κείμενα των Συνθηκών: «Δωδεκάνησα: Συνθήκες-Νόμοι- Στατιστικές-Χάρτες, 1947-1997», Εκδόσεις Βουλής των Ελλήνων.

¹²⁰ Ισχύει η διαδοχή των Κρατών σε Συνθήκες και Συμβάσεις.

¹²¹ Ρηματικές Διακοινώσεις S/12167- 10/08/1976 και S/12173-12-08-1976.

¹²² Application of 10th August 1976, ICJ Aegean Continental Shelf Case

προκύπτουν κατά την επίλυση της υπάρχουσας στην προκειμένη περίπτωση μεταξύ τους διαφοράς.¹²³

Κατά την προσφυγή της στο ΔΔΧ, η Ελλάδα ζήτησε προσωρινά μέτρα προστασίας και διακοπή των ερευνητικών δραστηριοτήτων και της έκδοσης νέων αδειών εκμετάλλευσης και από τα δύο κράτη στις υπό αμφισβήτηση περιοχές, μέχρι την επίλυση των διαφορών των δύο κρατών. Επίσης, ζήτησε από το Δικαστήριο να υποδείξει στις δύο χώρες να μη λαμβάνουν στρατιωτικά μέτρα που μπορεί να διακινδυνεύσουν τις ειρηνικές σχέσεις τους.¹²⁴ Τελικά το ΔΔΧ, με την απόφασή του στις 19 Δεκεμβρίου 1978 (παρ. 109), έκρινε τον εαυτό του αναρμόδιο για την εκδίκαση της Υπόθεσης. Παρόλα αυτά αναγνώρισε ότι υπάρχει νομική διαφωνία για την Υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου.¹²⁵ Σημειώνεται ότι η Τουρκία δε συμμετείχε στις ακροάσεις και δεν υπέβαλε αντιπροτάσεις ως προς τις ελληνικές θέσεις, θεωρώντας το ΔΔΧ αναρμόδιο για την εκδίκαση της υπόθεσης.¹²⁶ Μέχρι και σήμερα δεν έχει επιτευχθεί κάποια συμφωνία. Σύμφωνα πάντως με τις επίσημες θέσεις του Τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών,¹²⁷ φαίνεται πως η Τουρκία θέτει υπό οριοθέτηση τη συνολική επιφάνεια του Αιγαίου Πελάγους πέρα από τα 6 ν.μ. της χωρικής θάλασσας της ηπειρωτικής Ελλάδας και των νησιών του Αιγαίου, γεγονός που θα μπορούσε να σημαίνει ότι δεν αναγνωρίζει στα νησιά δικαίωμα σε υφαλοκρηπίδα.

3.3.7.4 Θαλάσσιες Οριοθετήσεις Τουρκίας με άλλες χώρες

Η Τουρκία παρά το γεγονός ότι δεν έχει υπογράψει τη Σύμβαση του 1982, έχει θεσπίσει ΑΟΖ στη Μαύρη Θάλασσα με το Διάταγμα του Υπουργικού της Συμβουλίου Νο 86/11264-17.12.1986¹²⁸ όπου στο άρθρο 1 προβλέπεται ότι η οριοθέτηση της ΑΟΖ με τα γειτονικά κράτη θα πραγματοποιηθεί με υπογραφή

---

¹²³ SC/UN Resolution 395/1976, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/294/83/IMG/NR029483.pdf?OpenElement>, Ανακτήθηκε την 15^η Μαΐου 2012.

¹²⁴ Application of 10th August 1976, σελ 63-66.

¹²⁵ Απόφαση της 19-12-1978, παρ. 16-31, ICJ Aegean Continental Shelf Case.

¹²⁶ Επιστολή της 26^{ης} Αυγούστου 1976 της Τουρκίας προς το ΔΔΧ.

¹²⁷ Υπουργείο Εξωτερικών Τουρκίας, “The Delimitation of the Aegean Continental Shelf”, <http://www.mfa.gov.tr/the-delimitation-of-the-aegean-continental-shelf.en.mfa>. Ανακτήθηκε την 15^η Μαΐου 2012.

¹²⁸ Ηνωμένα Έθνη:

http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/TUR_1986_Decree.pdf

συμφωνιών, κατόπιν διαπραγματεύσεων με βάση τις αρχές της ευθυδικίας, ενώ δεν επηρεάζονται οι μέχρι τότε υπογραφείσες συμφωνίες οριοθετήσεων. Στη συνέχεια προέβη σε διμερείς συμφωνίες με τη Βουλγαρία (1997), τη Γεωργία (1997), την Ουκρανία (1987) και τη Ρωσική Ομοσπονδία (1987),¹²⁹ οι οποίες βασίστηκαν στην αρχή της ίσης απόστασης¹³⁰.

3.3.7.5 Οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας

Η Τουρκία, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι συμβαλλόμενο μέλος της Σύμβασης του 1982 σε αντίθεση με την Ελλάδα, επιθυμεί όμως οι οριοθετήσεις των θαλάσσιων συνόρων της με τα γειτονικά κράτη να πραγματοποιούνται με βάση το εθιμικό δίκαιο και τις αρχές της ευθυδικίας/σχετικών περιστάσεων. Η Ελλάδα, ως συμβαλλόμενο μέλος της Σύμβασης του 1982 επιθυμεί η οριοθέτηση να γίνει με βάση την αρχή της μέσης απόστασης. Όπως προαναφέρθηκε, η Τουρκία θεωρεί τα νησιά σχετικές περιστάσεις χωρίς δικαίωμα σε υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ, γεγονός που καθιστά τις διαφορές των δύο χωρών δύσκολες να γεφυρωθούν. Στο χάρτη XVI του Παραρτήματος φαίνονται οι διεκδικήσεις ΑΟΖ της Τουρκίας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, όπου αγνοούνται πλήρως τα δικαιώματα σε ΑΟΖ του συμπλέγματος του Καστελόριζου, της Ρόδου, της Καρπάθου, της Κάσου και της Κρήτης (καθώς και της Κύπρου). Γι' αυτούς τους λόγους θεωρείται πιθανή η μελλοντική προσφυγή της Ελλάδας είτε στο ΔΔΧ είτε στο Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας, το οποίο κρίνεται αρμοδιότερο για το εν λόγω ζήτημα, σε περίπτωση που οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο χωρών αποβούν άγονες. Σημειώνεται ότι το γεγονός ότι η Τουρκία έχει επιλεκτικά ανακηρύξει ΑΟΖ στη Μαύρη Θάλασσα, η οποία αποτελεί κλειστή θάλασσα, αναιρεί όλα τα επιχειρήματά της ότι το Αιγαίο και η Μεσόγειος συνιστούν ειδικές περιπτώσεις ως ημίκλειστες θάλασσες, όπου η μέθοδος της ίσης απόστασης δεν είναι εφαρμοστέα. Τέλος, δεν πρέπει να λησμονείται η προοπτική μελλοντικής ένταξης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε αυτή την περίπτωση, η Τουρκία θα πρέπει να κυρώσει τη

---

¹²⁹ Ηνωμένα Έθνη:

<http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/TUR.htm>. Με τις χώρες Ρωσία, Γεωργία και Ουκρανία η Τουρκία οριοθέτησε τα όρια της ΑΟΖ με βάση τις ήδη υπάρχουσες συμφωνίες οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας.

130

<http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/0/AB89462E00BC0F73C22575710025E69C?opendocument>

Σύμβαση του 1982, καθόσον η Ε.Ε. την έχει κυρώσει από τις 10 Δεκεμβρίου 2012 και αποτελεί πλέον μέρος του κοινοτικού κεκτημένου, το οποίο πρέπει να τηρείται από όλα τα Κράτη-Μέλη της.¹³¹

3.4 ΙΔΕΑΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΟΖ

Κατόπιν της ανωτέρω ανάλυσης και σύμφωνα πάντα με τη Σύμβαση του 1982 μια πιθανή εκδοχή της ΑΟΖ που θα μπορούσε να ανακηρύξει η Ελλάδα φαίνεται στο χάρτη XVI του Παραρτήματος του καθηγητή Ιωάννη Θ. Μάζη και του Διδάκτορα Γεωργίου Σγουρού, όπου οι οριοθετήσεις πραγματοποιούνται με βάση την αρχή της ίσης απόστασης αποδίδοντας πλήρη επήρεια στα ελληνικά νησιά.

---

¹³¹ Μάζης, Ι., 'Η ελληνική ΑΟΖ: Γεωπολιτική πραγματικότητας και γεωστρατηγική αναγκαιότητας', Επίκαιρα, 29 Μαρτίου 2012 (http://www.epikaira.gr/epikairo.php?id=40822&category_id=0). (Ανακτήθηκε την 15^η Μαΐου 2012).

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

4.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗΣ ΑΟΖ

Τα οικονομικά οφέλη που θα αποκόμιζε η Ελλάδα στην περίπτωση ανακήρυξης ΑΟΖ στις θάλασσες που την περιβάλλουν, εκτιμάται ότι θα μπορούσαν να συμβάλουν σημαντικά στη βελτίωση της ελληνικής οικονομίας, ειδικά σήμερα που η χώρα έχει ήδη προσφύγει από το 2012 στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ε. Ε. για οικονομική στήριξη.¹³² Τα οφέλη αυτά θα μπορούσαν να προκύψουν από την αξιοποίηση της αλιείας, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) και των υποθαλάσσιων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων.

4.1.1 Οικονομικά οφέλη από την αλιεία

Στην περίπτωση ανακήρυξης ΑΟΖ από την Ελλάδα, στην περιοχή της ΑΟΖ θα αλιεύουν πλέον μόνο ελληνικά αλιευτικά ή και ξένα μόνο κατόπιν αδειοδότησης από τις ελληνικές αρχές.¹³³ Το γεγονός αυτό θα καταστήσει δυνατή την ανάπτυξη πολιτικών για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευμάτων των ελληνικών θαλασσών προς όφελος της ελληνικής οικονομίας και την περιστολή της αλόγιστης και πολλές φορές παράνομης αλιείας, μέσω ελέγχων εφαρμογής του ελληνικού κανονιστικού πλαισίου ως προς την αλιεία. Ειδικά στην περίπτωση των ελληνικών θαλασσών φαίνεται πως η υπεραλίευση έχει οδηγήσει τα ιχθυαποθέματα σε συρρίκνωση,¹³⁴ με αποτέλεσμα η λήψη μέτρων να καθίσταται πλέον επιτακτική.

4.1.2 Οικονομικά οφέλη από την αξιοποίηση Ανανεώσιμων

Πηγών Ενέργειας

Η ανακήρυξη ΑΟΖ θα επιτρέψει την εγκατάσταση υπεράκτιων αιολικών πάρκων για την εκμετάλλευση του υψηλού αιολικού δυναμικού του Αιγαίου, τα οποία δε θα εμποδίζουν την τουριστική ανάπτυξη και δε θα αντιμετωπίζουν την άρνηση των τοπικών κοινωνιών, καθώς δε θα βρίσκονται κοντά στις ακτές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σχετικά με την εγκατάσταση υπεράκτιων αιολικών πάρκων στο

¹³² <http://el.wikipedia.org>, «Ελληνική Κρίση Χρέους 2010-2012»

¹³³ Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα περικλειστα κράτη.

¹³⁴ Τράτσα, Μ., 'Η υπεραλίευση σκοτώνει τις ελληνικές θάλασσες', Το Βήμα, 02-08-2011.

Αιγαίο, οι απόψεις για το αν συμφέρουν οικονομικά σε σχέση με την εγκατάσταση αντίστοιχων πάρκων επί της ξηράς (π.χ. σε άγονα νησιά), δίστανται.¹³⁵

4.1.3 Οικονομικά οφέλη από την εκμετάλλευση υποθαλάσσιων φυσικών πόρων

Τα τελευταία χρόνια η ΝΑ Μεσόγειος έχει αναδειχθεί σε περιοχή υψηλού ενεργειακού ενδιαφέροντος, μετά από έρευνες που δείχνουν την ύπαρξη μεγάλων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην περιοχή¹³⁶, τα οποία θεωρούνται πλέον εκμεταλλεύσιμα λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης. Η Ελλάδα, μέχρι και τον Ιούλιο του 1974, είχε προχωρήσει σε παραχωρήσεις περιοχών του ΒΑ Αιγαίου σε διεθνείς πετρελαϊκές εταιρείες όπως η TEXACO, η CHEVRON και η CONOCO. Όμως μετά την κορύφωση της έντασης με την Τουρκία για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου, όλες οι υπάρχουσες συμβάσεις πάγωσαν μετά την υπογραφή του Πρωτοκόλλου της Βέρνης το 1976, σύμφωνα με το οποίο οι δύο χώρες θα περιόριζαν τις έρευνες πετρελαίου εντός της χωρικής τους θάλασσας μέχρι την επίλυση της διαφοράς για την υφαλοκρηπίδα.¹³⁷ Κατ' επέκταση, στη χώρα μας μέχρι στιγμής, η μόνη εκμετάλλευση υδρογονανθράκων που έχει πραγματοποιηθεί, είναι η αξιοποίηση των κοιτασμάτων της λεκάνης του Πρίνου, η οποία ξεκίνησε από το 1974 και έχει αποδώσει μέχρι σήμερα 116 εκατ. βαρέλια πετρέλαιο και 850 εκατ. κυβικά μέτρα φυσικού αερίου.¹³⁸

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2011 (ΦΕΚ Β' 2201/2011), μετά την ψήφιση του Νόμου 4001/2011, ο οποίος τροποποιεί διατάξεις του Νόμου 2289/1995 περί «Αναζήτησης, Έρευνας και Εκμετάλλευσης Υδρογονανθράκων και άλλες διατάξεις», το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) απήγγειλε διεθνή δημόσια πρόσκληση για συμμετοχή σε σεισμικές έρευνες απόκτησης δεδομένων μη

---

¹³⁵ Μάνος, Α., 'Αξιοποιώντας τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα: Αιολικόδυναμικό του Αιγαίου', Από την Ημερίδα ΕΜΠ με θέμα: «Στο μονοπάτι του Οράματος», 09-04-2010 και Βασιλειάδης, Ι., 'Πόσο αναγκαία και εφικτά είναι τα Θαλάσσια Αιολικά Πάρκα στην Ελλάδα;', Capital.gr, 21-12-2011.

¹³⁶ Κυρίως κοιτασμάτων φυσικού αερίου και υδριτών μεθανίου. Βλέπε υποενότητα 3.2.3.

¹³⁷ Νικολάου, Κ., 'Οι έρευνες για κοιτάσματα υδρογονανθράκων σε θαλάσσιες ζώνες Ελλάδας και Κύπρου και η πολιτική των γειτονικών χωρών', Καθημερινή, 28-02-2010. (http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w/articles_economy_1_28/02/2010_392333. Ανακτήθηκε την 15^η Απριλίου 2012)

¹³⁸ Νικολάου, Κ., 'Αλήθειες και ψέματα για την έρευνα και παραγωγή υδρογονανθράκων στην Ελλάδα', Energypress, 21-03-2012. (<http://www.energypress.gr/news/feature/Dr.-Kwnstantinos-A.-Nikolaoy:-Alhtheies-kai-psemata-gia-thn-ereyna-kai-paragwgh-ydrogonanthrakwn-sthn-Ellada>. Ανακτήθηκε την 15^η Απριλίου 2012)

αποκλειστικής χρήσης στη Δυτική και Νότια Ελλάδα (Βλ. Χάρτη XVIII Παραρτήματος). Στην ανοιχτή αυτή πρόσκληση συμμετείχαν συνολικά 8 εταιρείες, από τις οποίες επελέγη τελικά η Petroleum Geo-Services (PGS), η οποία είχε πραγματοποιήσει τις αντίστοιχες έρευνες και στην Κύπρο. Η PGS πρόκειται να συλλέξει δεδομένα από περιοχές του Ιονίου και της Νότιας Κρήτης, τα οποία και θα επεξεργαστεί μέχρι τον Ιούλιο του 2013 με σκοπό να τα πουλήσει στις ενδιαφερόμενες εταιρείες. Το 2014 εκτιμάται ότι το Ελληνικό Δημόσιο θα προκηρύξει τον πρώτο γύρο παραχωρήσεων για έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων στις περιοχές αυτές.¹³⁹ Σημειώνεται ότι όλη αυτή η διαδικασία δε συνεπάγεται κάποιο οικονομικό κόστος για το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο επιπλέον θα λάβει κάποιο ποσοστό επί των πωλήσεων δεδομένων της νορβηγικής εταιρείας.

Στις 2 Ιανουαρίου 2012 το ΥΠΕΚΑ δημοσίευσε ανοιχτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για παραχώρηση δικαιωμάτων έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων στις περιοχές του Πατραϊκού Κόλπου, του Κατάκολου και των Ιωαννίνων (χερσαία περιοχή),¹⁴⁰ με καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης προσφορών τη 2^η Ιουλίου 2012.¹⁴¹ Για τις περιοχές αυτές υπήρχαν ήδη δεδομένα για το ενεργειακό δυναμικό τους από το γύρο παραχωρήσεων του 1996.¹⁴² Τελικά υποβλήθηκαν 8 προτάσεις: 4 για την περιοχή των Ιωαννίνων, 2 για τον Πατραϊκό Κόλπο και 2 για το Κατάκολο.¹⁴³ Αναμένεται η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων από το αρμόδιο υπουργείο. Οι εταιρείες που θα επιλεγούν θα καταβάλουν μίσθωμα ανάλογα με τις παραγόμενες ποσότητες υδρογονανθράκων και θα υπόκεινται επιπλέον σε ειδικό φόρο εισοδήματος και σε περιφερειακό όρο, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στις παραγράφους 11 και 12 της πρόσκλησης. Το δυναμικό των περιοχών αυτών υπολογίζεται σε 3 εκατ. βαρέλια για το Κατάκολο, σε 250 εκατ. βαρέλια για τον Πατραϊκό, ενώ και η περιοχή των Ιωαννίνων είναι πολλά υποσχόμενη.¹⁴⁴

---

¹³⁹ <http://www.naftemporiki.gr/news/cstory.asp?id=2231970>

¹⁴⁰ Βλ. Χάρτη XIX Παραρτήματος

¹⁴¹ Για το κείμενο της πρόσκλησης:

<http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=b%2fk9f%2fcCa3Q%3d&tabid=765&language=el-GR>

¹⁴² <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=768&language=el-GR>

¹⁴³ <http://www.capital.gr/news.asp?id=1546853>

¹⁴⁴ Βλ. Υποσημείωση 139.

Ένας τομέας, ο οποίος πιθανότατα θα αποκτήσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο μέλλον, είναι η αξιοποίηση των υδριτών μεθανίου, πλούσια αποθέματα των οποίων υπάρχουν νοτίως της Κρήτης και του Καστελόριζου, γεγονός που αιτιολογεί τη μεγάλη γεωστρατηγική σημασία του νησιού αυτού.¹⁴⁵

Πολλά υποσχόμενη περιοχή για πιθανή ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων είναι η περιοχή νοτιοανατολικά της Κρήτης προς την Αίγυπτο, η οποία αποτελεί βόρεια προέκταση της λεκάνης του Ηροδότου, καθόσον νοτιότερα στην περιοχή αυτή (στο Δέλτα του Νείλου) έχουν ανακαλυφθεί ήδη κοιτάσματα.¹⁴⁶ Την άποψη αυτή μοιράζεται και ο ομότιμος καθηγητής του Πολυτεχνείου Κρήτης Α. Φώσκολος, ο οποίος εκτιμά ότι το ενεργειακό δυναμικό της νότιας και νοτιοανατολικής Κρήτης ανέρχεται σε περισσότερα από 20 δις βαρέλια με ορίζοντα εκμετάλλευσης 25 ετών.¹⁴⁷

Σε κάθε περίπτωση, απομένει η διεξαγωγή ερευνών προκειμένου να εξαχθούν αξιόπιστα συμπεράσματα για την ύπαρξη κοιτασμάτων σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, που παραμένουν ακόμα ανεξερεύνητες λόγω της μη οριοθέτησής τους. Όσο συντομότερα λάβει χώρα η οριοθέτηση των ελληνικών θαλάσσιων ζωνών, τόσο συντομότερα θα καταστεί δυνατή η αξιοποίηση του πιθανού υποθαλάσσιου πλούτου της, με ότι αυτό συνεπάγεται για τη βελτίωση της γεωστρατηγικής θέσης και της οικονομικής κατάστασης της χώρας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η τιμή του αργού πετρελαίου ανά βαρέλι ανερχόταν στις 31/08/2012 στα 113,26\$ για το πετρέλαιο Brent και στα 95,21 \$ για το αμερικάνικο αργό.¹⁴⁸ Με πρόχειρους υπολογισμούς, αποδεχόμενοι ότι το Ελληνικό Δημόσιο θα αποκομίζει 20-30% επί της αξίας της παραγόμενης ποσότητας, το οικονομικό όφελος του ελληνικού κράτους θα μπορούσε να ανέλθει σε αρκετά εκατομμύρια, ίσως και δισεκατομμύρια, ευρώ.

---

¹⁴⁵ Μάζης, Ι., και Σγουρός, Γ., 'Γεωγραφική Κατανομή των Υδριτών Μεθανίου και Διεθνής Γεωπολιτική της Ενέργειας', Επίκαιρα, 15 Απριλίου 2010:

¹⁴⁶ Βλ. Υποσημείωση 139 και Μάζης, Ι., & Σγουρός, Γ., 2010, σελ. 133-150.

¹⁴⁷ http://www.epikaira.gr/epikairo.php?id=33261&category_id=86

¹⁴⁸ www.capital.gr

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών από όλο και περισσότερα κράτη τα τελευταία χρόνια, καθιστά πλέον φανερή την αναγκαιότητα οριοθέτησης των θαλάσσιων συνόρων της Ελλάδας. Συγκεκριμένα στη Μεσόγειο, τα μόνα κράτη που δεν έχουν οριοθετήσει θαλάσσιες ζώνες πέραν της χωρικής θάλασσας είναι η Αλβανία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Ελλάδα, το Μαυροβούνιο, το Μονακό και η Τουρκία. Επιπλέον, όσον αφορά τη Μεσόγειο, μόνο η Ελλάδα δεν έχει ορίσει χωρική θάλασσα πλάτους 12 ν.μ.¹⁴⁹ Συνεπώς θεωρείται πλέον κατάλληλη η στιγμή για επέκταση του πλάτους της ελληνικής χωρικής θάλασσας στα 12 ν.μ., καθόσον η Ελλάδα θα εναρμονιστεί με την πολιτική των υπόλοιπων μεσογειακών κρατών. Σημειώνεται ότι μια τέτοια επέκταση θα ήταν καλύτερο να πραγματοποιηθεί πριν τη σύναψη συμφωνιών με τα γειτονικά κράτη για την οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών, ώστε στην περίπτωση που η διαφορά με κάποιο από τα γειτονικά κράτη καταλήξει σε δικαστική επίλυση τα ελληνικά νησιά να έχουν χωρική θάλασσα 12 ν.μ. Αυτό κρίνεται απαραίτητο γιατί, όπως εξετάσαμε στη δεύτερη ενότητα κατά τη μελέτη της σχετικής νομολογίας, ακόμα και στις περιπτώσεις που δεν αναγνωρίστηκε πλήρης επήρεια στα νησιά, σε καμία περίπτωση δεν αγνοήθηκε το δικαίωμα τους σε χωρική θάλασσα.

Όσον αφορά την υφιστάμενη διαφορά μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου, θεωρείται ότι το θέμα αυτό θα επιλυθεί απολύτως στην περίπτωση ανακήρυξης ελληνικής ΑΟΖ. Αυτό δε σημαίνει φυσικά ότι, στην περίπτωση μη ανακήρυξης ΑΟΖ από την Ελλάδα, η χώρα θα απωλέσει τα δικαιώματά της στην υφαλοκρηπίδα της τα οποία υφίστανται *ipso jure* και χωρίς να απαιτείται σχετική διακήρυξη. όμως, χάνονται τα επιπλέον οφέλη από την αξιοποίηση των υπερκείμενων υδάτων, τα οποία κατοχυρώνονται μέσω ανακήρυξης ΑΟΖ.

Καθόσον η διεθνής νομολογία εξετάζει την κάθε περίπτωση ξεχωριστά και παρά το πλήθος των υποθέσεων, δεν έχει καθιερώσει συγκεκριμένη μέθοδο οριοθέτησης, δεν είναι δυνατό να προεξοφληθεί η έκβαση μιας μελλοντικής δικαστικής επίλυσης της οριοθέτησης των ελληνικών θαλάσσιων ζωνών με τις

---

¹⁴⁹ Η Τουρκία έχει ορίσει χωρική θάλασσα 12 ν.μ. στη Μαύρη Θάλασσα και τη Μεσόγειο και 6 ν.μ. στο Αιγαίο.

γειτονικές χώρες. Πάντως φαίνεται ότι στις πιο πρόσφατες υποθέσεις, τα δικαιοδοτικά όργανα, αφού καθορίσουν την υπό οριοθέτηση περιοχή, χαράσσουν αρχικά μια προσωρινή γραμμή με τη μέθοδο της ίσης απόστασης και στη συνέχεια εξετάζουν την ύπαρξη σχετικών περιστάσεων, λόγω των οποίων η γραμμή αυτή θα πρέπει να τροποποιηθεί.

Λόγω των αποτελεσμάτων των πρόσφατων ερευνών εντοπισμού κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στη Λεκάνη της ΝΑ Μεσογείου, οι οποίες αποτελούν ένδειξη ύπαρξης κοιτασμάτων και εντός της «αδεατής» ελληνικής ΑΟΖ, η Ελληνική Πολιτεία θα πρέπει να επανέλθει δυναμικά στις διαπραγματεύσεις με τις γειτονικές χώρες για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών της, συνεπικουρούμενη και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθόσον οι ΑΟΖ Ελλάδας και Κύπρου αποτελούν και την ΑΟΖ της Ανατολικής Μεσογείου της ΕΕ.

Σημαντική εξέλιξη αποτελεί η πρόσφατη αδειοδότηση για εκτέλεση σεισμογραφικών ερευνών για εντοπισμό κοιτασμάτων σε περιοχές με σαφές ή ευκολότερα διασαφηνιζόμενο καθεστώς (Ιόνιο Πέλαγος, Ν. Κρήτη) και θα πρέπει οι ενέργειες αυτές να επεκταθούν και σε άλλες περιοχές, ειδικά σήμερα που η δημοσιονομική κατάσταση της χώρας δεν επιτρέπει άλλες καθυστερήσεις και υποθετικές συζητήσεις για τους πιθανολογούμενους υποθαλάσσιους φυσικούς πόρους της Ελλάδας, οι οποίοι θα «σώσουν» τη χώρα. Απομένει πλέον τα λόγια να γίνουν πράξεις και οι υποθέσεις είτε να επαληθευτούν είτε να διαψευστούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ - ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΝ -

ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΝΟΜΟΙ - ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

- Διακήρυξη No. 2667, “Policy of the United States with Respect to the Natural Resources of the Subsoil and Sea-Bed of the Continental Shelf”, 28 Σεπτεμβρίου 1945, 10 Fed. Reg. 12303; XIII Bulletin, Dept. of State, No. 327, 30 Σεπτεμβρίου 1945.
- Διακήρυξη No. 2668 “Policy of the United States with Respect to Coastal Fisheries in Certain Areas of the High Seas”, 28 Σεπτεμβρίου 1945, 10 Fed. Reg. 12304.
- Προεδρική Διακήρυξη σχετικά με την Υφαλοπηρίδα της 23ης Ιουνίου 1947, El Mercurio, Santiago de Chile, 29 Ιουνίου 1947.
- Προεδρικό Διάταγμα No. 781 της 1ης Αυγούστου 1947, El Peruano: Diario Oficial. Vol. 107, No. 1983, 11 Αυγούστου 1947.
- Διακήρυξη της Θαλάσσιας Ζώνης. United Nations Legislative Series, ST/LEG/SER.B/6 (Ηνωμένα Έθνη, Νέα Υόρκη, 1957).
- The Montevideo Declaration on the Law of the Sea of 8 May 1970.
- The Declaration of Latin American States on the Law of the Sea (The Lima Declaration) of 8 August 1970.
- Σύμβαση της Γενεύης για την Αιγιαλίτιδα Ζώνη και τη Συνορεύουσα Ζώνη (1958).
- Σύμβαση της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα (1958).
- Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982).
- UNCLOSOR, Τόμος III.
- UNCLOSOR Τόμος IV.
- Conclusions in the General Report of the African States Regional Seminar on the Law of the Sea, held at Yaoundé, 20-30 June 1972. United Nations Legislative Series, ST/LEG/SER.B/16
- Report of the Sub-Committee on the Law of the Sea by the Asian-African Consultative Committee, Colombo, 18-27 Ιανουαρίου 1971.

- Report of The Thirteenth Session of the Asian-African Consultative Committee, Lagos, 18-25 January 1972.
- Βενεζουέλα – Ολλανδικές Αντίλλες, Limits in the Seas, No 105 Maritime Boundaries: Colombia- Dominican Republic & Neth. Antilles- Venezuela, 1986.
- Νόμος της Ελληνικής Δημοκρατίας περί «Κύρωσης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και της Συμφωνίας που αφορά την εφαρμογή του Μέρους XI της Σύμβασης », ΦΕΚ Α' 136/1995.
- Νόμος της Ελληνικής Δημοκρατίας 272/1914.
- Κανονιστική Διοικητική Πράξη της Κυπριακής Δημοκρατίας Νο 51/2007.
- Έκθεση της Διάσκεψης της Διεθνούς Νομικής Εταιρείας στη Σόφια (2012) με θέμα «Οι Γραμμές Βάσεως του Διεθνούς Θαλάσσιου Δικαίου».

B. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΛΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

- Fisheries Case (United Kingdom v. Norway) Judgment of 18/12/1951, 116 ILR 18, no. 36.
- North Sea Continental Shelf Case (The Netherlands/Denmark-FR Germany) (1969), ICJ Rep. 1969, 3.
- Aegean Sea Continental Shelf Case(Greece v. Turkey)(19/12/1978), www.icj-cij.org.
- Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), Judgment, ICJ Rep. 1982, 18.
- Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (USA-Canada), ICJ Rep. 1984, 246.
- Delimitation of the Maritime Boundary between Guinea and Guinea-Bissau (1985), 77 ILR 635.
- Libya-Malta Continental Shelf Case, ICJ Rep. 1985, 13
- Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), ICJ Rep. 1993, 38.

- Yemen-Eritrea Arbitration (Phase II, Maritime Delimitation) (1999), www.pca-cpa.org.
- Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain) (2001), Merits, Judgment, www.icj-cij.org.
- UN, Digest of International Cases on the Law of the Sea, New York 2006.
- Case concerning Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras) (2007), www.icj-cij.org.
- Maritime Delimitation in the Black Sea (ROMANIA v. UKRAINE) (2009), www.icj-cij.org.
- Dispute concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (2012), Judgment No 16, ITLS.

Γ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Τσάλτας, Γ., 1986, Ζώνες Εθνικής Δικαιοδοσίας, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις.
- «Δωδεκάνησα: Συνθήκες-Νόμοι- Στατιστικές-Χάρτες, 1947-1997», Εκδόσεις Βουλής των Ελλήνων.
- Καρακωστανόγλου, Β., 2001, Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη στο Νέο Δίκαιο της Θάλασσας-Το νομικό καθεστώς με έμφαση στην αλιεία, εκδόσεις Σάκκουλα.
- Μάζης, Ι. και Σγουρός, Γ., 2010, Geopolitics of energy in the Kastelorizo - Cyprus - Middle East complex: based on the existing geophysical and geological indications of hydrocarbon deposits, Regional Science Inquiry Journal, Vol. II (2).
- Καρυώτης, Θ., 2011, Mediterranean Quarterly, A Journal of Global Issues: Hydrocarbons and the Law of the Sea in the Eastern Mediterranean: Implications for Cyprus, Greece, and Turkey, Volume 22, Issue 2 by Mediterranean Affairs Inc.
- Στρατή, Α., 2012, Ελληνικές θαλάσσιες ζώνες & οριοθέτηση με γειτονικά κράτη, Νομική Βιβλιοθήκη.

- American Journal of International Law, Vol. 69.
- Browning, D., S., 1968, Exploitation of Submarine Mineral Resources beyond the Continental Shelf.
- O' Connell, D.P., 1984, The international law of the Sea, Oxford, Clarendon Press, Vol. II.
- Anard, R. P. , 1976, Legal Regime of The Sea Bed And The Developing Countries, Thomson Press.
- Extravour, W. C., 1979, Exclusive economic Zone: A Study of the Evolution and Progressive Development of the International Law of the Sea,. Institut Universitaire de Hautes Etudes Internationales.

Δ. ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Νικολάου, Κ., ‘Οι έρευνες για κοιτάσματα υδρογονανθράκων σε θαλάσσιες ζώνες Ελλάδας και Κύπρου και η πολιτική των γειτονικών χωρών’, Καθημερινή , 28-02-2010.
- Μάνος, Α., ‘Αξιοποιώντας τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα: Αιολικό δυναμικό του Αιγαίου’, Ημερίδα ΕΜΠ με θέμα: «Στο μονοπάτι του Οράματος», 09-04-2010.
- Μάζης, Ι. και Σγουρός, Γ., ‘Γεωγραφική Κατανομή των Υδριτών Μεθανίου και Διεθνής Γεωπολιτική της Ενέργειας’, Επίκαιρα, 15-04-2010.
- ‘Noble Energy announces significant discovery at Leviathan offshore Israel’, Offshore Energy Today.com , 15 -04- 2011.
- Τράτσα, Μ., ‘Η υπεραλίευση σκοτώνει τις ελληνικές θάλασσες’, Το Βήμα, 02-08-2011.
- Βασιλειάδης, Γ., ‘Πόσο αναγκαία και εφικτά είναι τα Θαλάσσια Αιολικά Πάρκα στην Ελλάδα;’, Capital.gr ,21/12/2011.
- Νικολάου, Κ., ‘Αλήθειες και ψέματα για την έρευνα και παραγωγή υδρογονανθράκων στην Ελλάδα’, Energypress.gr, 21-03-2012.
- Ι.Θ. Μάζης στα Επίκαιρα: «Η ελληνική ΑΟΖ: Γεωπολιτική πραγματικότητας και γεωστρατηγική αναγκαιότητας», 29/03/2012.

- Καλογεράκης, Η., ‘Ελλάδα, Τουρκία και ΑΟΖ. Επικίνδυνες είναι πλέον οι καθυστερήσεις’, Ελεύθερη Ζώνη , 23-04-2012.
- Βαληνάκης, Γ., ‘ΑΟΖ - Ελλάς επί τέσσερα, Η Ελλάδα των τεσσάρων θαλασσών’, Foreign Affairs , 02-05-2012.
- Μελέτης, Ν., ‘Ανάβει “κόκκινο” για την ΑΟΖ’, Έθνος, 6-6-2012.

Ε. ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

- United Nations Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea (<http://www.un.org/Depts/los/index.htm>)
- International Court of Justice (www.icj-cij.org)
- Permanent Court of Arbitration (www.pca-cpa.org)
- Sovereign Geographic Inc. (<http://www.sovereigngeographic.com>)
- Υπουργείο Εξωτερικών Ελληνικής Δημοκρατίας (<http://www.mfa.gr>)
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (www.ypeka.gr)
- Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού Κύπρου (<http://www.mcit.gov.cy>)
- Υπουργείο Εσωτερικών Κύπρου (<http://www.moi.gov.cy>)
- Υπουργείο Εξωτερικών Τουρκικής Δημοκρατίας (<http://www.mfa.gov.tr>)
- Εθνικό Τυπογραφείο (www.et.gr)
- <http://www.theestimate.com>
- <http://www.zeitschrift.co.uk>
- <http://www.epikaira.gr>
- <http://www.energypress.gr>
- <http://www.real.gr>
- <http://www.naftemporiki.gr>
- <http://www.capital.gr>
- <http://news.in.gr>
- <http://www.inews.gr>
- <http://el.wikipedia.org>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : ΧΑΡΤΕΣ

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

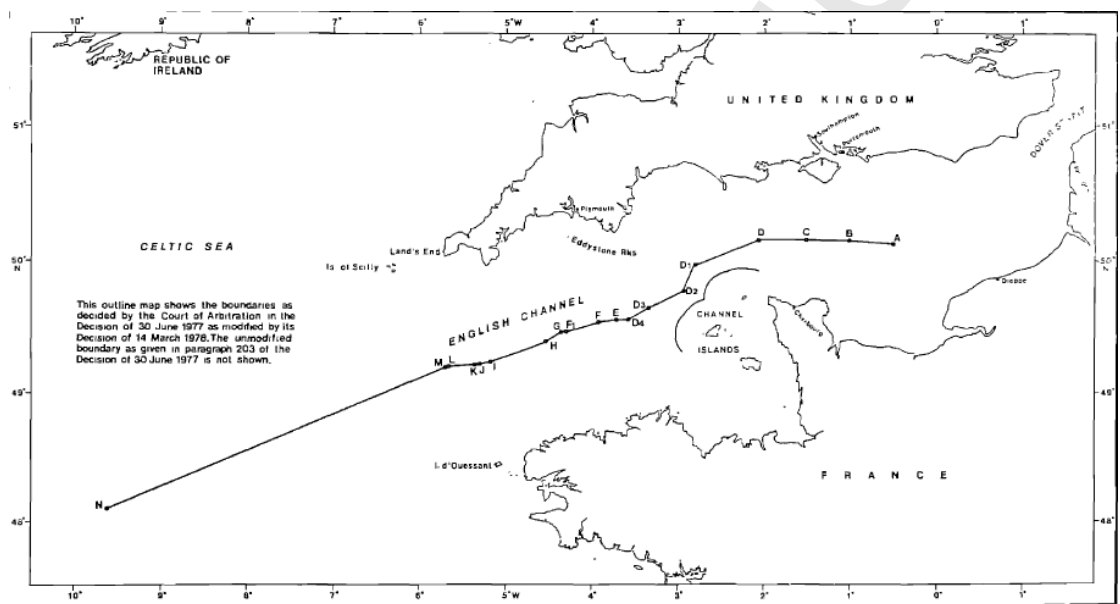

Χάρτης Ι. Οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδας στη Βόρεια Θάλασσα (1969)

Πηγή: Sovereign Geographic Inc.

(<http://www.sovereigngeographic.com/maritime.html>)

Χάρτης II. Οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Γαλλίας και Ηνωμένου Βασιλείου (1977)

Πηγή: Sovereign Geographic Inc.

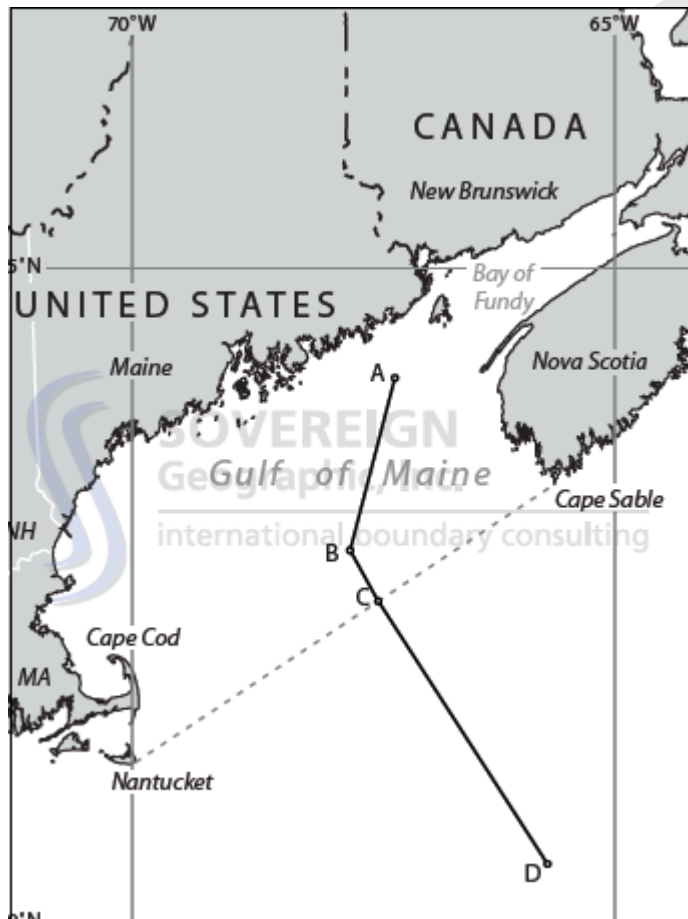
(<http://www.sovereigngeographic.com/maritime.html>)

Χάρτης III. Οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Λιβύης και Τυνησίας (1982)

Πηγή: Sovereign Geographic Inc.

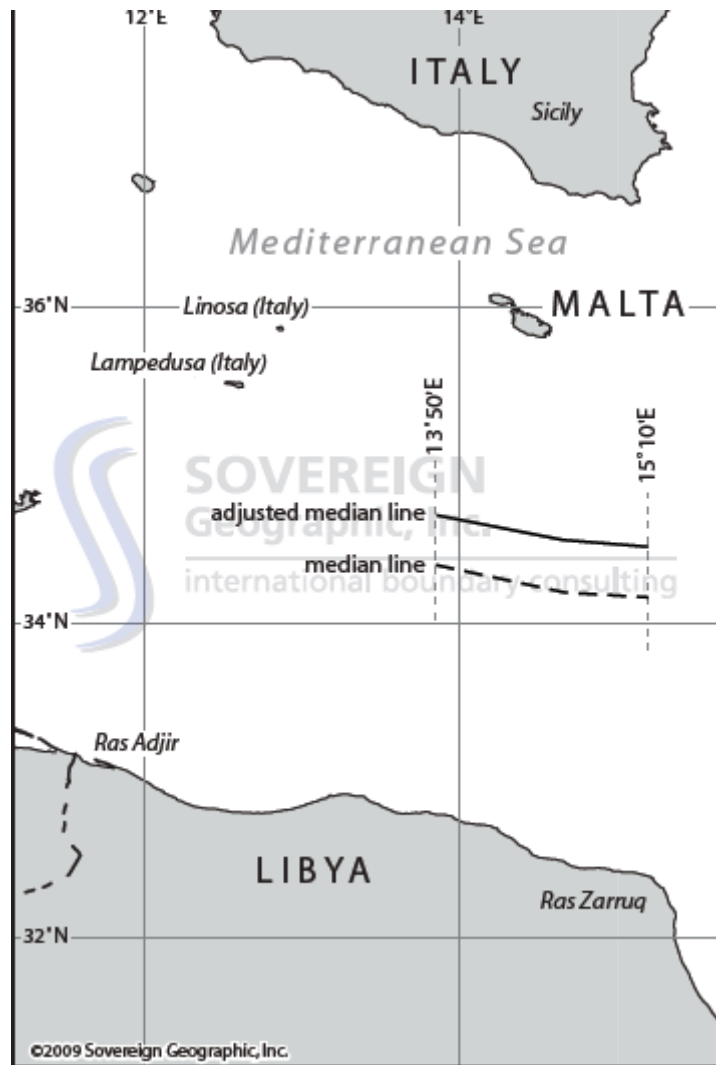
(<http://www.sovereigngeographic.com/maritime.html>)

Χάρτης IV. Οριοθέτηση του Κόλπου του Maine (1984)

Πηγή: Sovereign Geographic Inc.

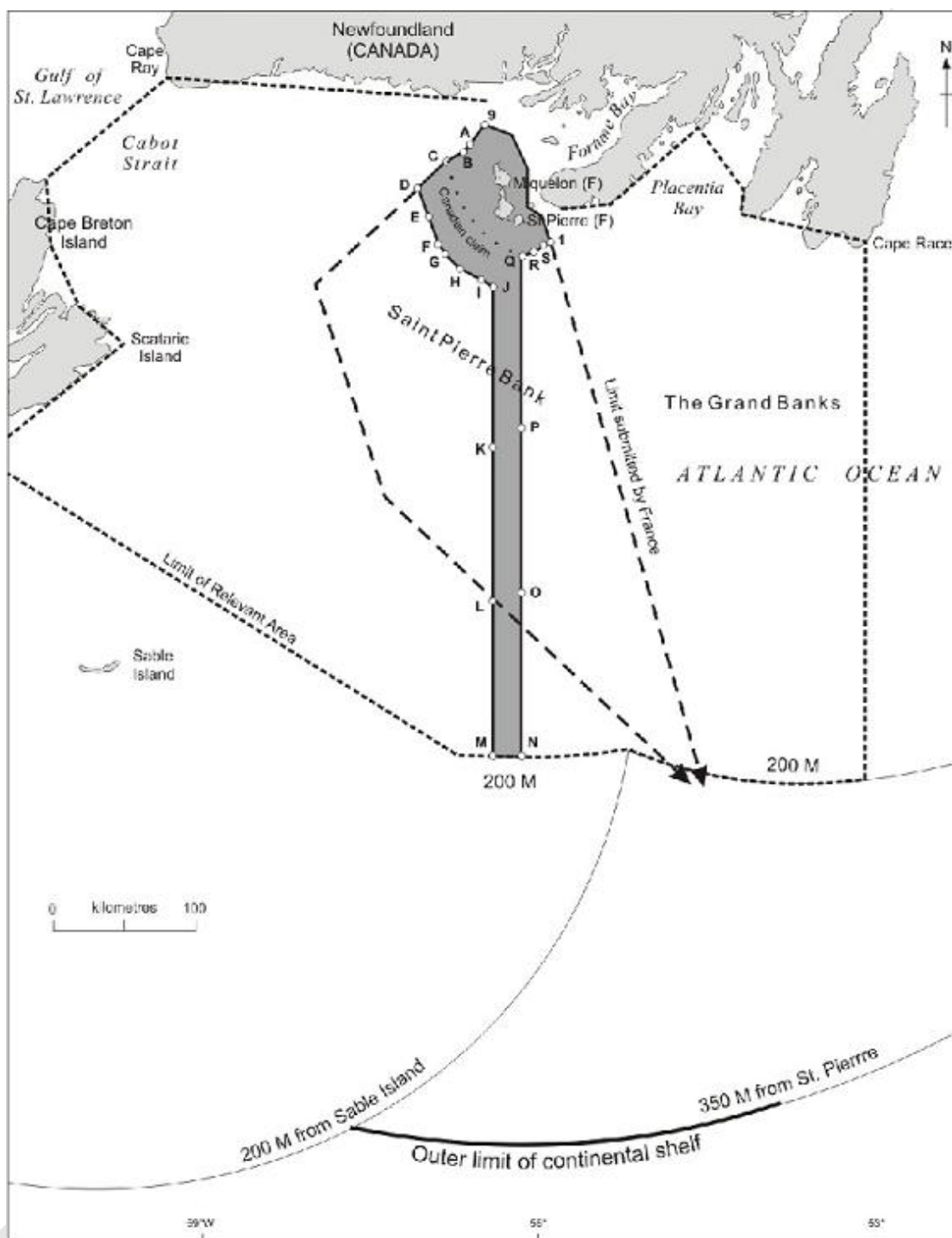
(<http://www.sovereigngeographic.com/maritime.html>)

Χάρτης V. Οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Μάλτας και Τυνησίας
(1985)

Πηγή: Sovereign Geographic Inc.

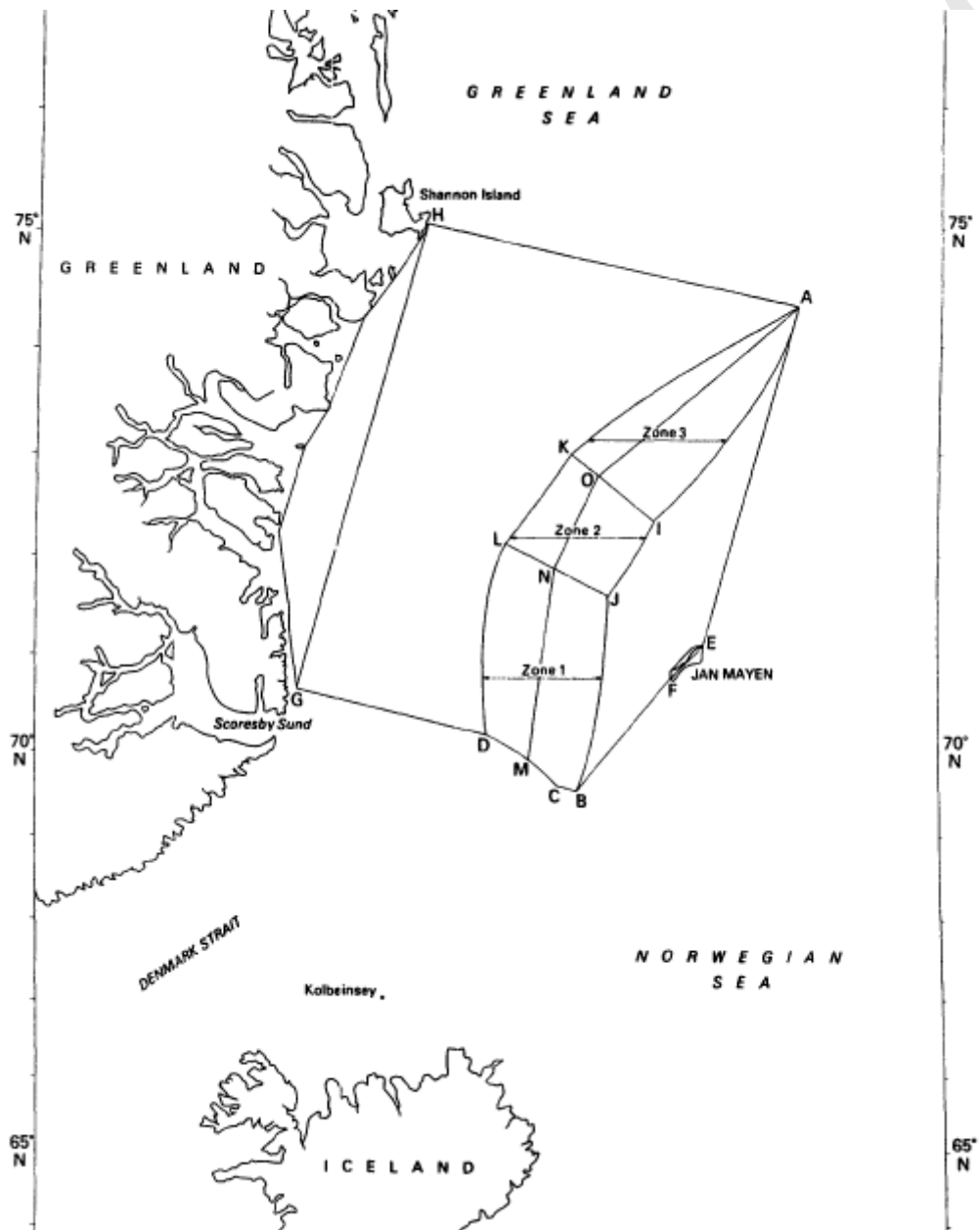
(<http://www.sovereigngeographic.com/maritime.html>)

Χάρτης VI. Θαλάσσιες ζώνες των νησιών Saint Pierre και Miquelon (1992)

Πηγή: Άρθρο των Clive Schofield and Ian Townsend-Gault, «Extending the “Baguette”», *International Zeitschrift*, Ιούλιος 2009, Τόμος 5, No 2

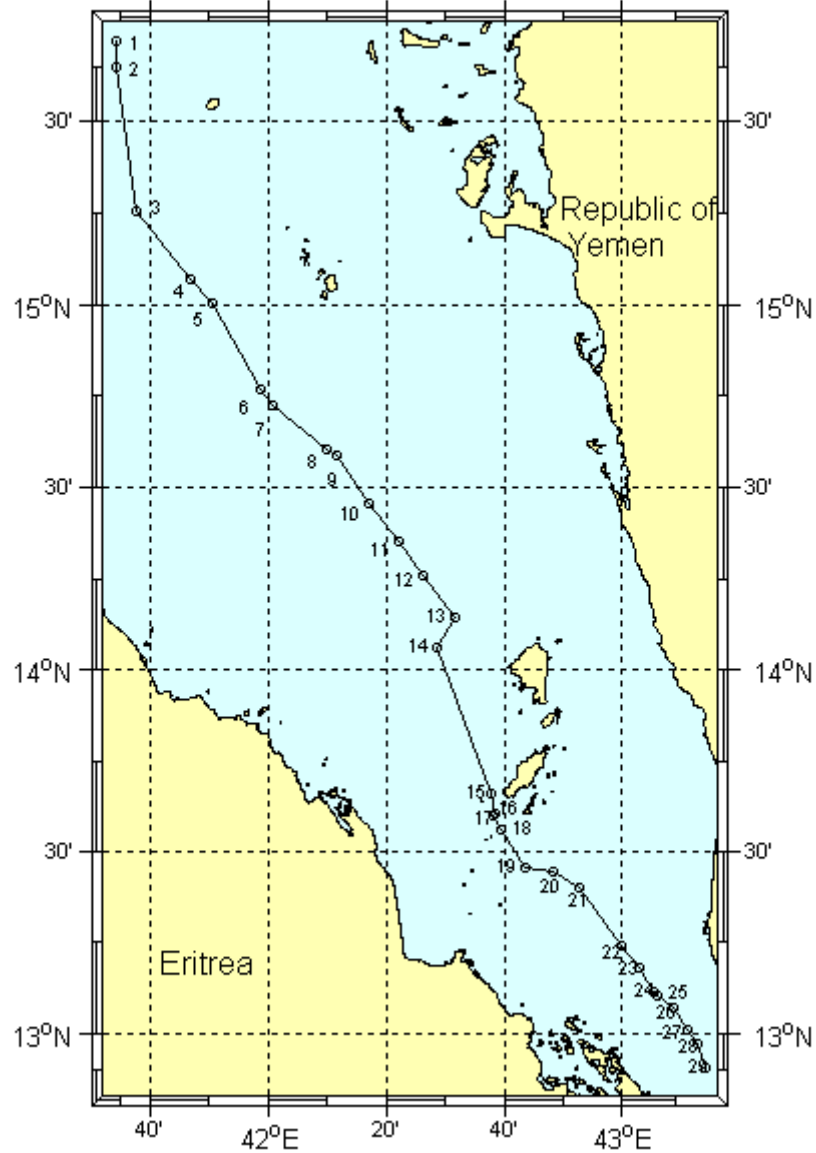
(<http://www.zeitschrift.co.uk/indexv5n2.html>. Ανακτήθηκε την 10 -01-2012.)

Χάρτης VII. Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Γροιλανδίας και Jan Mayen (1993)

Πηγή: ΔΔΧ, Απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1993, σελ.46

The international maritime boundary line

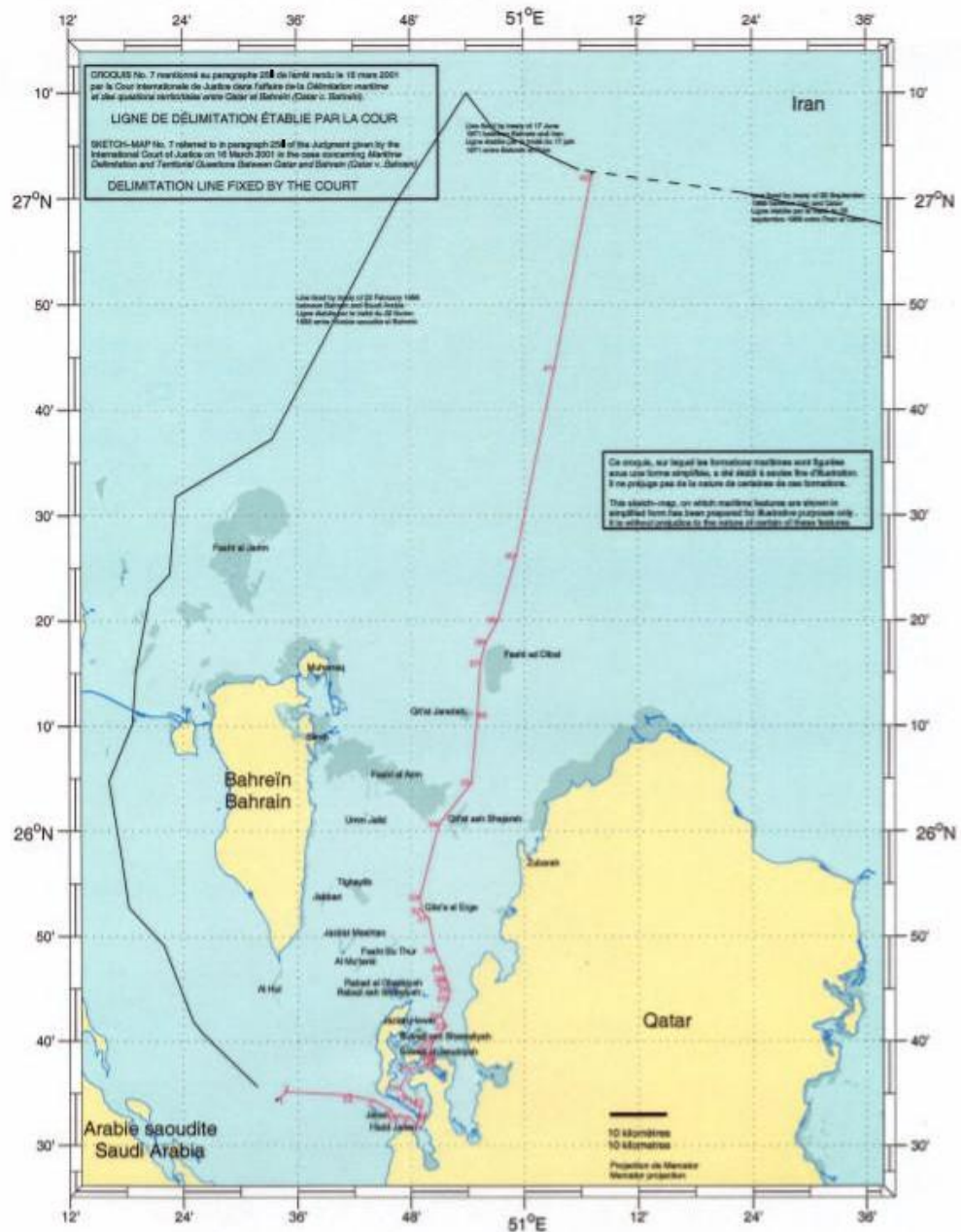

Χάρτης VIII. Οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής μεταξύ Ερυθραίας και Υεμένης (1999)

Πηγή: Permanent Court of Arbitration

http://pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1160

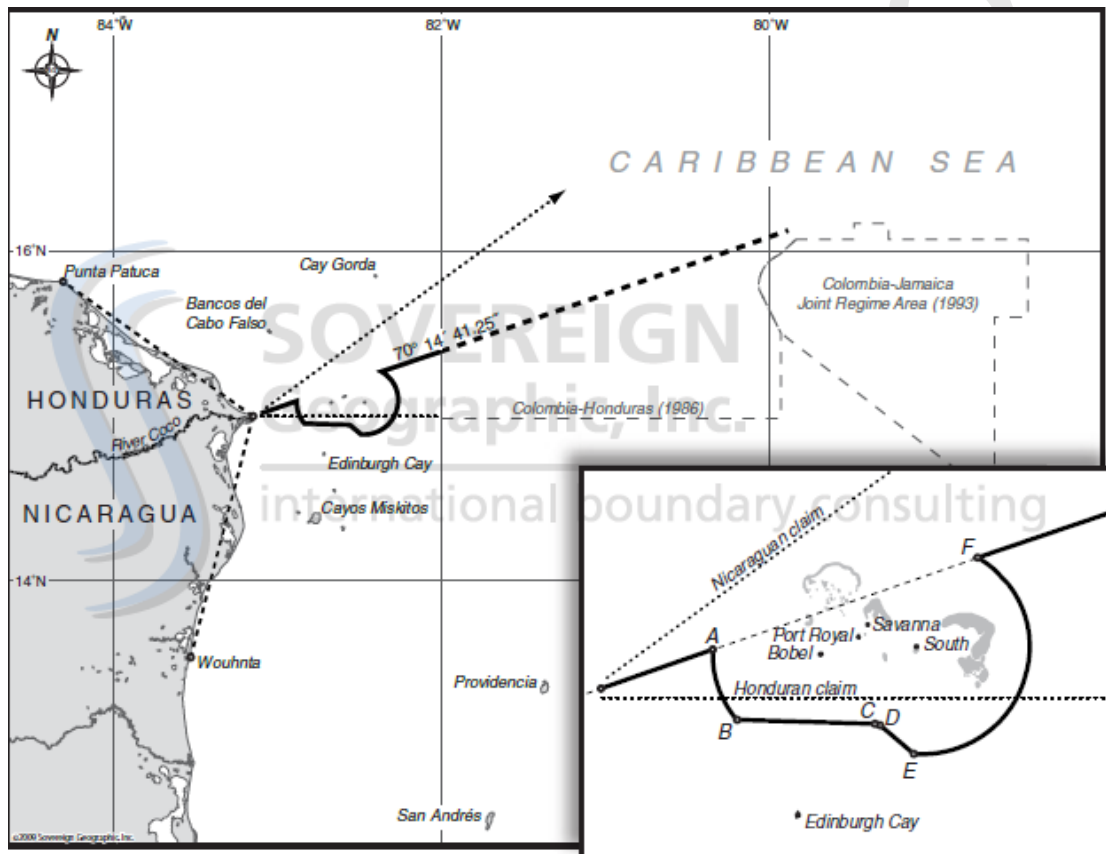

Χάρτης ΙΧ. Θαλάσσιες Ζώνες Κατάρ/Μπαχρέιν (2001)

Πηγή: The estimate, «The Bahrain-Qatar Border Dispute: The World Court Decision: Part 2» Τόμος XIII, No 7, 06-04-2001

(<http://www.theestimate.com/public/040601.html>. Ανακτήθηκε την 10-01-2012)

Χάρτης X. Θαλάσσια Σύνορα Νικαράγουα/Ονδούρας στην Καραϊβική (2007)

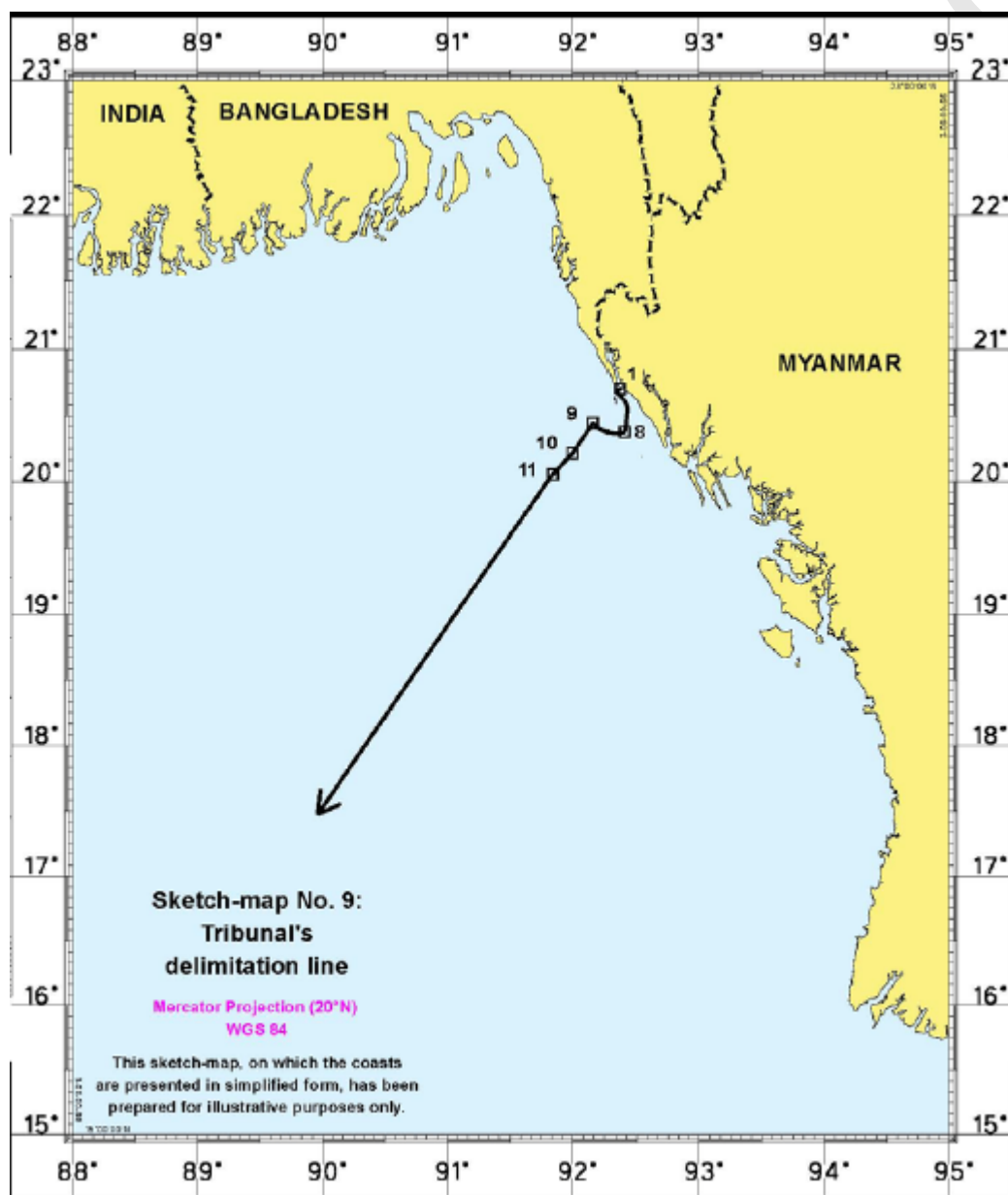
Πηγή: Sovereign Geographic Inc.

(<http://www.sovereigngeographic.com/maritime.html>)

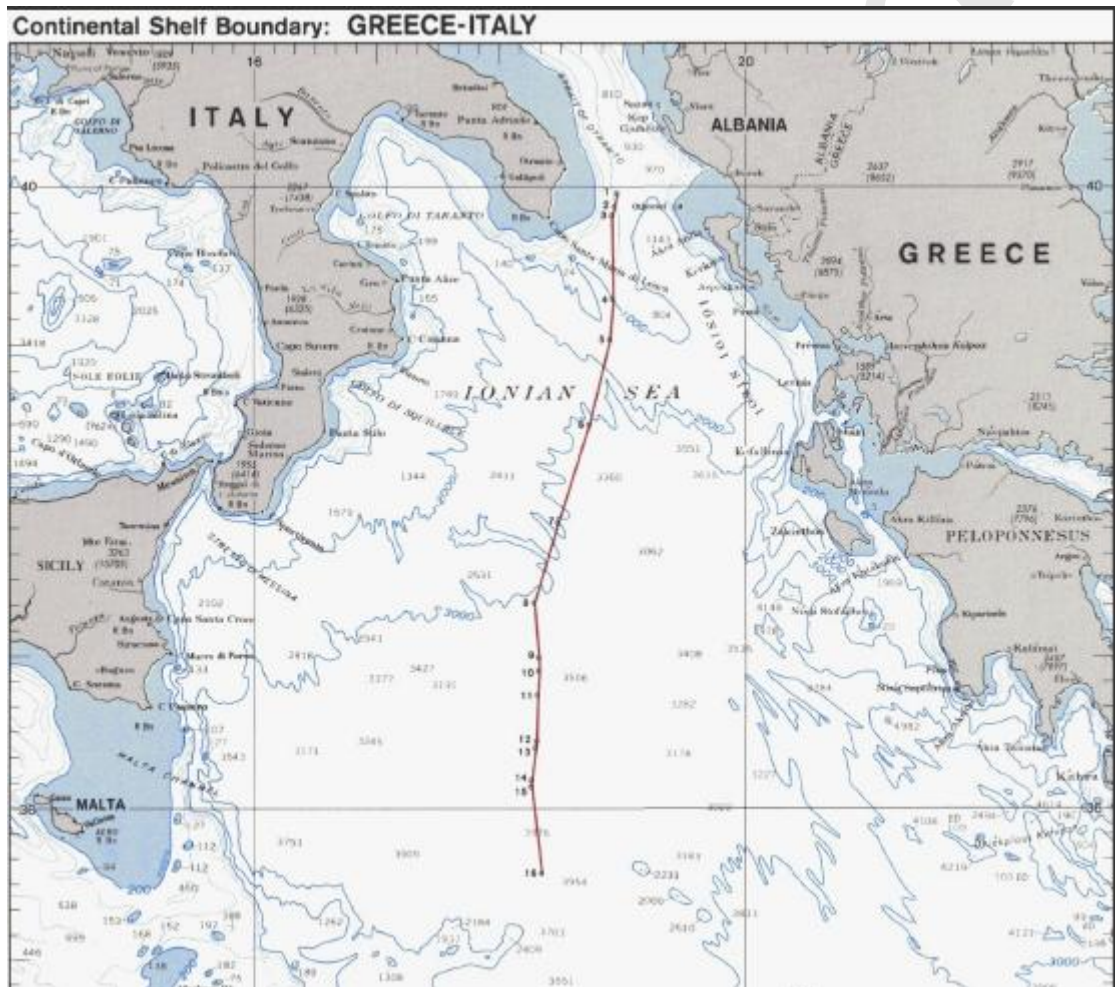
Χάρτης XI. Θαλάσσια Σύνορα Ρουμανίας/Ουκρανίας στη Μαύρη Θάλασσα
(2009)

Πηγή: ΔΔΧ, Απόφαση της 3^{ης} Φεβρουαρίου 2009, σελ.76

Χάρτης XII. Θαλάσσια Σύνορα Μιανμάρ/Μπαγκλαντές στον Κόλπο της Βεγγάλης (2012)

Πηγή: ΔΔΔΘ, Απόφαση της 14^{ης} Μαρτίου 2012, σελ.146

Χάρτης XIII. Υφαλοκρηπίδα μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας (1977)

Πηγή: United States Department of State, “Limits in the Seas No 96,
Continental Shelf Boundary: Greece-Italy”, 06-06-1982

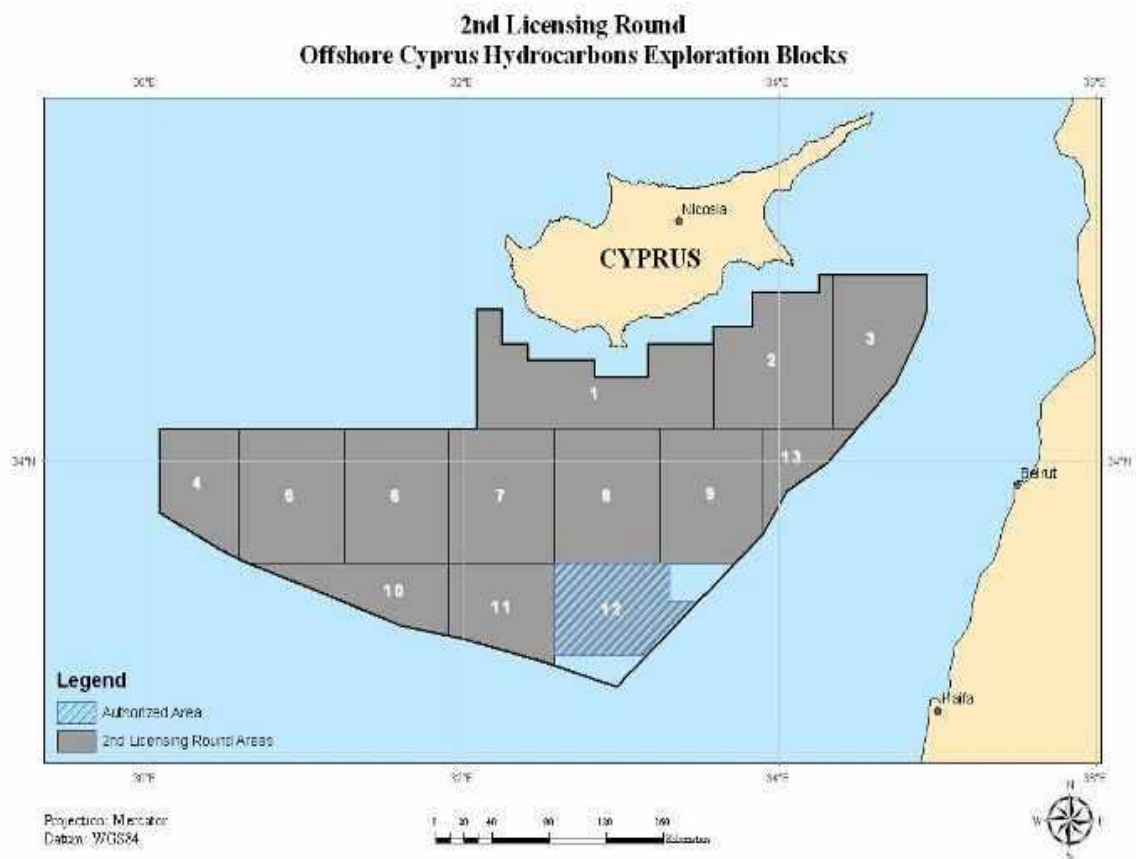

Χάρτης XIV. ΑΟΖ Κύπρου-Ισραήλ

Πηγή:

<http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/CYP.ht>

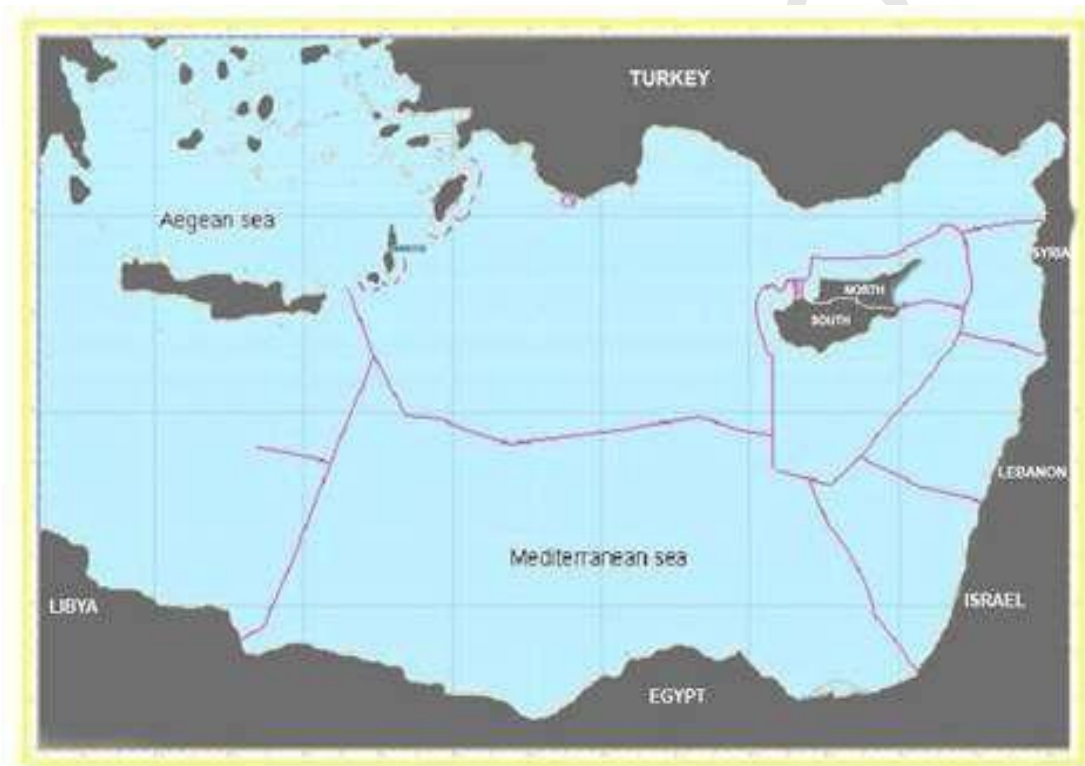
m

Χάρτης XV. Περιοχές ερευνών Κύπρου

Πηγή: Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού Κύπρου

http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/dmlhcarbon_gr/dmlhcarbon_gr?OpenDocument

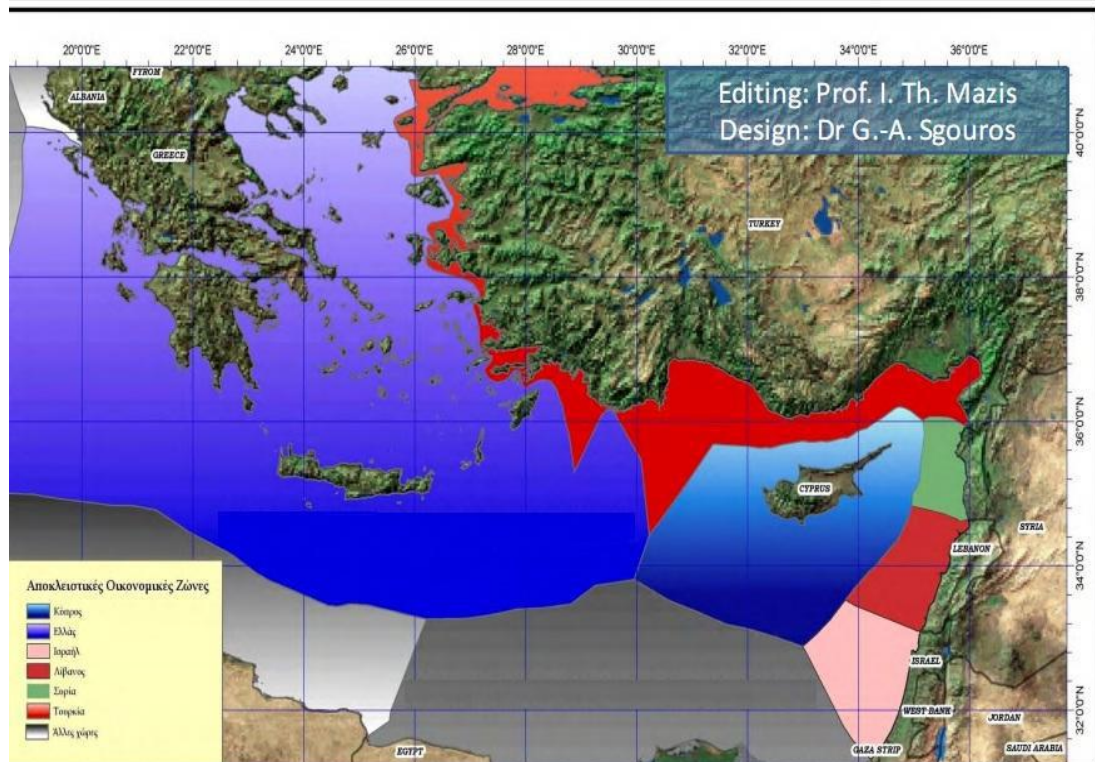
Χάρτης XVI. Τουρκική Πρόταση για οριοθέτηση ΑΟΖ στην Ανατ. Μεσόγειο

Πηγή: Τσάλτας, Γ., 'Προοπτικές Εκμετάλλευσης Υποθαλάσσιων Φυσικών

Πόρων στη ΝΑ Μεσόγειο', 20-04-2012

Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες Κρατών Ανατολικής Μεσογείου

Χάρτης XVII. «Ιδεατή» ελληνική ΑΟΖ

Πηγή: Mazis, I. and Sgouros, Γ., 2010, 'Geopolitics of energy in the Kastelorizo - Cyprus - Middle East complex: based on the existing geophysical and geological indications of hydrocarbon deposits', *Regional Science Inquiry Journal*, Vol. II (2), σελ 146

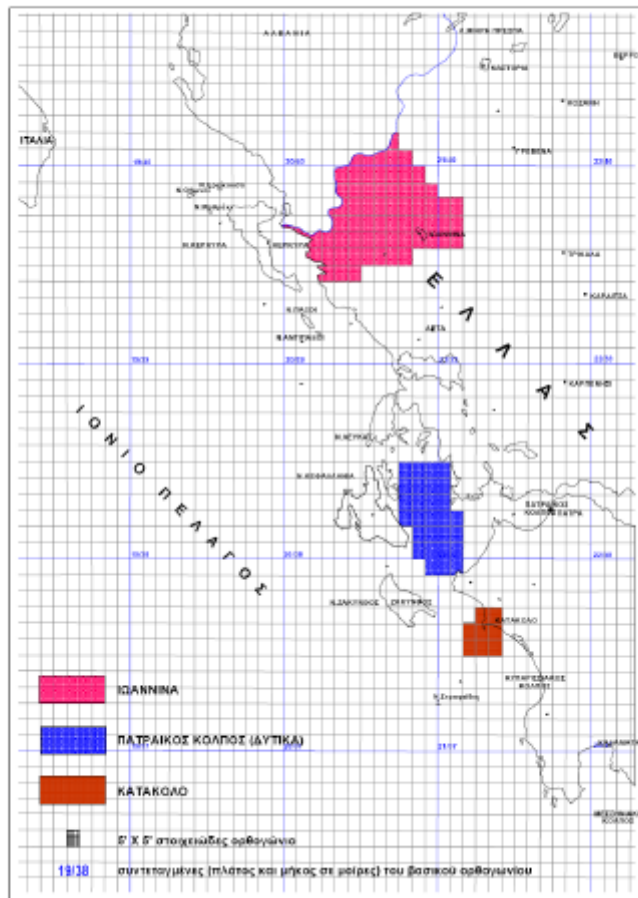
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Χάρτης XVIII. Χάρτης με διαθέσιμες προς έρευνα περιοχές

Πηγή: Εθνικό Τυπογραφείο, ΦΕΚ Β' 2201/2011

ΥΠΟ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ Δ.ΕΛΛΑΔΑΣ

Χάρτης XIX. Περιοχές υπό παραχώρηση για εξόρυξη υδρογονανθράκων

Πηγή: ΥΠΕΚΑ